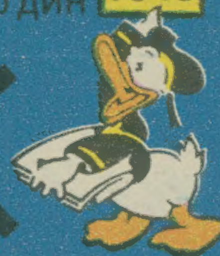
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

24. 6. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 20 ДИН

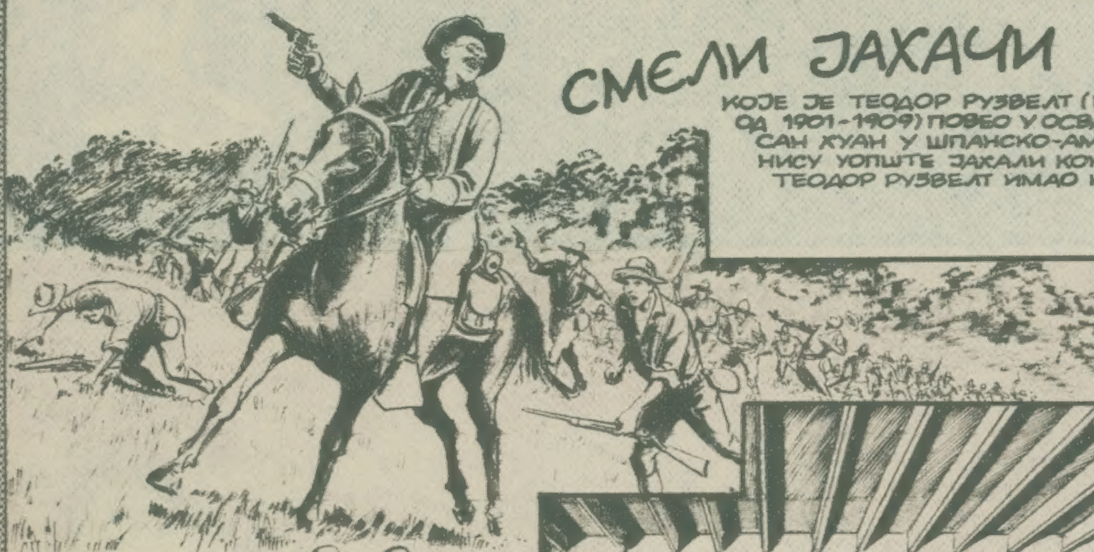
БРОЈ 1643

СПАНК, НАЈВЕЋИ ПАС У ЈУГОСЛАВИЈИ?

ЕКСКЛУЗИВНО: ВОЗИО САМ АУТО КОЈИ ГОВОРИ

Веровали или не!

СМЕЛИ ЈАХАЧИ

КОЈЕ ЈЕ ТЕОДОР РУЗВЕЛТ (ПРЕДСЕДНИК САД ОД 1901-1909) ПОВЕО У ОСВАЈАЊЕ БРДА САН ХУАН У ШПАНСКО-АМЕРИЧКОМ РАТУ, НИСУ УОПШТЕ ЈАХАЛИ КОЊЕ. САМО ЈЕ ТЕОДОР РУЗВЕЛТ ИМАО КОЊА.

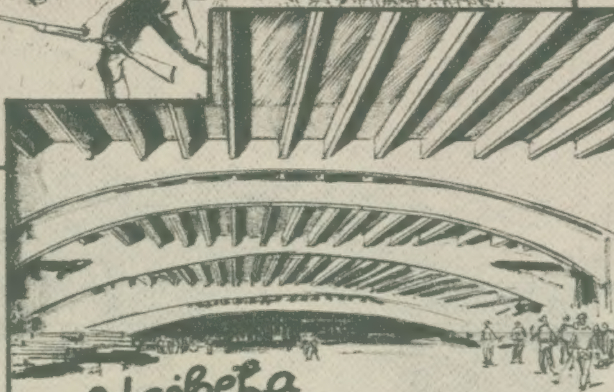
СТИВЕН БАКУС

ИЗ МАЈАМИЈА (ФЛОРИДА) САКУПИО ЈЕ 1420 БОДОВА ОД МОГУЋИХ 1600 НА ТЕСТУ ЗА УПИС У КОЛЕЏ – СА САМО 11 ГОДИНА.

ТРИЦИКЛ

КОНСТРУИСАН У ЕНГЛЕСКОЈ 70-ТИХ ГОДИНА 19. ВЕКА ИМАО ЈЕ ЈЕДАН ЏИНОВСКИ ТОЧАК СА СТРАНЕ ПРЕКО КОГА СУ ОБА ВОЗАЧА УПРАВЉАЛА ВОЗИЛОМ.

Највећа подземна просторија

БЕЗ ПОТПОРНИХ СТУБОВА НАЛАЗИ СЕ У „МОСКОНСКОМ ЦЕНТРУ" У САН ФРАНЦИСКУ (КАЛИФОРНИЈА). ДУГАЧКА ЈЕ 2[illegible]4М, А ШИРОКА 87М.

ПЛАВА ТУНА

КОЈА МОЖЕ ДА БУДЕ ТЕШКА И ПРЕКО 600 КГ, ИМА ТАКО ЗБИЈЕНЕ МИШИЋЕ ДА ЗАДРЖАВАЈУ ТОПЛОТУ, ПА ЈЕ ЊЕНО ТЕЛО ТОПЛИЈЕ ОД ВОДЕ У КОЈОЈ ПЛИВА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● у Тексасу још важи стари обичај да онај ко изгуби опкладу мора да поједе свој шешир. Један шеширџија из Даласа пронашао је решење за овакву казну која се тешко вари. Пустио је у продају шешире од сасушеног теста који не само да служе као заштита од сунца већ, ако до тога дође, могу мирне душе да се пожваћу.

●●● једна туристичка агенција из Савезне Републике Немачке већ дуже време рекламира путовање у Онтарио (Канада) у пределе где има злата. Сваки трагач треба да проведе петнаест дана у брвнари до које се долази само малим авионом и уз детаљно упутство стручњака гарантује му се да ће пронаћи златну жицу. Све то за око једанаест старих милиона. Не знамо да ли је неки авантуриста већ одлучио да крене на једно такво путовање.

●●● „Џамбо тобоган" је највећа атракција у јапанском градићу Хигаши Мото. Сваке недеље преко 1500 особа стоји у реду да би се спустило низ њега. Није ни чудо ако се зна да је јединствен у свету: има две траке дугачке 30 m и 72 m.

●●● чланови једне експедиције из Мичигена нашли су на Антарктику испод камења сасвим читљиву поруку коју су оставили чланови прве истраживачке експедиције у ову област, а предводио ју је Американац Бирд 1929-30. године.

●●● група аустралијских астронома открила је засад најудаљеније небеско тело. то је квазар ПКС 2000-330 видљив оптичким телескопом као звезда деветнаеста по величини, а налази се на даљини од преко петнаест милијарди светлосних година.

●●● група стручњака с универзитета у Манчестеру (Велика Британија) открила је да човек, као и голубови, пчеле и делфини, има чуло за оријентацију које је повезано са сићушним кристалима магнетита (минерал, најважнија оксидна руда гвожђа) који могу да открију и најслабија Земљина магнетна поља. Овај „биолошки компас", кажу они, налази се у корену носа.

●●● у Холандији је произведена зубна паста са ферментима који уништавају штетне бактерије и изазиваче каријеса.

●●● у Минесоти (САД) до пре извесног времена био је на снази закон који је забрањивао да се на истом конопцу суши мушко и женско рубље.

●●● чувени фудбалски ас из Јувентуса (Италија) Роберто Бетега познат је и као водитељ једне ТВ-емисије у којој, између осталог, даје и савете за спортску прогнозу. Досад је имао једном 13 и седам пута 12 погодака. А сви они који су следили његов савет и играли систем од седам дуплих добили су укупно 2,5 милијарде старих динара.

НЕЗАБОРАВНЕ ОМАШКЕ

У ЗЛАТО ВЕРУЈЕМО

ОСВАНУЛО ЈЕ ПРЕ ДОСТА ГОДИНА НА СЕРИЈИ ЗЛАТНИКА КОЈЕ ЈЕ ЕМИТОВАЛА КОВНИЦА СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА. МАДА НИКО НЕ СУМЊА У ИСКРЕНОСТ УРЕЗАНОГ ГЕСЛА, ОНО ЈЕ ПОГРЕШНО И ТО САМО ЗБОГ СЛОВА „Л": УМЕСТО GOD, КАКО СЕ ЕНГЛЕСКИ КАЖЕ БОГ, НЕКОМЕ СЕ ИЗ ДУБИНЕ ДУШЕ ОМАКЛО GOLD ШТО ЗНАЧИ ЗЛАТО. ОВАЈ МОТО, НАРАВНО У ПРАВИЛНОМ ОБЛИКУ, НАЛАЗИ СЕ ОД 1862. НА СВИМ НОВЧАНИЦАМА САД, ПАПИРНИМ И МЕТАЛНИМ.

Према чувеном Конану Дојлу, аутору још чувенијег Шерлока Холмса, детективов верни помоћник др Вотсон задобио је за време једног окршаја рану од пушчаног зрна. Али, у „Скарлетној студији" др Вотсон је рањен у раме, а у „Знаку четворице" иста повреда је – на нози.

Вилијем Џенингс Брајан је у својству министра иностраних послова Сједињених Америчких Држава на свечано званично отварање Панамског канала 1915. године позвао швајцарску флоту да увелича прославу. Питање је само да ли министар збиља није имао појма да Швајцарска не излази ни на какво море или је мислио да Швајцарци држе флоту само због Женевског језера.

Далеке 1863. године извесни Пол Ибер из француског града Бордоа оптужен је за убиство и осуђен на доживотну робију. Пошто је двадесет једну годину отчамио у затвору, његов случај је поново претресан и тек тада је откривено да је несрећни Ибер осуђен зато што је убио – самог себе.

У биографији председника САД Абрахама Линколна под насловом „Абрахам Линколн – године у Прерији" (детињство и младост) Карл Сенберг је написао: „Линколнова мајка је стајала на вратима њихове колибе и певала „Ледену планину Гринленда"... Ово је с њене стране био приличан подвиг с обзиром да је дотична песма написана двадесет две године после Линколнове смрти.

Познати енглески сликар портрета сер Џошуа Реналдс (1723-1792) освојио је Лондон још на почетку каријере и једва је стизао да удовољи свим наруџбинама, па је морао да изнајми и помоћнике. Маестро је по свој прилици био ужасно преморен када је, на једном од око три хиљаде портрета које је направио, џентлмена који му је позирао насликао са два шешира, једним на глави и једним испод руке.

Године 1961. Музеј модерне уметности у Њујорку изложио је слику „Лађа" чувеног уметника Анрија Матиса (1869–1954), вође сликарског правца познатог под именом фовизам. Пуних четрдесет седам дана посетиоци су се дивили делу, а онда је неко случајно открио да је слика постављена наопачке.

Када је завршена изградња хотела „Хауард" у Балтимору, стручњаци су поставили котлове за грејање и упалили ватру. Из зграде је покуљао дим кроз прозоре и врата и тада се испоставило да су градитељи заборавили да сазидају димњаке.

На мировној конференцији у Версају 1919. године председник владе Велике Британије Лојд Џорџ саветовао је представницима у првом светском рату поражене Италије да изваде своје губитке повећањем узгоја банана. Италијани су били дирнути до суза јер у њиховом поднебљу, мада оно даје раскошне плодове разног воћа, нико никад није убрао ниједну банану.

На историјској слици „Вашингтон прелази Делевер" амерички сликар углавном историјских призора Имањуел Лоитсу (1816–1868) приказао је брод на коме се вијорила застава са пругама и звездицама. Уметник је нехотице показао много авангардног смисла јер су пруге и звезде прихваћене као америчка застава четрнаестог јуна 1977, пола године после делеверског похода првог америчког председника Џорџа Вашингтона.

У свом бесмртном роману „Робинзон Крусо" енглески књижевник Данијел Дефо (1660–1731) показао је „рупу" у памћењу. Његов јунак на пустом острву говори у првом лицу једнине следеће: „Одлучио сам, ако је могуће, да се домогнем лађе (насукане у близини његовог острва), па сам свукао одећу јер је било ужасно топло, и бацио се у воду". Пошто се голи Робинзон успентрао на брод, он даље наставља: „Открио сам да су све намирнице на лађи суве и, како сам жудео за храном, отишао сам у одељење за пецива и напунио џепове бисквитима".

На познатом уљу „Израиљци скупљају ману у пустињи" славни италијански сликар Венеције Ђакопо Робусти звани Тинторето (1518–1594) наоружао је Мојсијеве људе пушкама-сачмарама. Најранија пушка за коју се зна појавила се 1326. године, рекло би се „нешто" пре библијског Ексодуса, изласка Израиљаца из Египта (Мисира) описаног у другој књизи Старог завета.

Фламански сликар и гравер Антони Ван Дајк (1599–1641), Рубенсов ученик, постао је од 1632. године дворски сликар енглеског краља Чарлса И. На једном од портрета Ван Дајк је приказао његово краљевско величанство под пуним оклопом са две пригодне рукавице, али обе за десну руку.

Водећи амерички драмски писац двадесетог века Јуџин О'Нил, троструки добитник Пулицерове награде и добитник Нобелове награде за књижевност 1936. године, аутор чувених драма као што су: „Жеђ", „Иза хоризонта", „Ана Кристи", „Необична међуигра", „Велики Бог Браун", „Император Џонс", „Чежња под брестовима", „Дани без краја", „Динамо" и многих других, дао је најблаже речено чудна упутства за позоришно извођење једне сцене драме „Где је начињен крст". Ево шта је тражио од редитеља: „Пошто је његова десна рука ампутирана у висини рамена, рукав на тој страни млитаво виси. Он затим прилази столу, седа и подбочивши се лактовима, с брадом у рукама, тмурно бульи испред себе".

Наименовани чиновник при америчком Конгресу уместо да напише: „Све стране расаде воћа ослобађамо царине", откуцао је: „Све стране расаде и воће ослобађамо царине". Ово једно уметнуто „и" коштало је владу САД два милиона долара пре него што је Конгрес стигао да закаже следеће заседање на коме је грешка званично исправљена и издат нов документ.

Приредила: Бојана Дожић

НАЈВИШЕ ГРАЂЕВИНЕ НА СВЕТУ

ТВ ТОРАЊ У МОСКВИ

НА СЕДМОМ НЕБУ

Тачна висина тв-торња Остенкино у Москви зависи од температуре ваздуха: кад је плус 20°C висок је 540,74 m, а кад стегну љути мразеви торањ се смањи за читавих 100 милиметара.

Одакле да кренемо да бисмо вам дочарали торањ? Одозго, са врха на којем се виори застава? Или одоздо, од темеља? Хајде да најпре обиђемо око торња. Са мном је геодета Герман Брикмен. Прави ми друштво, разговарамо. А има о чему да се прича док се путује око тог џиновског стуба. У радијусу од 300 метара од стуба ископане су четири групе контролних бунара, објашњава ми пратилац. Какве везе имају бунари с торњем? Најнепосредније! Сваких десет дана у њима се мери ниво и хемијски састав подземних вода. А када падају кише, та мерења су чешћа. Тако се одређује слегање фундамента.

Спор стручњака

Сваки час погледавам у небо, не бих ли на самом врху угледао заставу. Пада ми на ум: како је могуће прецизно измерити висину овог здања. Пратилац ми одговара, али тешко схватам. Причу није лако репродуковати. Међутим, разумем оно најважније: при температури ваздуха од плус 20 степени Целзијусових висина торња износи 540 метара и 74 милиметра. А када стегну љути мразеви торањ се смањи за читавих 100 милиметара.

И цела ова грдосија, веровали или не, лежи на темељу дубоком свега три и по метра. И ова бројка има своју историју. Око ње су се ломила копља. У време утврђивања нацрта било је доста опречних мишљења о томе на којој дубини градити темеље. Проучени су хидролошки услови грађевинске платформе. Испоставило се да се горњи слојеви тла, до дубине од 10 до 12 метара, углавном састоје од компримираног стеновитог талога – песковите иловаче са шљунком и облуцима. Пре неких двадесетак-тридесетак хиљада година њих је компримирао ледник.

А на дубини од четрдесетак метара, пре седиментних стена од калцијум-карбоната, лежи знатно слабији талог од ситног песка и глине.

Постојале су две основне варијанте: или градити темељ на чврстом стеновитом талогу, или ићи дубље, до правих стена. Живот је доказао да су били у праву они који су се задржали на првој варијанти, једноставнијој и економичнијој. Тако данас оних десет ногу телевизијског торња стоји на бетонском прстену пречника 65 метара, укопаном на дубину од свега три и по метра.

Првих година здање се слегало по 8 до 10 милиметара. Потом је наступио период стабилизације. Данас се торањ годишње слеже свега 1 милиметар.

Торањ је од врха до дна пресвучен специјалном хидрофобном превлаком с циљем да се смањи утицај атмосферских падавина на бетон и метал.

Могла би се прича написати о служби која контролише стање бетона. А и о самом бетону. Цемент марке „600" допремљен је из Вољске и Волковиске цементаре, шодер из Украјине, а песак из Подмосковља.

У петом кругу око Земље

Ушли смо на тренутак у салу за екскурзије. Пре него што се посетиоци попну на осматрачницу, дају им се следеће информације:

...Конструкциона идеја врло је једноставна. Торањ је у ствари шупља цевна конструкција која се са десет својих ногу ослања на железнобетонску плочу темеља. Висина ногу је 17 метара. Ноге даље прелазе у коничне темеље, на којима се држи монолитни железнобетонски стуб који у подножју има пречник 18 метара, а на висини од 321. метра – 8,2 метра. Железнобетонски стуб завршава се на висини од 385,5 метара. На њему је инсталирано пет челичних антена пречника од 4 метра до 70 центиметара. На самом врху налази се још једна антена квадратног пресека. Ту је још и мотка за заставу.

Стручњаке није лако разумети: цифрама баратају као од шале. А пажњу понајвише привлачи реченица: „Идеја је једноставна!" Када се то каже за једно од највиших здања у свету, звучи помало чудно.

Улазимо у торањ. Пролазимо између огромних бетонских шапа конуса и ула-

МОСКВА ЈЕ ДРЕВНИ, АЛИ ИСТОВРЕМЕНО И МЛАД ГРАД. КРЕМЉ ЈЕ СИМБОЛ ЊЕГОВЕ СТАРОСТИ. СИМБОЛ МЛАДОСТИ ГРАДА СВАКАКО ЈЕ ОСТАНКИНСКИ ТЕЛЕВИЗИЈСКИ ТОРАЊ, ДРУГО ЗДАЊЕ ПО ВЕЛИЧИНИ НА СВЕТУ.

свако да ради овде јер су оптерећења огромна. Лифтови се крећу брзином од 7 метара у секунди.

Са мном у лифту је и главни инжењер телевизијског торња Николај Јуловски. Позвао ме у свој кабинет на осмом спрату. Један од зидова у његовом кабинету иде укосо према плафону. То је, у ствари, огромни прозор илуминатор који кабинету даје некакав жилверновски изглед. Наш домаћин личи на капетана брода.

– Срце телевизијског торња није ресторан „Седмо небо" – објашњава Јуловски – већ генерална сала у којој се налазе телевизијски одашиљачи. Та сала је доле, код конусног дела телевизијског торња. Четрнаест милиона телевизијских гледалаца живи у зони сигурног пријема емисија из нашег телевизијског центра. То је отприлике радијус од 120 километара. Не говорим сада о релејним и кабловским линијама и систему „орбита" који обухватају целу Земљу.

Свака муња се фотографише

Време је ручку. Свраћамо у производну службену мензу на 11. спрату – у кухињу ресторана „Седмо небо". Ту упознајемо Хајдара Икснова, руководиоца групе радника чији је задатак да се пењу на највишу тачку торња. Њихово је задужење, поред осталог, да замењују платно заставе јер се тканина мора мењати на сваких три месеца.

– Је ли страшно тамо, на врху – питам не очекујући одговор који ће ме разочарати.

– Обичан посао – кажу. – Није нам први пут да се пењемо тако високо. Стекли смо искуство. Забрањено нам је да идемо горе када су јаке олује. А ми бисмо хтели и то да пробамо.

У службеној мензи пуно је славних људи. Ту су инжењер Ала Терехина и старији научни сарадник Енергетског научноистраживачког института Анатолиј Шкиљев. За њих телевизијски торањ није само објекат коме треба осигурати поуздану заштиту од муње, већ и јединствен научни полигон. У току године на десетине муња удара у антене и стуб. Свака муња се фотографише и проучава. А то раде управо Ала и Анатолиј.

Свратили смо и код шефа кухиње. То је Александар Курочка, човек који је радио у Америци при ОУН, у совјетској амбасади у Паризу. Учествовао је на великим међународним конкурсима, припремајући јела француске, италијанске, источне и руске кухиње.

– Пренесите вашим читаоцима да их позивамо у ресторан „Седмо небо" – каже Александар. – За њих ће се наћи сто преко реда. Иначе, домаћи гости резервишу места у ресторану као за воз – десет дана унапред.

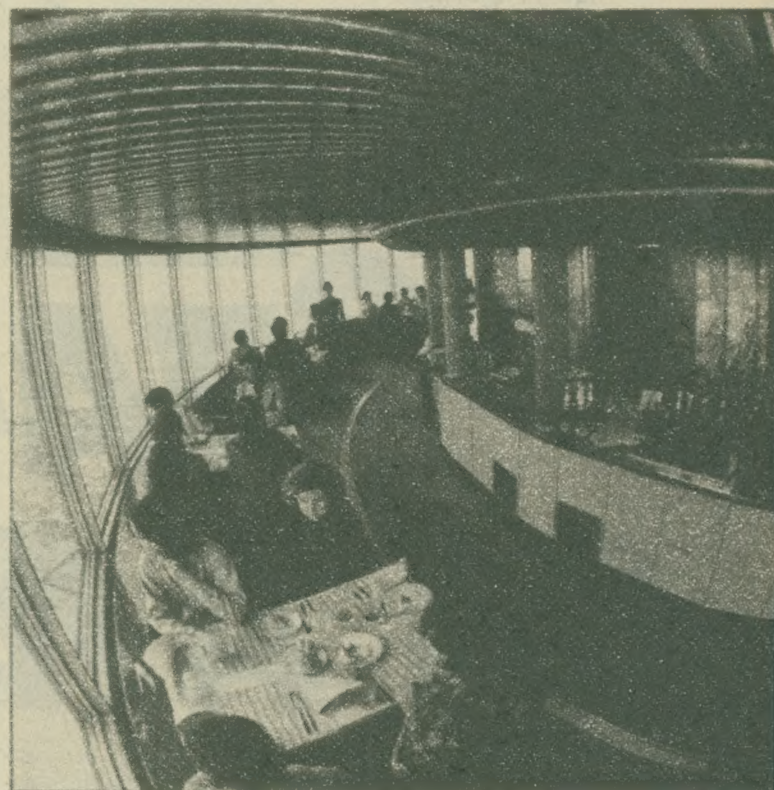
Код начелника смо стигли на време. Најпре нам је показао салу за конференције са 800 седишта и две друге сале са по 95 седишта. Ту су још и просторије за водиче и продавница сувенира.

– Штампа је својевремено са усхићењем писала о торњу – каже начелник. – Човек се још никада није осмелио да гради објекте више од 500 метара. О овом техничком чуду причаће се и у наредном столећу!

Да знате да хоће. Јер, ево неколико импресивних цифара. Првобитна висина са антеном била је 533 метра. Ајфелова кула, која је до 1931. године сматрана највишим објектом на планети, чак је и након инсталирања телевизијске антене (1957) била висока свега 320 метара. Овај торањ висок је 540 метара и 74 центиметра, тежак је 55 хиљада тона, а запремина унутрашњих просторија износи – 70 хиљада кубних метара. Унутар стуба има седам лифтова, од којих су четири из категорије супербрзих. Они се на висину од 337 метара подижу за само 58 секунди.

Студио Централне телевизије за време снимања врло популарне емисије „Очигледно-невероватно".

Ресторан „Седмо небо" истовремено служи и као видиковац.

У торњу је смештена велика сала у којој су телевизијски одашиљачи тако да се 14 милиона гледалаца налази у зони тзв. сигурног пријема емисија из тв-центра. На фотографији је једна од магнетоскопских сала Централне телевизије.

зимо у застакљени ходник. Чекамо лифт. Кабине бешумно стижу. Отварају се врата. Жена која ради у лифту позива нас да уђемо и кренемо пут неба. Питам је: колико сте километара превалили овим лифтом за последњих десет година.

– Пут неба возе још три оваква лифта и три нешто спорија – каже она. – Па, за последњих десет година сва четири супербрза лифта превалила су пут дуг око 700 хиљада километара. Значи, свака од нас већ је у петом кругу око Земљине кугле.

Жене које раде у лифтовима имају шесточасовно радно време. И не може

10 метара тамо-амо

Журимо на састанак са начелником телевизијског торња. На путу до његовог кабинета свратили смо још и код ватрогасаца. Највиши у свету противпожарни регистратор налази се на висини од 381 метра. У суседству са ватрогасцима су и синоптичари. Торањ је изузетна метеоролошка сонда која Хидрометеоролошком центру редовно саопштава о времену изнад Москве.

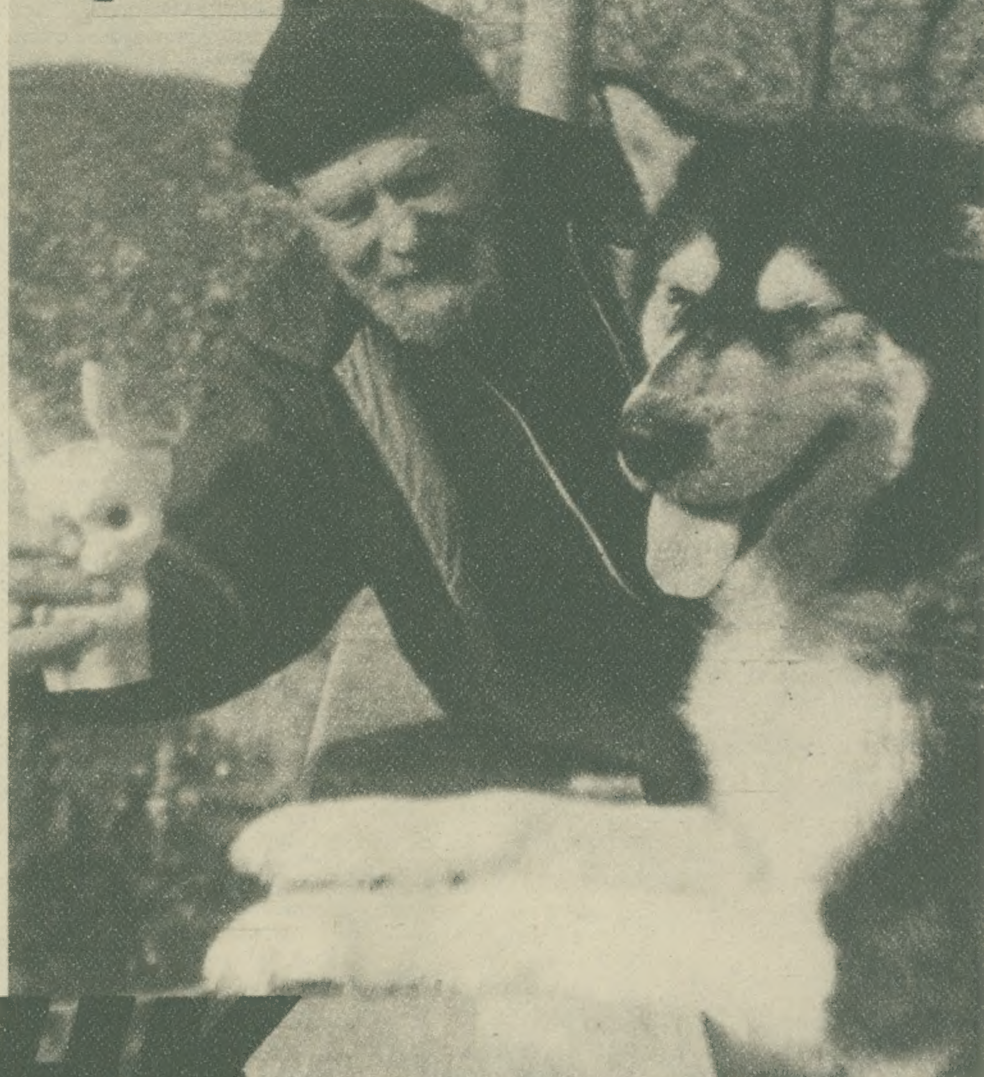
А ево неких података и о стабилности торња. Он може да издржи земљотрес јачине 8 степени. Приликом јаког ветра горњи део торња клати се тамо-амо 10 метара.

И тако, стоји торањ онако величанствен, строг, прав као стрела, растући под ужареним сунцем и скупљајући се по љутим мразевима. Ноћу сија као да је опточен дијамантима и рубинима. Пројектанти су предвидели његов век трајања – 300 година.

Рајко ДОСКОВИЋ

СА 40 ГОДИНА МОРА ИЗА ЛЕЂА И КУГЛОМ ЗЕМАЉСКОМ У ГЛАВИ, ПОШТО ЈЕ 28 ПУТА ОПЛОВИО СВЕТ, ДРУЖИО СЕ НА ПАЛУБАМА НАЈЛУКСУЗНИЈИХ БРОДОВА СА ДРЖАВНИЦИМА, УМЕТНИЦИМА, СТЕКАО ВЕЛИКО БОГАТСТВО, ИВАН ГЛУМАЦ ЈЕ ОСТАВИО СВЕ У ДАЛЕКОЈ АМЕРИЦИ И ВРАТИО СЕ ОДАКЛЕ СЕ И ОТИСНУО – У МИР И ТИШИНУ РОДНОГ ЛАСТОВА. СА СОБОМ ЈЕ ДОНЕО ДОЖИВЉАЈЕ ЗА УЗБУДЉИВ РОМАН ИЛИ ФИЛМ И НЕСВАКИДАШЊЕГ ПРИЈАТЕЉА.

СПАНК СА АЉАСКЕ

Најдража играчка огромног Спанка је сићушна „бејби" – гумена лутка која пишти.

Сваког јутра, без обзира да ли над Ластовом сија сунце или фијуче бура, на каменитим уличицама овог месташца можете видети кошчатог човека у фармеркама, патикама, морнарској ветровци, с необичном капом – такође морнарском. Ход му је гибак, тело усправно, покрети брзи па нико не би рекао да његове као море плаве очи, уоквирене хемингвејском брадом, гледају свет већ 68 година...

Уз бок му послушно иде пас према којем и највећи вучјак изгледа неугледно. Та громада од мишића прекривена оштром сиво-бело-црном длаком, из чијих вилица беласају секутићи, дугачки преко пет центиметара као да је на ластовске кале (улице) стигла право из романа „Зов дивљине" Џека Лондона. У стари, чувени Бак и овај аљаски маламут и јесу сродници.

За шаку долара

– Имао сам 26 година и био први стројар на једном нашем броду када нас је окупација затекла далеко од домовине, у Америци – прича Иван Глумац, седећи на кревету који, као и цео стан, подсећа на брод. Све то је Иван сам направио... – У земљу нисам могао да се вратим, иако сам то желео од свег срца. Атлантиком су харале Хитлерове подморнице, чуо сам да су нам краљ Петар и компанија скували гадну попару, а ја сам желео да се било како борим против оног гада, минхенског молера с бркићима. Пријавио сам се као добровољац у америчку морнарицу. Јурећи немачке подморнице добио сам и чин наредника. Али, мисли су ми и даље биле у Југославији, на Јадрану, на Ластову, у овој старој породичној кући...

Спасавао сам америчке пилоте који би се обрушили у океан, гледао језиве призоре, сам безброј пута био надомак смрти, кад ми је у тој грозоти стигла радосна вест: родио ми се син. Одлучио сам да му дам име Максим Горки, по мом омиљеном писцу. Седео сам, узбуђен, у бази у Јужној Каролини, и мислио чиме и како да обрадујем то мало створење. Листао сам неки часопис о псима и одједном радосно поскочи: купићу му – пса! Отишао сам на једну приватну фарму паса и за последњих педесет војничких долара купио Спанка I. Био је то млад пас исте овакве врсте, пореклом са Аљаске. Његов деда Игло био је први у псећој вучи у једној предратној експедицији на Арктик...

Кад сам дошао кући у Сан Педро, жена је запрепашћено погледала ту велику живу лопту. Није волела псе и плашила се да Спанк I не повреди малог Максима Горког. Међутим, он се од првог часа није одвајао од бебе. Чувао би га кад спава, лизнуо пелене и бесно гледао сваког непознатог ко би му се приближио. Само кад бих пловио, Спанк је ишао са мном. На жалост, не дуго: ударио га је камион у Индијани и после петнаестодневног боравка у болници угинуо је...

Већ сам пловио широм света, имао сам као први стројар на врло луксузним путничким бродовима раскошне кабине, али више није било мог Спанка. Он ми је на тим ваљањима морима и океанима био најближи пријатељ: једном сам за 33 месеца пловидбе код куће био само осам дана!

Онда је огромног Спанка I заменила једна друга животиња која је псу била слична само по неустрашивости и привржености. Била је то птица Линда, једна врста зебе са Мозамбика.

Пријатељ на лули

Линда је са мном пловила шест и по година. У којим све лукама нисмо били: Јокохама, Бомбај, Бејрут, Монте Карло, Марсеј, Њујорк, Акапулко, Хонгконг, Рио... Препловили смо преко милион миља. Никада нисам видео паметнију животињу: чим бих силазис низ бродске степенице и ступио на копно, она би долепршала, села на моју лулу и није ме напуштала све до повратка на брод. У таксију, у лучким крчмама, у скитњама далеким градовима она је мирно чучала на мојој лули гледајући мудро све око себе. Ах, да: напуштала ме једино у морнарским тучама, али је брзо опет заузимала своје место, зна се – на лули. Тешко сам преболео и њену смрт, још је са њом, а лула ми се и не пуши од кад нема Линде...

Е, онда се у мој живот уселио он – Спанк II. Ено га, чује мој глас па се и он јавља...

И заиста, из доњих просторија куће одјекну громогласан лавеж: чинило се да од њега подрхтавају зидови, прозорска стакла, намештај. То је Спанк, у звучном издању. Иван журно устаје, шаљиво виче на енглеском и псује на нашем језику и отвара врата.

Спанк будно осматра околину са терасе Иванове куће. Сећа ли се на Ластову своје ледене постојбине?

Птичица Линдакоја је са Иваном препловила преко милион миља, седећи најчешће на – његовој лули!

ЖИВА ФУРУНА

Аљаски маламут је добио име према једном ескимском племену, које га је највише и гајило. Ескимима, мисионарима и трговцима, дуго је служио за разне послове и потребе. Године 1926. маламут је као нова врста приказан ван Аљаске, на једној изложби паса. По својим особинама, то је прави поларни пас: бистар, послушан, изузетно добар и пажљив према деци коју својим нарочитим крзном греје у ескимским иглоима. Наиме, маламут има густу, дебелу и грубу горњу, такође густу, али масну и меку доњу длаку. Висок је до 70 центиметара. Пре неколико година, када је Иван Глумац последњи пут вагао свог маламута, Спанк је био тежак преко 80 килограма. У међувремену се разрастао и угојио, па Иван тврди да је сада много тежи!

Спанк не улази трком као већина паса кад се пусте на слободу. Улази полако и достојанствено, самоуверен и сигуран да је, у ствари, он господар свуда где год крочи његова огромна шапа. Прво се појављује округла глава с нешто косим очима. Црна њушка пажљиво испитује све нове мирисе у околини. Неколико тренутака касније пространа соба одјеном постаје тесна: изгледа као да је сву испунило велико Спанково тело.

Док прилази да оњуши незнанца (јер Спанк не напада непознате као други пси), неупућеног посматрача испуњава снажан осећај нелагодности и – дивљења. Да, то је Бак Џека Лондона, то је један од оних издржљивих и верних паса са далеког Севера које знамо из романа, путописа и филмова, а без којих људи надомак Северног пола вероватно не би могли да опстану. И Спанк је рођен стотинак километара од Северног пола. Његов деда могао је да повуче санке са тоном терета. Ни унук није ништа слабашнији: иако стар само шест година, већ је супертешка категорија – има преко осамдесет килограма!

Међутим, тај џиновски пас, ма колико изгледао застрашујуће, поготово кад зине и покаже зубе или доброћудно ми спушта медведасту шапу на колено. Већ следећег тренутка на пространој тераси, одакле, усправљен, поносно посматра људе и друге (ситушне) псе испод себе, игра се са Иваном као да је младунче пудлице! Огромни скокови, дугарско рвање и ваљање по поду, грлења и „љубљења". Колико нежности и диповске снаге у једном истом телу.

Ожиљци од љубимца

Задихан, радостан, са веселим сјајем у насмејаним плавим очима, Иван наставља причу о Спанку. Као да разуме, пажљиво је слуша и главни јунак. Поносно надима велике груди које би човек тешко могао да обухвати обема рукама.

– Погледајте мој нос и ове ожиљке на ногама, није то од морнарских туча нити од бродолома. То је „урадио" – Спанк. Да, да мој добри, ненадмашни Спанк. Ево га, и он чуљи уши, вагабондо један...

Пензионисан сам у Сан Педру и у почетку сам био болестан без брода и пловидбе. Четрдесет година мора иза леђа, цела земаљска кугла у глави, а сад, одједном – копно. Плакао сам кад сам угледао мој последњи брод како пролази поред Сан Педра. Али, набавио сам једрилицу и опет сам био на мору. Наравно, са Спанком. Нас двојица смо побеђивали на регатама... Заједно смо увек били и на копну, у шетњи. Међутим, он не подноси много друге псе. Напада муњевито и као да нема те снаге која га може задржати. Тако једном угледа неког вучјака, појури за њим, као палац дебело кожно уже заплете ми се око ногу и ја паднем на асфалт. Онесвестим се први пут у животу. Кад сам дошао к себи, већ је била ноћ. У зглобу леве ноге несносан бол. Спанк поред мене. Дошли су ватрогасци и одвезли нас кући. Показало се да ми је нога врло незгодно сломљена. Девет месеци носио сам гипс, а Спанк је, све време не дозвољавајући никоме да ми приђе, упорно покушавао да га скине с ноге, да ме ослободи.

На сличан начин добио сам и овај боксерски нос: Спанк види другог пса, тргне поводац, а ја – трас! То ми се дешавало три пута, и увек кад се погледам у огледало не могу а да не мислим о Спанку.

Међутим, у том Сан Педру, у Калифорнији, на обали океана, а некако далеко од мора, усамљен и разочаран, осетим и ја нешто као „зов дивљине". Ваљда су и из мене проговорили преци, шта ли... Максим Горки је погинуо у саобраћајној несрећи. А преживео је вијетнамски рат. Луксузна вила са базеном у Сан Педру за мене више није значила ништа. Остао ми је само мој Спанк, моје поморске карте које свакодневно раширим и тако опет „пловим" у луке где сам некада био. Ево, сандуке са врло вредним стварима које сам донео овде, на родно Ластово, још нисам отпаковао, а већ је седма година како сам се вратио.

Моји Ластовци, који су први пут видели таквог пса, у почетку су зазирали од Спанка. Кад би га угледали и магарци би се дали у бесомучан трк. Срећом, ускоро су се навикли једни на друге.

Замишљен, Иван Глумац је заћутао. Спанк је у његово лице упро продоран поглед, а затим му на крило наслонио своју велику главу.

Иван ЛОНЧАР

ПОТЕРА ЗА ГЕНЕРАЛОМ

У америчком грађанском рату који је вођен од 1861. до 1865. и по људским жртвама – преко 800000 – надмашио све наредне ратове у којима су САД учествовале, одиграо се необичан догађај о коме се дуго причало, поготову у државама Конфедерације. Главна личност био је скромни машиновођа Вилијам Фулер који је преконоћ постао славна личност.

У рано јутро 12. априла 1862, у малом месту Биг Шанти у држави Џорџији, која је била у саставу Конфедерације, двадесет севернњака – у ствари федерални војници преобучени у цивилну одећу, неприметно се укрцало на локомотиву „Генерал" док су железничари пословали око композиције, а путници мирно доручковали у станичној згради. Смелу акцију предводио је славни севернњачки агент Џемс Андрејус који је добио наређење да уништи што је могуће више шина док се уграбљеном локомотивом буде пробијао према северу.

И тако док је воз који су отели севернњаци убрзавао излазећи из станице, једини човек у Биг Шанти који је схватио шта се дешава био је машиновођа „Генерала" Фулер. Иако му је разум говорио да се ту више ништа не може учинити, никако се није мирио са тим да његов „Генерал" буде отет тако испред носа, па је као луд потрчао за возом. На његову срећу у близини је угледао једну дресину, скочио на њу и заједно с још једним железничарем кренуо у потеру. Међутим, убрзо су морали да се зауставе јер су шине биле уништене. Упорни Фулер није се предавао, наставио је потеру за „Генералом" пешице.

Чим се у јужњачком штабу чуло да је у Биг Шанти отета локомотива, три ванредна воза кренула су са севера у сусрет бегунцима. За Андрејуса и његове другове настао је прави пакао, али су се ипак некако сналазили. Најчешће су се скривали на споредним пругама док потера не протутњи. Пробијајући се према северу секли су телеграфске жице да би јужњаке онемогућили да се договарају с локалним властима.

Фулер није одустајао. С једним водом војника Конфедерације наставио је потеру у једном возу и успео толико да се приближи бегунцима да Андрејусови људи више нису имали времена да уништавају шине и пале мостове. У очајничком покушају да заустави Фулера нова посада „Генерала" окренула је скретницу не би ли се гоноци преврнули. Али, Фулер је на време приметио замку и успео да је избегне.

Схвативши да је све узалуд, Андрејус је учинио последњи покушај: наредио је да се последњи вагон запали и откачи на врху једног брда. Док је запаљени вагон јурио низ брдо претећи да се судари с возом гонилаца, Фулер је своју локомотиву потерао уназад, тако је не само ублажио налет запаљеног вагона већ га и зауставио. Гурајући запаљени вагон испред јужњачке композиције упорни машиновођа наставио је потеру за својим „Генералом". Неколико пута два воза била су тако близу један другом да су посаде пуцале из пушака. И „Генерал" је оштећен.

У близини места Рингголд, Андрејус и његова посада били су приморани да напусте „Генерала" јер су остали без горива. Јужњаци су стигли до напуштеног воза, али Фулера није напуштао бес. С водом војника наставио је потеру за бегунцима пешице. Већина федералаца ускоро је заробљена, а кад су изведени на суд зато што су „у цивилној одећи извели субверзивну акцију" Фулер је редовно долазио на суђење. Био је задовољан пресудом, сви су добили вишегодишњу робију. Али, после три године, напреднији и индустријски развијенији Север победио је заостали Југ који је желео да се отцепи од Сједињених Америчких Држава. Стотине хиљада Црнаца ослобођено је ропства. На слободи су се нашли и храбри Андрејус и његови другови. Ипак, међу јужњацима је до данас остала легенда о храбром машиновођи Фулеру који је пуних 150 километара гонио севернњаке, вратио „Генерала" и спасао линију снабдевања до источног дела државе Тенеси.

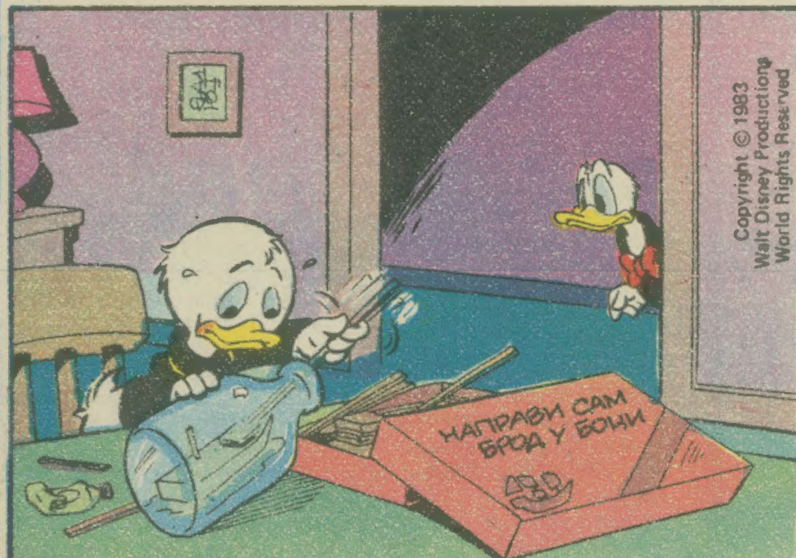
А. Т.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

КОЖА ИЗ ЕПРУВЕТЕ

ОД СВИЛЕ ДО ПОЛИПЕПТИДА

ЉУДСКЕ ЋЕЛИЈЕ ОДГАЈАНЕ У ЛАБОРАТОРИЈИ, СУПСТАНЦЕ ИЗ ТЕЛА ЖИВОТИЊА, СИНТЕТИЧКИ МАТЕРИЈАЛИ. СВЕ ЈЕ ТО ИСПРОБАНО СА МАЊЕ ИЛИ ВИШЕ УСПЕХА. АЛИ, ИМА И НЕШТО НОВО...

Рецепт је помало необичан иако веома делотворан. Протеини и друге различите супстанце из тела неких животиња, ставе се у специјалне посуде, а затим у вакууму подвргну ниској температури. Фина, лака и порозна опна, која се тако добија затим се кува, да би јој се обезбедила отпорност, превлачи слојем синтетичког материјала и на крају осуши. На овај начин створена је прва вештачка кожа способна да, макар привремено, замени праву.

Вештачка кожа која се засад примењује само у САД помаже при спасавању особа чија је површина тела оштећена чак и до 90 одсто. Следећих месеци, кад буде обезбеђена довољна количина ове материје, започеће се и са експериментима у Европи, тачније у Амстердаму и Милану.

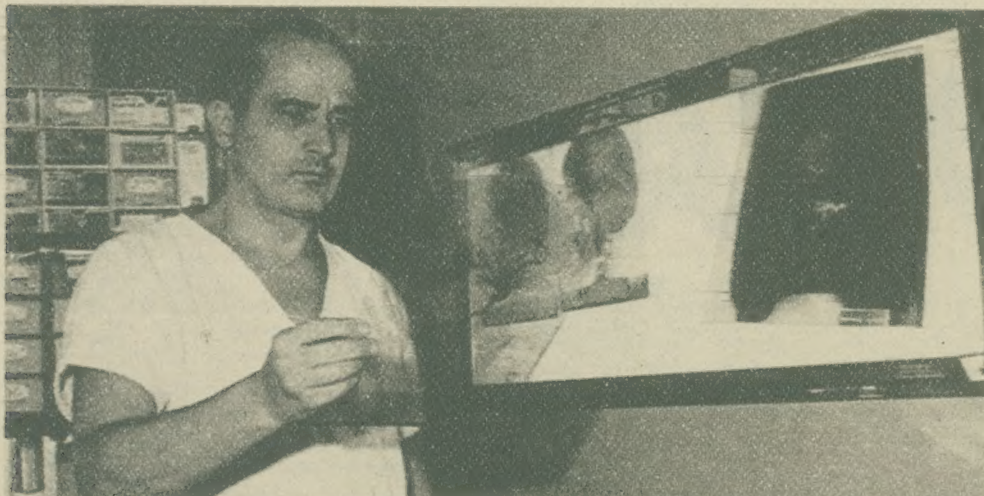
– Вештачка кожа је нешто о чему смо дуго маштали – каже стручњак за пластичну хирургију Италијан Луиђи Донати, примаријус Медицинског центра у Милану. Иако неки досадашњи покушаји нису дали добре резултате, дванаест година упорног истраживања и две веома успешне терапеутске године показале су да можемо да рачунамо на успех и да овом проблему можемо прићи са више самопоуздања.

Особа којој је кожа оштећена налази се у двострукој опасности: може да изгуби драгоцену течност или да се инфицира бактеријама, јер више не постоји права одбрана. (Инфекција је крива за осамдесет одсто смртних случајева). Међутим, кад се ово преброди, започиње дуга и веома заморна серија пресађивања коже којом се прекривају спржени делови.

За оваква пресађивања најбоља је, свакако, кожа исте особе, иако тзв. аутотрансплантација не може да буде успешна и довољна ако су оштећене веће површине. Зато се често користила кожа умрлих особа, али је постојао проблем одбацивања и веома често долазило је до нових компликација. Установљене су чак и банке за ткива у којима се чувају резерве коже конзервиране помоћу азотне течности – на температури од минус 196 степени... О неопходној и веома сложеној опреми да и не говоримо.

Све су то разлози због којих је потребно да се располаже кожом која може да се држи на собној температури и да увек буде спремна за употребу.

Забележено је да су још у стара времена Кинези лечили опекотине тканином од свиле натопљеном специјалним мастима. Од почетка овог века вршени су експерименти са кожом различитих животиња, плодовом постељицом преживара и слојевима колагена, протеина који се налази у поткожном ткиву и костима. Међутим, организам је, пре или касније, одбацивао ова страна ткива.

Луиђи Донати тренутно експериментише са вештачком кожом у миланској болници.

Џон Берк (десно), примаријус из Бостона, са заморцем на коме је испробана нова кожа.

Расте у реторти

Главна заслуга свакако припада заједничком раду специјалиста болнице у Бостону, које предводи хирург Џон Берк, и техничара научне лабораторије Технолошког института у Масачусетсу. Плод њиховог рада – материја која није чисто вештачка – не замењује у потпуности људску кожу, али има одлучујућу улогу улечењу опекотина највишег степена и досад је хиљаде њих спасла сигурне смрти.

Последњих година радило се на два различита колосека: у епрувети су се гајиле људске ћелије које су помоћу одговарајућег раствора производиле природну кожу (парче коже нарасте тачно до одговарајућих димензија), а с друге стране, остварена је једна биолошка творевина која може да замени оштећену кожу, све док организам сам не регенерише своје ткиво.

Сад ме видиш...

Али, ни овај покушај се није показао нарочито успешан јер је такође долазило до инфекција, одбацивања, па чак и некрозе, односно изумирања коже. Осим тога, да би се произвела одговарајућа количина коже за једно пресађивање, потребно је две до три недеље, а то је период у коме је повређена особа изложена великом ризику. Остаје, дакле, други пут – онај који утире Џон Берк. Он је успео да створи такав тип вештачке коже који не надражује заштитне механизме људског тела, смањује могућност инфекције и обезбеђује спонтано обнављање кожног ткива, и то до његових најдубљих делова.

Постављена преко оштећених места, ова кожа обезбеђује нормално дисање ткива, јер је порозна, задржава течност, непромочива је и штити од микроба. За само десетак дана организам је прихвата и, буквално, упија. У том тренутку пацијент је спреман за пресађивање. У међувремену, вештачка опна подстиче циркулацију и нимало не смета пацијенту да поврати уобичајену осетљивост: његова нова кожа постаје осетљива на бол, топлоту и хладноћу.

Има стручњака који су још амбициознији. Желе да добију синтетичку кожу помоћу вештачког колагена, тако се већ у овом тренутку у француским лабораторијама „Делалан" експериментише са полипептидом, вештачким протеином за који се верује да може да послужи као заштита, али и да потпомогне функцију људских ћелија. Укратко: за лечење опекотина користиће се кожа добијена из вештачке природне материје. Зар није успех и то што је већ данас могућа и једна оваква комбинација?

С. И.

Специјално за ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ВОЗИО САМ АУТО КОЈИ ГОВОРИ!

РЕНО 11 LE ЋЕ ВАС ОДМАХ ЈАСНО И ГЛАСНО ОБАВЕСТИТИ АКО ВОЗИТЕ С ПОДИГНУТОМ РУЧНОМ КОЧНИЦОМ, АКО ЈЕ НИВО УЉА ОПАО, АКО ВАМ ВРАТА НИСУ ДОБРО ЗАТВОРЕНА...

Живимо у доба чудесне електронике и роботике, па се зато и нисам превише изненадио док су ми стручњаци „Реноа" причали о свом најновијем подухвату – аутомобилу који говори. Ако је већ начињен аутомобил који реагује на глас возача (истина експериментални, намењен инвалидима) зашто да и ауту не буде омогућено да поразговара с возачем?

Ипак, и поред детаљних техничких објашњења које сам добио од француских колега, кренуо сам према „једанаестици" узбуђен.

По навици извадио сам кључеве да отворим врата, али то уопште није било потребно. Електроника почиње пре но што уђете у аутомобил. Довољно је, објаснили су ми, да даљински управљач који није већи од најобичнијег привеска, уперим према унутрашњем ретровизору, зачуло се једно „клик" и затварач на вратима је искочио. Ја бих се, признајем, и даље забављао бравицама, али сам знао да ме унутра чека нешто још узбудљивије.

Господин Жак има примедбу

Сео сам у удобну фотељу, иза веома угодног управљача и – остао запањен. Све оно што сам раније видео на проспектима било је далеко од утиска уживо. Мада припадам возачима који воле мноштво инструмената испред себе, табла која се нашла пред мојим очима учинила је да у трену заборавим све оне демодиране четвртасте или округле инструменте. Равна плоча, изразито једноставног облика оборила ме је с ногу лако читљивим показатељима. Право царство електронике и течног кристала: бројеви, цртице, разне ознаке светлуцале су у пријатним светлоплавим, наранџастим, жутим и белим тоновима. По дану не превише упадљиво, у ноћној вожњи, уверио сам се, суперпрактичан техниколор. То је тај информативни систем који треба да прецизно обавештава возача о свему што га интересује. Покренуо сам мотор горећи од радозналости: да видимо да ли је заиста тако?

На великом паркиралишту потерао сам „једанаестицу" да прво проверим кочнице и остало. Направио сам неколико оштрих кругова и на крају снажно повукао ручну кочницу. Истог трена се из звучника зачуо глас:

„Возите са затегнутом ручном кочницом. Спустите је. Ниво уља у кориту мотора је опао. Долијте уље или се обратите најближем сервису". „Добар дан, господине Жак" – рекох и ја гласно и зауставих кола. Господин Жак је још једном поновио исти текст и ућутао. Желећи да још мало причам са њим, притиснуо сам дугме испод волана на сателитском прекидачу. Мој нови познаник поново се огласио: „Функције у контроли не показују грешку".

Непознатог који је свој глас позајмио компјутеру назвао сам Жак зато што говори француски, али како се једанаестица извози и на друга тржишта, то може бити Чарлс, Фриц или Марио јер се синтетизер гласова може подесити, односно сва упозорења могу се снимити на енглеском, немачком или италијанском.

Невероватно упоран

У даљој вожњи нисам морао много да провоцирам Жака. Кад сам после једног заустављања потерао брзином од 18 километара на час, поново се јавио. Шта сад хоће? „Предња десна врата нису затворена". Наравно, био је у праву.

Информације које можете добити од Жака подељене су на три подручја: узбуна, преткритично стање и заборавност. Узбуна, рецимо, обухвата мотор, кочнице и електрични систем. При том осим наредбе следи информација: „Расхладна течност на минималном нивоу – проверите ускоро расхладни систем". Ако сте заборавни, чућете да пртљажник није добро затворен или да су вам светла по изласку из тунела остала упаљена. Сва гласовна упозорења прате и трепћући сигнали, па не можете, све и да хоћете, да их пренебрегнете. Уз то, Жак је ако треба лудачки упоран. Падне ли притисак уља у мотору, он се с наређењем јавља већ после две секунде од регистровања и понавља савет све док не искључите мотор, па и после тога ако га позовете на „консултацију".

Микропроцесори, меморије, магнетофони и сензори, сплетени у информативни систем „једанаестице" неће остати само њена привилегија. Планира се да се Жак усели у „рено-40" и неке друге аутомобиле. А ако ме неко на крају упита колико је, поред једне комплетне инструмент-табле, у квалитетном аутомобилу као што је овај „рено-11" чију су шкољку „сашили" роботи у Дуеу, Жак уопште потребан, рекао бих да је за мене он био и користан и занимљив сувозач. Не и досадан,он се заиста јавља само кад човек омане. Наравно, Жак је и скуп, али у „Реноу" знају да има купаца који на дугом путу сами за управљачем желе да поред свог сопственог диско-клуба, поразговарају са својим аутомобилом. Или, просто да забаве друге, изненада, па и оставе утисак.

Сви у школу!

После узбудљиве тест-вожње зауставио сам кола и бацио поглед на све што ме је окружавало у кабини. Једно је јасно: електроника од човека захтева бар минимално познавање да би се користила. Сетио сам се пријатеља који има изванредан јапански кварцни часовник, али већ месецима не уме да подеси алармни систем за буђење. Како би се он снашао у овом аутомобилу? Свакако не би искористио све могућности које му конструктори „Реноа" нуде

Упутство за употребу аутомобила једноставније је од оног за електронске уређаје, а уз то овај други део је обимнији. Како је за пуно задовољство возача потребно и нешто више од технике вожње, људи у „Реноу" верују да ће купци којима је „једанаестица" намењена моћи да се снађу иако нису инжењери електронике. Првенствено уз помоћ овлашћених сервиса у којима ће стручњаци давати детаљна упутства онима који воле „брбљиви ауто".

И тако, док с једне стране електроника брине о напајању горивом, благовременој и снажној варници на свећице смањујући на тај начин потребу за честим сервисирањем аутомобила и удаљујући возача од механике, кроз систем који пружа „рено 11 ТЛЕ електроник" она ће га заинтересовати за једно сасвим ново подручје. А њему, уверавамо се свакогдана и на сваком кораку, припада будућност. Незамењива електроника.

Миодраг НИКОЛИЋ

САМЕ СЕ СНИМИЛЕ

У ТОКУ ЕВОЛУЦИЈЕ ЖИВОТИЊЕ СУ РАЗВИЛЕ НАЈРАЗЛИЧИТИЈЕ НАЧИНЕ КРЕТАЊА КАКО БИ СЕ ПРИЛАГОДИЛЕ СВАКОЈ СРЕДИНИ И ДО МАКСИМУМА ИСКОРИСТИЛЕ СВОЈЕ СПОСОБНОСТИ. НАЈСПЕКТАКУЛАРНИЈИ СУ ПОКРЕТИ ЖАБЕ И ЗМИЈЕ.

Жабе су најбољи скакачи, и то искључиво мале и оне средње величине. Rana Dalmata, на пример, скаче по метар и по у висину и преко два метра у даљину, а то је бар тридесет пута више од дужине њеног тела. Можда нисте знали да је скок жабе један од најједноставнијих скокова кичмењака. То значи да за његово извођење није потребна координација удова па је, вероватно из тог разлога, њихов мозак веома малих димензија.

Далеко сложеније је кретање змија. Иако немају ноге лако се крећу по сваком терену, у води и по дрвећу. Задивљујући су њихови покрети главом приликом одбране или хватања плена. Најлепши опис овог покрета може се наћи у Киплинговој Књизи о џунгли – кад говори о борби на живот и смрт између мунгоса Рики Тики Таве и кобре која жели да освети своје младунце: муњевитом трзају главе, који људско око не може да види, претходи благо њихање предње трећине тела ослоњене на остали део који је склупчан и чини противтежу како би се одржала равнотежа у тренутку кад истура главу.

Д. В.

ПОЗНАЈЕ АЕРОДИНАМИКУ. Жаба леопард је у стању да снагом својих задњих ногу постигне брзину од 2,5 метара у секунди и изведе скок који је дванаест пута дужи од њеног тела. Док лети кроз ваздух жаба увлачи очи како би их заштитила, али и да би телу обезбедила највише могући аеродинамични облик

У 25-ХИЉАДИТОМ ДЕЛУ СЕКУНДЕ. За откривање плена змија има специјалне рупице смештене између ноздрва и очију. Реагује попут муње. Склупчани задњи део тела при том служи јој као противтежа истуреном делу. И једна и друга животиња саме су се снимиле на тај начин што су у тренутку трзаја пресекле телом светлосни зрак повезан са окидачем фото-апарата који их је „ухватио" у 25-хиљадитом делу секунде

МАМА – РЕКОРДЕР

Изобел и Јан венчали су се 1976. године и од тада живе у шкотском граду Рипну. Убрзо су добили близанце, два сина – Јане и Стјуарта. Ништа чудно, колики парови добијају двојке! Али, када су Јан и Стјуарт напунили две године, Изобел се породила и поново добила близанце, овог пута кћер и сина – Ему и Хејлија. Трећи порођај и још једном двојке – Клер и Скот. Изобел и Јан Менара постали су рекордери, стручњаци кажу да се једном у педесет милиона случајева догађа да жена три пута роди близанце. На све ово Изобел се само смешка, лепо је бити мама-рекордер али још лепше имати толику децу, у кући им је увек весело.

НЕ КРАДИ ПРЕСКУПУ МАЦУ!

Да би се ухватио крадљивац прескупих мачака треба прво наћи прескупу мацу. Тако је бар било у Сан Франциску. У овом случају, дотична (абисинска) мачка звала се Два, а лопов Роберт Ли О'Конор. Роберт је мацу украо не зато што није могао да одоли њеној егзотичној лепоти него зато што је прескупа: коштала је две хиљаде долара.

Маца је пре годину дана украдена из куће Питера Карпентера, директора медицинског центра Станфордског универзитета. Пуних годину дана истрага је тапкала у месту, а онда је полиција у башти извесне Ненси Ен Берт спазила киднаповану животињу. Полицајци нису успели поштено ни да проговоре са Ненси, када је са прозора на другом спрату искочио један човек. Како се прописно угрувао, дотични није могао одмах да се да у бег, па су га полицајци без по муке ухватили. Испоставило се да се непознати зове Роберт Ли О'Конор и да је Два његов поклон Ненси. У његовом стану у Ла Хонди нађено је украдених ствари у вредности од 750 хиљада долара, тек делић од оних 3 милиона долара за које се основано сумња да их је „присвојио" у 130 пљачки за две године лоповске каријере. Наравоучење: не кради прескупе маце!

Што се Два тиче, она је поново у окриљу своје праве породице, чека суђење на коме ће се појавити као – сведок оптужбе. Име Два, иначе, тарде прави власници, нема никакве везе са оне две хиљаде долара, него са чињеницом да је Два била друго од три мачета у накоту.

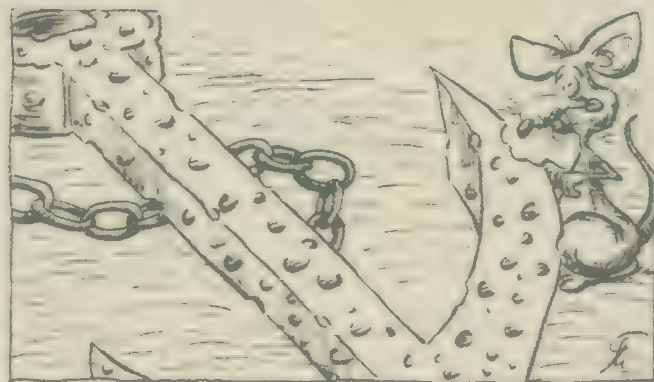
ДОЛЕ ГУТЕМБЕРГ!

Недавно су британски рониоци начинили откриће врло интересантно за историју – штампарства. Они су са морског дна у Ламаншу извукли на површину мора сандуке који су лежали у олупини једног холандског једрењака потонулог у 18. веку. У једном ковчегу је пронађена и сребрна медаља израђена 1740. у Хагу. На једној њеној страни приказана је фигура жене која гази књигу на чијим корицама пише „Гутемберг из Мајнца", а на другој страни је смештен текст који каже да је пре триста година, односно 1440, Холанђанин Лоренс Костер изумео штампање књига. Аутор медаље додаје да је Костер био учитељ Гутенберга, али је незахвални ученик од њега украо рељефна слова.

Научници су потакнути овим тврђењем прелистали новине 18. века и утврдили да пронађена медаља верно илуструје жестоку полемику која се у то време водила о томе ко је заправо први пронашао штампање књига. Костер је заиста био један од првих штампара, али је Европу освојио савршенији Гутембергов систем покретних слова.

ТО СЕ ЗОВЕ СИР!

Најтврђи сир на свету произведен је у Енглеској у 18. веку. Прављен је од овчијег млека и био намењен првенствено морнарици. Ствар је у томе што је овај сир тврд као камен служио на броду не само као храна већ и као универзалне замена: морнари су колутове користили као сидро за чамце, точкове за бродске топове.

АУТОМОБИЛ ОД СРЕБРА

Слободно се може рећи да стари аутомобили данас по ценама надмашују нове. Наравно, мисли се на очуване. У многим земљама организовани су музеји старих, ретких аутомобила, све је више и приватних колекција. Колекционари не жале новаца да у својој збирци виде аутомобил, рецимо, с почетка нашег века. Лицитације старих четвороточкаша све су бројније, а цене све вртоглавије. Недавно је, на пример, у Енглеској аутомобил „Дајмлер", произведен 1926, продат за астрономску цену од 125 хиљада фунти стерлинга (преко милијарду и по старих динара). Зашто толико? Није чудо ако се зна да је цела каросерија овог аута – ветерана израђена од сребра, а први купац био је пребогати индијски махараџа Рајвара. Иначе, аутомобил дугачак седам метара направљен је по поруџбини самог махараџе.

ЛЕВИ ЋУРЕЋИ ПРСТ

Одговарајућа владина агенција и званично је потврдила вест: 1684 места широм САД у својим именима имају и именицу – ћурка. Читаву ствар проверио је компјутер, треба му веровати. Како то изгледа када ћурка кумује! Па, рецимо, овако: у Кентакију постоје Десни ћурећи прст и Леви ћурећи прст, а у Монтани Ћурећа Алапљиванца.

Толика популарност ћурке и није тако бесмислена као што можда на први поглед изгледа: прве досељенике у САД спасла је глади, без ње се ни данас не може замислити гозба за Дан независности, а колико је ћурка у овој земљи уважена сведочи и чињеница да је Бенџамин Франклин својевремено (сасвим озбиљно) предлагао да се белоглави орао на националном амблему замени – баш ћурком.

ВОЗАЧКИ, ПО МЕКСИКАНСКИ

Саобраћајна правила у Мексику морају да знају и власници магараца и мазги. Чак су обавезни да полажу испит пред специјалном комисијом. Кад се пријављују за полагање, уз молбу морају да приложе четири своје фотографије и две магарчеве.

КО ТО ТЕСТЕРИШЕ АУТО?

Трез Хаусли из Екслфилда у јужном Јоркширу ни за живу главу неће да прода свој аутомобил. Треба је разумети. Такво возило има само она и нико више на белом свету.

Чудо од аутомобила стајало је 175 фунти (око 22.050 динара), а сада јој за њега нуде хиљаду фунти (око 126.000 динара). Шта је то тако необично на њему? Па, то што је – од дрвета...

Жути аутомобил изграђен је на шасији „остина 1000", а пројектовао га је и изградио породични пријатељ Хауслијевих, градитељ чамаца. Покреће га мотор од 100 ccm. Поносној власници се ауто од прве свидео, али су представници осигуравајућег друштва и саобраћајне милиције били нешто мање одушевљени у први мах. Древни ауто је на крају ипак регистрован и осигуран. Трез тврди да јој осигурање и није нарочито потребно: аутомобилчић ће, тврди, трајати вечно... Сем уколико некоме не падне на памет да га претестерише.

ПИСАЋА МАШИНА ЗА КОМПОЗИТОРЕ

У Великој Британији недавно је пуштена у продају писаћа машина која штампа ноте. Овај изум није већи од обичне писаће машине и, што је и занимљиво и корисно, може да користи и специјалну нотну а и обичну хартију. кад се користи обична хартија, на машину се монтирају специјалне дирке које одштампају нотни систем.

ИСПРЖИЋЕМО СЕ ЗБОГ ТЕРМИТА?

Научни свет је прошле године упознат с ужасавајућом претпоставком да би термити могли да изазову катастрофалне климатске промене на нашој планети. Теорија се заснива на чињеници да термити приликом варења биљне хране, ослобађају угљен-диоксид, а управо угљен-диоксид у атмосфери чува топлоту Земљине кугле. Претерана доза овог гаса довела би до прегревања и директно угрозила цео живот на Земљи. Термити, речено је том приликом, „производе" четрдесет одсто од укупне годишње ослобођене количине угљен-диоксида која одлази у атмосферу. Овај проценат штавише и расте пошто савремена пољопривреда снабдева термите све обилнијом храном.

Научни часопис „Нејчер" (природа) даје ове године нешто утешније податке бар што се тиче термитског процентуалног доприноса катастрофи. Процењено је да он не износи четрдесет већ само петнаест одсто што је приличнa, али не опасна количина. Часопис, међутим, истиче да ни једна ни друга процена нису сасвим поуздане. Постоји веома много врста термита, а још никоме није познато колико угљен-диоксида која врста ослобађа. Каква нам све изненађења термити припремају не може ни да се наслути јер нико живи нема ни најблажу идеју колико ових инсеката уопште има у свету.

СНЕГОЧИСТАЧ

Група младих проналазача из фабрике оруђа и алатки у Дрездену конструисала је механички снегочистач. Изум који је у прво време био намењен чишћењу снега из фабричког круга показао се више него практичан. Покреће га мотор обичног мопеда и може, како су израчунали конструктори, сваке године да уштеди хиљаду радних часова који су раније били потребни да се снег очисти лопатама.

НАЈВЕЋИ ГЛОБУС НА СВЕТУ

У данском граду Силкеборгу налази се највећи глобус на свету. Овај модел Земљине кугле првобитно је направљен као резервоар за природни гас, а онда је одслужио своје, па је 1936. сликар Оге Хаструп одлучио да од њега направи туристичку атракцију. На велику металну лопту специјалним бојама нанео је карактеристичне ознаке географских карата и посао и дан-данас цвета.

ПРЕПАД У АВИОНУ

За време лета из Њујорка за Мајами глумац Џастин Макданау учио је нову улогу и толико се занео да је, тек кад су слетели, приметио да само он стоји док сви остали путници мирни као бубице седе на својим местима. У том тренутку у авион је ушло неколико до зуба наоружаних полицајаца с пиштољима на готовс. На стјуардесин крик: „То је тај!" бацили су се на запрепашћеног глумца, спутали му руке лисицама и спровели га у аеродромску полицијску станицу.

Шта се, у ствари, догодило! Једна путница, која је седела близу Макданауа, обавестила је за време лета стјуардесу, која је то пренела пилоту, који је хитно јавио контроли лета у Мајамију да се у авиону налази отмичар, припадник неке револуционарне групе, који себи у браду мрмља „о ропству, слободи и неопходној потреби да се збаци лоша влада".

Чим је сазнао о чему се ради. Макданау је шефу полиције показао текст своје позоришне улоге и одмах је пуштен. Макданау је учио напамет чувену Декларацију о независности из 1776. године, најзначајнији амерички историјски документ, којом се тринаест северноамеричких колонија отцепило од Велике Британије и основало Сједињене Америчке Државе.

ЗАРОБЉЕНИЦИ ГРАНИТНОГ ОСТРВА

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

МОРЕ ЈЕ БЕСНЕЛО КАО ПОМАХНИТАЛО И ОТЕЛО ЏОНУ ЧАМАЦ. ОН И МЕРЦИ НАШЛИ СУ СЕ НА ГОЛОМ ОСТРВЦУ ПО ЦИЧИ ЗИМИ. ОСТАТИ ТУ, БИЛО ЈЕ ИСТО ШТО И САМОУБИСТВО. ПОСТОЈАО ЈЕ САМО ЈЕДАН ИЗЛАЗ...

Море је било мирно кад су Џон Ферсервис и његова супруга Мерци превезли своје троје деце после [illegible] распуста на копно, у мало место Самбро, где су ишли у школу. Џон, као светионичар, и његова Мерци, били су једини становници малог острва Утер Самбро у канадској провинцији Нова Шкотска. Црвено-бели светионик који је већ два века наводно бродове ка луци Халифакс, био је и дом и радно место Ферсервисових.

На копну су своје две кћерке, од 11 и 13 година, одвели код шефа поште Елфија Греја и његове жене Хелан, а седамнаестогодишњег сина код поштаревог суседа: ту су деца боравила у току школске го- [illegible] што им је било по- [illegible] ка светионику.

[illegible] моторним чамцем, дугачким 4,5 метра, [illegible] до куће – свега пет километара – обично [illegible] за петнаестак минута. Али, данас тек што су запловили, Џон примети да се на небу гомилају претећи црни облаци.

Под пуним гасом, светионичар усмери чамац према каналу који је раздвајао острво Утер Самбро од острвца Ег Јаленд Рок, у ствари повеће гранитне стене што је штрчала из мора. Из тог канала улазило се у лучицу Џоновог острва.

После непуног километра угасио се ванбродски мотор малог чамца. Док га је Џон поправио, већ се био подигао силовит ветар. Само што су кренули даље, несрећни мотор је опет отказао послушност. Ветар је одмах захватио чамац без погона и понео га према малом гранитном острву. Џон је бацио котву, али она није дохватила дубоко дно. Сад су њих двоје били препуштени на милост и немилост стихији. Џон се највише бојао да високи таласи не разбију чамац пошто га баце на стену јер Мерци није умела да плива. Стао је на прамац, рекао жени да легне на дно и вребао погодан тренутак да искочи на острво. И успео је, повукавши са собом и уже за везивање чамца. Још је ваљало искрцати и Мерци.

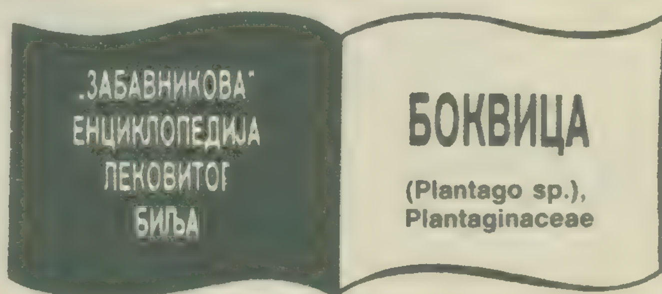
Џон је нашао упориште уз једну плићу стену и борећи се с ветром и таласима, навлачио чамац на погодно место где би и Мерци могла да искочи на копно. Она се полагано привукла до прамца и најзад успела да се искрца. Склизнула је са стене и нашла се до колена у мору. Џон се за то време борио са олујом, настојећи да увуче чамац између две стене. Али, један велики талас истргао је Џону конопац из руку и однео чамац.

Били су одсечени и од светионика и копна, сами на голој гранитној стени дугачкој тридесетак метара. Од њиховог острва Утер Самбро делио их

је канал широк само петнаест метара, али веома дубок. Море у каналу врило је као у котлу. Хладан зимски ветар сад им је продирао до костију. Било је 17 часова и ускоро ће почети да пада мрак.

Мери је била одевена у панталоне и најлонску ветровку, а на ногама је имала плитке ципеле. Једино су јој шаке биле топле јер је понела вунене рукавице. Џон је био у гуменим чизмама, а преко одела је имао поморски гумени прслук који се могао надувати и тако претворити у појас за спасавање.

Било се већ смркло и светлосни сигнал са светионика у равномерним размацима осветљавао је про-

зоре стана Ферсервисових док су они лежали на голом граниту како би их ветар мање шибао. Разматрали су свој положај. Џон се горко кајао што није чим је спазио црне облаке обавестио обалску стражу да с копна креће ка светионику. Онда би дежурница радио-везом проверио да ли су стигли на Утер Самборо и, пошто се не би јавили, послао спасиоце у потрагу.

18 часова: Алена Хенберија, дежурног обалске страже у месту Самборо,сменио је његов брат Гај. По пропису јавили су радио-везом командиру спасилачког чамца број 117 да су сва месна пловила при обали.

20 часова: У заветрини једне стене Џон и Мери већ су знали шта морају предузети. Били су пуна три часа на Ег Ајленд Року. Провести ту ноћ, по ветру и мразу, значило би да ће се до зоре смрзнути, или што је још горе, да ће их потопити плима кад надође. Једина могућност да се спасу била је да Џон преплива канал, стигне до куле и радиом позове помоћ.

Али, није могао рачунати да кроз ледену воду превали само 15 метара јер је преко пута гранитног острвца била дугачка стрма стена. Требало је да плива укосо, до мале плаже, где се могао домоћи копна. Надуваће свој гумени прслук да га таласи не потопе. Али, мораће да сачека још сат и по док не наступи потпуна осека. Тада ће му пут бити краћи, а море у каналу макар мало мирније.

Управо у то време Хелен Греј упитала је тринаестогодишњу Кели Ферсервис да ли се јавила родитељима да би проверила јесу ли срећно стигли кући.

– Заборавила сам! – збуњено је одговорила Кели.

Хелен је радио-везом позвала светионик, али се оданде нико није јављао...

21.30 часова. Наступила је пуна осека, време да Џон заплива. Први пут у току пет часова проведених на острвцу, приметио је у Мерининим очима страх. Оставио јој је своје панталоне и џемпер. Посматрала га је док је надувавао прслук, силазио низ клизаву стену и бућнуо у море. Вирила му је само глава а онда је нестао у мраку.

Вода је била знатно хладнија него што је Џон претпостављао, а таласи су му се непрекидно преливали преко главе и пунили му нос и очи сољу. Мучно је напредовао јер би понеки замах рукама отишао „у празно", кад би се нашао на врху вала. У једном тренутку учинило му се да ће му се крв заледити у жилама. Руке су му постале тешке као олово. Намах је помислио да му је дошао крај. Још један талас га је прелио, па још један... Одржавала га је још само помисао на беспомоћну Мери. Сноп светлости с куле за тренутак је осветлио малу плажу: још свега три-четири метра!

Успео сам! – прошаптао је Џон кад је ногама додирнуо дно.

Једва се извукао на обалу и исцрпљен остао лежећи. Знао је да мора одмах устати јер се рубље ледило на њему. Скупио је снагу и кренуо. Читав километар имао је да превали до куле – готово наг, по мразу и леденом ветру. Повремено му је светионик осветљавао пут.

Најзад је стигао до степеница. Стан није био закључан и он је ушао, сад већ с новом снагом. Прво је упалио све сијалице у кули како би Мери видела да је срећно стигао на циљ, а онда појурио ка радио-одашиљачу.

Дежурни у обалској стражи Гај Хенбери чуо је позив с канала 9 и једва разабрао речи: „Чамац однело море... Мери сама на стени..." Појачао је тон јер је познао Џонов глас који је једва чуо: „Мери је на..."

Истог часа Гај је схватио да се догодила несрећа, зграбио капут и потрчао до командира спасилачког чамца 117, да с његовог радио-предајника позове светионик Утер Самборо. Тек оданде је јасно чуо Џона: „Мери је сама на Ег Ајленд Року. Ја сам допливао до светионика..."

Браћа Хенбери и командир спасилачког чамца Бил Стјуарт одмах су запловили. Снажна машина од 200 коњских снага засекла је таласе. Упркос јаким рефлекторима управљали су се према гранитном острвцу гледајући његове обрисе на радарском екрану. Под малим гасом приближавали су се гранитној стени. С напором су претраживали острвце рефлектором и најзад спазили Мери која је била изишла из заклона, усправила се и махала својим шалом.

– Жива је и здрава! – јавили су Џону. – Маше нам.

Онда је почела операција спасавања. У немирно море Бил Стјуарт је спустио велики гумени чамац који ни ударо стену не може разбити. Браћа Хенбери ускочили су у њега и успели да га довезу до острвца, на погодно место, тачно између две стене. Гај је искочио и пошао по Мери. Одмах јој је обукао гумени прслук и надувао га, па је онда повео ка чамцу који је његов брат Ален једва држао уз обалу јер се ветар опет појачао а таласи порасли. Уз велики напор Гај и Мери су се укрцали, а затим срећно стигли до великог спасилачког чамца. Смрзнуту жену одмах су сместили у топлу кабину, али је она непрекидно дрхтала целим телом... Нешто после поноћи и Мери је била код куће.

* * *

Чим је свануло, Џон је погледао кроз прозор према острвцу Ег Ајленд Рок. Њега уопште није било. Високо море и велика плима прелили су га тако да му ни један делић није вирио из воде...

„ЗАБАВНИКОВА" ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЛЕКОВИТОГ БИЉА

БОКВИЦА

(Plantago sp.), Plantaginaceae

Народна имена: за широколисту боквицу: вела боквица, велики трпотец, велики трпутац, вучац, женски жиловлак, жилавац, жиловлак,марина боква,мушка боквица, паскавица, питома боквица, тарпотац, тарпудац, терпут, тегавац, трпутац, челник, широки трпутац. **За усколисту боквицу:** буквица, главор, дуга боква, дуги трпутац, женска боквица, жиловљак, коњско ребро, крепотец, мала буквица, мушки жиловлак, попова лозица, трепутац, трипотец, тропутац, црноглавац **За средњу боквицу:** боква, женска боквица средња боква, сридња буквица, трипутац, широки трпотец.

Налазишта
Боквица расте поред путева, по баштама и пољима, по шумским чистинама и пашњацима и по речним долинама.

Опис биљака
Код нас успева већи број врста боквица. Код свих врста лишће је у облику розете која се налази приземно.Биљке немају стабло с лишћем, него само једну или више цветоносних стабљика које се завршавају танким цилиндричним класом. Цветови су мали, неугледни, светлосмеђе боје.боквице се међусобно разликују по облику листова и цвасти. У лековите сврхе користе се три врсте

Широколиста боквица (Plantago major L.) као што име каже има широке јајасте, дебеле и сјајне листове с лучним нервима који се спајају при врху листе. Листови су на широкој дршци. Цваст је ваљкаста, дугачка, сивкаста или ружичаста.

Усколиста боквица (P. lanceolata L.) има уске дугуљасте и шиљасте листове на широкој али краткој дршци. Цваст је мала, кратка, јајолика или округла а цветови беличасти.

Средња боквица (P. media L.) има широко овално лишће а цваст је дугачка и сребрнобела.

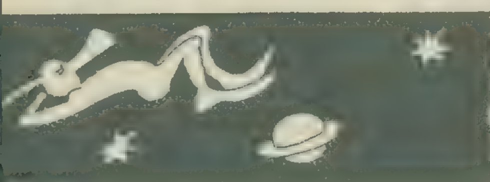
Сакупљање
Боквице се веома много користе у народној медицини за лечење разних болести. У ту

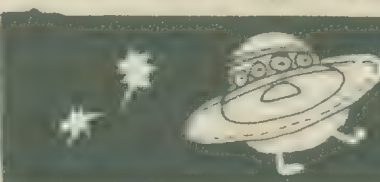

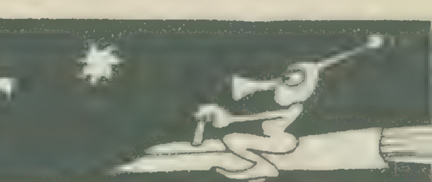
сврху се употребљавају лист и корен а понекад и цела биљка с кореном.Лишће свих врста боквица се бере док биљка цвета, а корење се вади преко целе године. Лишће ове три боквице не сме да се меша за трговачке потребе јер се свака за себе траже одвојено. Пре сушења лишће и корен се добро оперу хладном водом неколико пута, а потом суше за потребе фармацеутске индустрије или апотека.

Употреба
Лист свеже боквице је добро познато природно нешкодљиво средство које се у народној медицини користи за превијање на ране.Ставља се сам или премазан уљем. Понекад се лист истуца и превије на рану. То делује успешно на зарашћивање рана јер су у листу боквице поред осталих присутне и антибактеријске материје. Свеже лишће боквице или заједно с корењем користи се у народној медицини за справљање сирупа против кашља који помаже избацивање слузи из бронхија.Свеже исцеђен сок из биљке помаже код надимања и болова у цревима.

СТРАХ И ТРЕПЕТ ОКО МАРСА

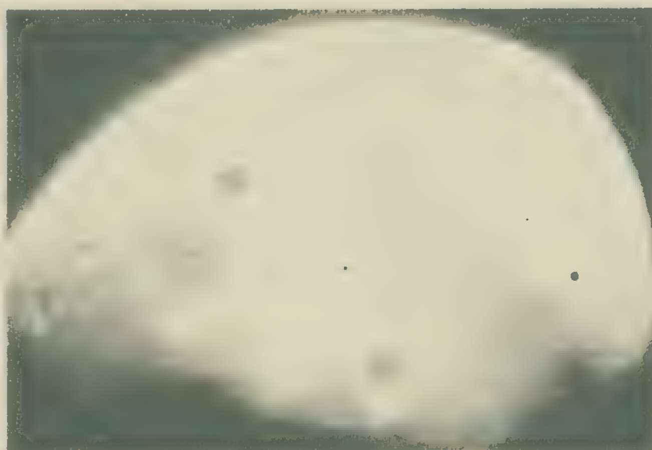

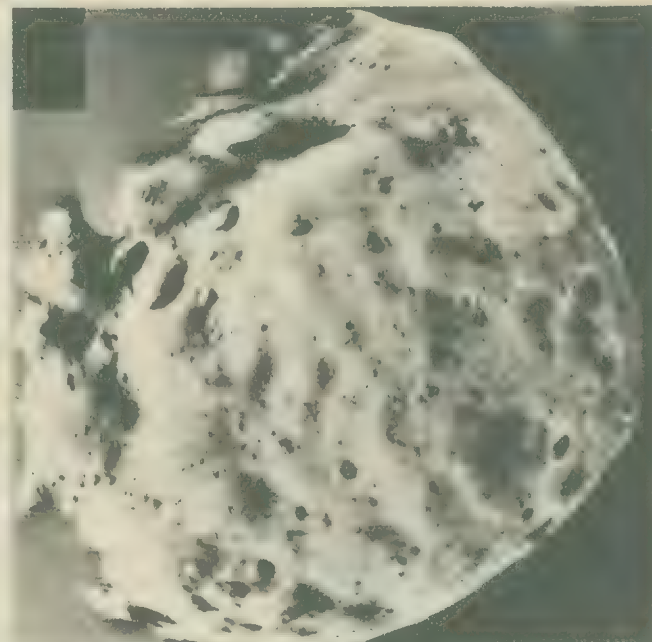

Фобос и Дејмос, јединствена небеска тела нашег Сунчевог система, заголицали су машту научника чим су откривени. Према једној од низа претпоставки направили су их и лансирали у орбиту Марсовци пре више стотина милиона година да би у њихову шупљу унутрашњост сместили библиотеке и музеје и тако за будуће истраживаче сачували историју и драгоцена достигнућа своје на смрт осуђене цивилизације.

Мањи Марсов месец Дејмос димензије 13,6 km × 12 km подсећа на кромпир. Његова два највећа кратера – виде се на слици – зову се Волтер и Свифт у част књижевника који су у својим романима „предвидели" да црвена планета има сателите.

Снимак Фобоса који је, као и слику Дејмоса, послала свемирска сонда „Викинг орбитер 1". Овај већи Марсов сателит изрешетан је кратерима од којих су неки дословце један над другим. Највећи има пречник осам километара.

Пуким случајем је година 1877 испала веома значајна за историју проучавања Марса четвоте по реду планете рачунајући од Сунца и прве чија је орбита већа од Земљине

Италијански астроном Ђовани Шјапарели, који је Марс посматрао из опсерваторије у Милану и направио дотад најбоље мапе његове површине, издао је 1877 карту на којој су први пут уцртане тек откривене праве, као вештачки направљене линије између тамних подручја, такозваних „оаза". То су познати Марсови канали које су после Шјапарелија видели и други астрономи.

Најдоследнији Шјапарелијев следбеник био је амерички астроном Персивал Лоуел који је са опсерваторије у Аризони посматрао само Марс и дошао до закључка не само да је ова планета испресецана мрежом канала већ и да су их изградила интелигентна бића.

Веровање у Марсовце пољуљано је тек 1924 када је астроном Кил на основу разних психолошких експеримената показао да су Марсови канали највероватније оптичка варка' Човечије око под неповољним условима видљивости спаја ситне детаље у мрежу линија и на граничним зонама између светлих и тамних подручја види праволинијске структуре

Проблем канала дефинитивно је решен када се 1972 на фотографијама послатим са сонде „Маринер 9" није нашло баш ништа што би иоле одговарало тајанственим Марсовим каналима. Снимци су се поклапали са запажањима са Земље само у случајевима ретких али јасно уочљивих кањона" широких на стотине километара који су већ раније били унети у Марсове карте

Сићушни и тајанствени

Док је Шјапарели посматрао и уцртавао „канале" астроном Езеф Хол с опсерваторије у Вашингтону открио је исте 1877 године нешто што нико није побио: да Марс има два сићушна природна месеца или сателита. Како је Марс, због своје упадљиве црвене боје још у древно доба добио име по богу рата из римске митологије његови пратиоци названи су Fobos (грчки = страх) и Dejmos (грчки = ужас терор насиље) Другим речима око бога рата Марса круже Страх и Трепет.

Фобос и Дејмос су патуљасти сателити и прави је подвиг снимити их и из свемирске сонде, а камоли сагледати их са Земље Фобос је дугачак око двадесет шест километара а широк око деветнаест: Дејмос има дужину око четрнаест, а ширину дванаест километара. Димензије које се заиста не могу назвати астрономским

Оба сателита су неправилног облика и неравних површина а покривени су кратерима удубљењима и минералном прашином Боја им је загаситосива и тмурна а сувише су ситни да би имали своју атмосферу Чим су откривени постали су за научнике привлачна загонетка

Руски астроном Јосиф

Шкловски покушао је да је реши на веома занимљив и исто толико невероватан начин. Он је изразио мишљење да је Фобос шупља вештачка творевина, дело руку високоцивилизованих Марсоваца од пре неколико стотина милиона година. Када су се суочили са чињеницом да им предстоји изумирање, вероватно услед климатских промена на планети, направили су један или више вештачких сателита које су претворили у библиотеке и музеје да би за будуће истраживаче сачували историју и достигнућа своје на смрт осуђене цивилизације.

Ова теорија данас звучи фантастично, али треба имати на уму да се готово до половине 20. века сматрало како је, поред Земље, Марс једина планета нашег Сунчевог система на којој би могло да буде неког облика живота. У време када је Шкловски изнео своју теорију владало је мишљење да је тај живот могао бити сасвим сличан животу на Земљи.

Заробљени астероиди?

По тамносивој боји и величини Фобос и Дејмос веома личе на безбројне астероиде, у ствари мање или веће камене громаде неправилног облика који се роје у појасу између Марса и Јупитера. Научници су стога, као и због мале удаљености њихових путања од матичне планете, пребрзо закључили да они јесу астероиди које је Марсова сила теже привукла и претворила их у сателите. Али, неке истраживаче није задовољио овај званичан закључак који сматрају пренагљеним и недовољно поткрепљеним, па су се за свој рачун бацили на посао.

Њихове главне замерке су следеће: поистовећење Марсових сателита с астероидима учињено је на основу њихове боје – боље речено коефицијента рефлексије који се зове албедо и износи само 0.05 што значи да су тамнији и од Месечеве површине – а она може да буде и „знак" минерала којих нема ни на једном астероиду. Такав је, на пример, базалт, магматска стена настала хлађењем лаве. Друго, према законима небеске механике да би једно небеско тело привукло и „заробило" друго, неопходно је да се истовремено поклопи низ готово немогућих околности.

Француски научник Лисијен Романи недавно је на спорно питање: „Одакле потичу Марсови сателити?" дао на први поглед фантастичан одговор: То су камене громаде које је приликом снажне ерупције у орбиту избацио један Марсов вулкан! Ова претпоставка дочекана је с крајњом неверицом јер је заиста тешко замислити да вулкан може да лансира стенчугу од пет хиљада кубних километара тешку десет хиљада милијарди тона до висине од двадесет хиљада километара.

Експлозије Пауновог кратера

Најновија теорија о постанку Фобоса и Дејмоса ипак није пуки плод Романијеве маште. Пре него што је обелодањена, детаљно је проучена и бројна запажања показују да је ако не тачна, а оно савршено одржива.

Тако, на пример, Фобос и Дејмос дуж својих путања око Марса пролазе тачно изнад Паунове планине (Pavonis Mons), једног од четири огромна Марсова вулкана. На Пауновој планини налазе се два џиновска спојена гротла која као да сведоче о две узастопне експлозије. Један од ових кратера има пречник од сто, а други од педесет километара, па је очигледно да су камени блокови који ће постати сателити кроз њих више него комотно могли да прођу.

Романи је дао одговор и на питање колика је енергија била потребна да би се избачене камене громаде „сателизовале", односно достигле одређену висину и остале да круже по путањи као сателити уместо да после ерупције тресну на површину Марса услед његове привлачне силе. Енергију, иначе, није тешко израчунати – и са Земље су у свемир лансиране толике ракете које су остале у унапред одређеним орбитама.

Лисијен Романи је као поређење узео енергију ослобођену приликом ерупције Тамборе у Индонезији 1815. године, најснажније вулканске експлозије регистроване на Земљи. Према његовим рачунима ерупција Паунове планине на Марсу морала је имати сто педесет пута већу енергију него експлозија Тамборе да би се Фобос и Дејмос избачени изван домашаја Марсове теже тамо и задржали. Фобос на орбити удаљеној од Марса око девет хиљада, а Дејмос двадесет и четири хиљаде километара.

Енергија ослобођена том приликом била је, ако је претпоставка тачна, више него огромна, али су и димензије Паунове планине гигантске – пречник овог Марсовог кратера износи пет стотина километара, а висина седамнаест хиљада метара!

Тајну ће решити ракета

Ово нису једини елементи којим Романи поткрепљује своју теорију коју су на нож дочекали многи астрономи, геолози и физичари чије се озбиљне замерке не могу тек тако одбацити. Извесно је само једно: тачно порекло Фобоса и Дејмоса, јединствених небеских тела Сунчевог система, биће познато тек кад се на њихову површину буде спустила истраживачка свемирска ракета лансирана са Земље.

Ако се, рецимо, кроз коју десетину година, испостави да је површина Фобоса или Дејмоса базалтног састава, прихваћена теорија да су Страх и Трепет астероиди пашће у воду, а смела ерупциона претпоставка Лисијена Романија доживеће тријумфалну потврду.

Бојана Дожић

КОБНА ВОЖЊА

АКО СТЕ НЕКАД ДОБИЛИ БАТИНЕ У ПРИРОДИ, ЗНАТЕ КАКО ТО ИЗГЛЕДА. АКО НИСТЕ, БОЉЕ И ДА НЕ ПРОБАТЕ.

Аутомобили и мотори су ме привлачили још од раног детињства. Са 15 година знао сам о њима готово све, али нисам имао прилике да возим ни ауто ни мотор, мада сам знао како се то ради. У кући смо имали аутомобил, тачније „заставу 101", коју ми отац није давао да возим из неких својих предрасуда и због тога, како је говорио, што нисам положио возачки испит.

Баш та његова одбојност навела ме је да једног дана, када он није био код куће, кришом узмем кључ, упалим кола и провозам се неких тридесетак километара. Тада нисам ни претпостављао да једна обична вожња може да буде толико кобна. Што је још трагичније, све време сам возио кола под ручном кочницом тако да је радна кочница претрпела велика оштећења а ја то нисам ни знао. По повратку паркирас сам кола на старом месту и пошао да вратим кључ у очеву собу. Запрепастио сам се кад сам га угледао где седи на столици. Мрко ме је погледао и рекао:

– А момак се малко провозао. – Добио сам два снажна шамара и савет да то више не чиним. – А ако си нешто покварио на колима, за то ћеш посебно добити – наговестио је отац.

Утоку неколико наредних дана прашина се полако слегла и мој испад је мало помало заборављен. Дошао је позив са села да породица пође на заветину код мајчиних родитеља. Кренули смо почетком викенда, у петак поподне. Пут до села није дуг али је пун кривина, успона и низбрдица. Тако се десило да већ на првој низбрдици откажу кочнице на колима која су постепено хватала све већи залет. Отац је једва успевао да држи волан у рукама. У прву кривину смо улетели великом брзином тако да се ауто занео у десну страну. Срећом у несрећи, ако се тако може рећи, отац је приметио попречни макадамски пут на који је скренуо без размишљања. Уз много тескања и буке, зауставили смо се стотинак метара даље. Резултат: разбијено ветробранско стакло и поломљена предња лева осовина на колима.

Ако сте некада добили батине у природи, знате како то изгледа, ако нисте, боље да их не добијете. Отац ме је тако пребио каишем да ми је требало недељу дана да залечим „ране". Што је најгоре по мене све то је речено и на заветини где се окупило доста људи. Најтеже ме је ипак погађала сама истина – да смо сви могли да изгинемо због моје грешке, а не могу рећи и да сам лако прешао преко очевих речи.

Данас имам 18 година и управо полажем возачки испит. Мислим да један „искусан" возач као ја не треба да се прибојава да ли ће га положити или не. Ствар је јасна, зар не?

Р. МИЛОВАНОВИЋ
Узун Миркова 5
Пожаревац
(хонорар: 1000,00)

ЕМАНУЕЛ МАК РЕБОЈ

ФЛАШ ГОРДОН: ИНВАЗИЈА СА МРАВОНИЈЕ

Ален Шевалије: НАСЛЕДНИК III ДЕО

ФРЕНК КАРСОН, ВОЗАЧ "ФОРМУЛЕ 1", СИН ЈЕ БОГАТОГ ИНДУСТРИЈАЛЦА. ОТАЦ НЕ ЖЕЛИ ДА СЕ ФРЕНК БАВИ ОПАСНИМ СПОРТОМ И ПОКУШАВА ДА ГА У ТОМЕ СПРЕЧИ НА СВЕ МОГУЋЕ НАЧИНЕ...

ПОЋИ ЋЕШ СА МНОМ! МОРАМ НАЋИ ФРЕНКА!

КАСНИЈЕ...

БЕЗ ВЕЗЕ... СВЕ САМ НАПУСТИО ДА БИХ БИО САМ, А САД ЕВО МЕ С НЕКОМ ДЕВОЈКОМ КАКО ТРАЖИМ НЕОЗБИЉНОГ КЛИНЦА...

ЛАКУ НОЋ!

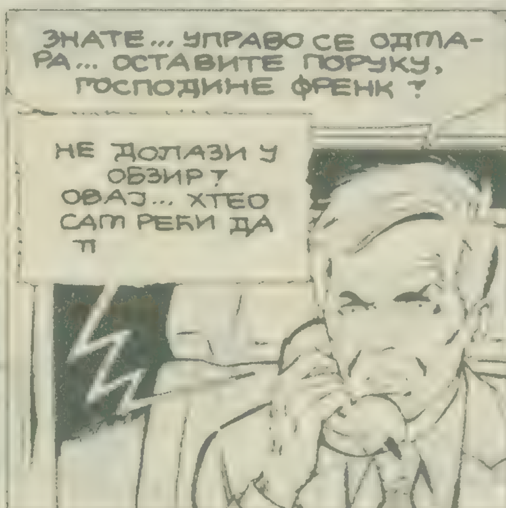
ЛАКУ НОЋ!

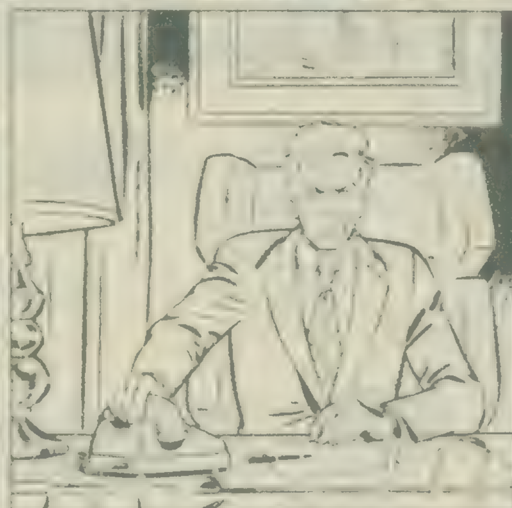

АЛО! ОВДЕ КАРСОН ЈУНИОР! ХТЕО БИХ ДА ГОВОРИМ С ОЦЕМ...
ТРЕНУТАК, ГОСПОДИНЕ КАРСОН!

ГОСПОДИНЕ РЕЏИНАЛДЕ, ИМАМ ВЕЗУ ЗА ГОСПОДИНА КАРСОНА! СИН СЕ ЈАВЉА...
ЈА ЋУ ПРЕУЗЕТИ ВЕЗУ... ХВАЛА!

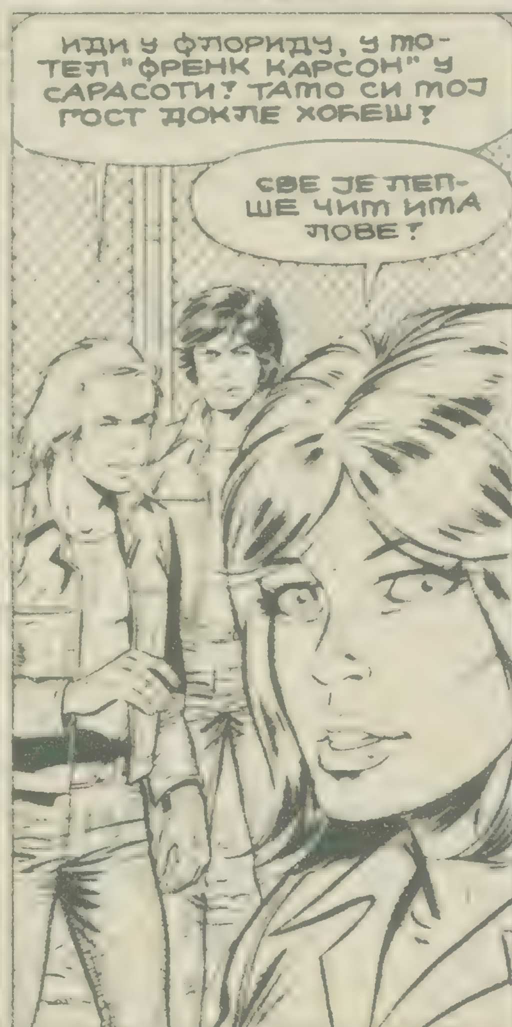

АЛО... ОХ, КАКВО ПРИЈАТНО ИЗНЕНАЂЕЊЕ! ОВДЕ РЕЏИНАЛД МЕЈСОН!
ХТЕО БИХ СМЕСТА ДА ГОВОРИМ С ОЦЕМ!

ЗНАТЕ... УПРАВО СЕ ОДМАРА... ОСТАВИТЕ ПОРУКУ, ГОСПОДИНЕ ФРЕНК!
НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР! ОВАЈ... ХТЕО САМ РЕЋИ ДА ТИ

КОРА, МОРАМО БРЗО ДА РЕАГУЈЕМО...
ДАКЛЕ?
НИСУ ТИ ДАЛИ СТАРОГ! КАЖУ ДА СЕ ОДМАРА!

ТО ЈЕ, МОЖДА, ДИПЛОМАТСКО ИЗВИЊЕЊЕ!
ТИМ ГОРЕ! МОРАШ ГА ХИТНО ВИДЕТИ!
А ЈА?

ИДИ У ФЛОРИДУ, У МОТЕЛ "ФРЕНК КАРСОН" У САРАСОТИ! ТАМО СИ МОЈ ГОСТ ДОКЛЕ ХОЋЕШ!
СВЕ ЈЕ ЛЕПШЕ ЧИМ ИМА ЛОВЕ!

СУТРАДАН...

НЕ ВЕРУЈЕМ ДА БИ СЕ ТВОЈ ОТАЦ ТАКО ИГРАО ТВОЈИМ ЖИВОТОМ НЕ БИ ЛИ ТЕ ОДВРАТИО ОД ТРКА! ИМА ТУ НЕШТО ДРУГО!

СЛАЖЕМ СЕ! ЉУДИ КОЈЕ ЈЕ ИЗНАЈМИО СУВИШЕ СУ РЕВНОСНИ!

ЗАПРАВО, ЗАШТО ОДБИЈАШ ДА НАСЛЕДИШ ОЧЕВ ПОСАО?

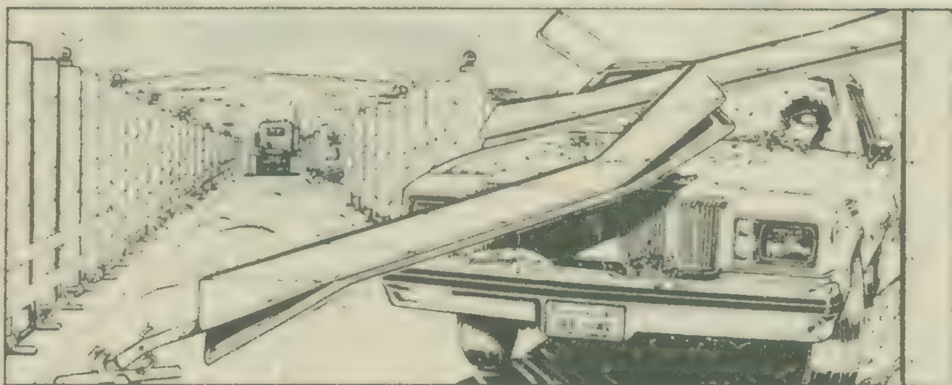
ДОСАДАН ТИ ЈЕ! ПИСТА ЈЕ ЖИВОТ!

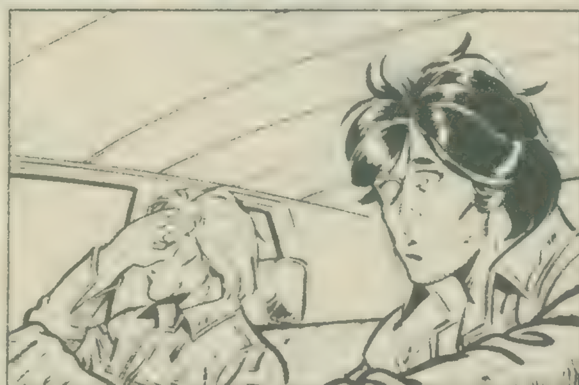
ХМ... МОЖДА... АЛИ ТО ЈЕ ЗА ТВОГ ОЦА КАТАСТРОФА!

МА НЕ... ТУ ЈЕ РЕЦИНАЛД... ОХ! ПАЗИ!

ПРЕКАСНО, АЛЕНЕ! ОХ... ЗАБОГА...

ОХ! ДРЖИ СЕ, ФРЕНК!

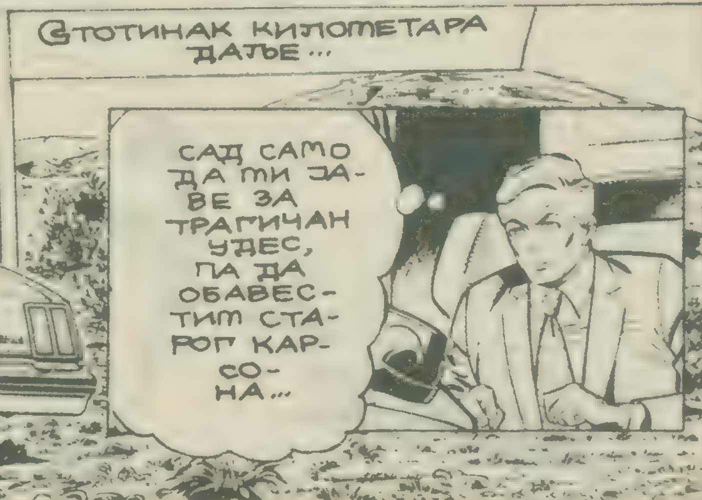

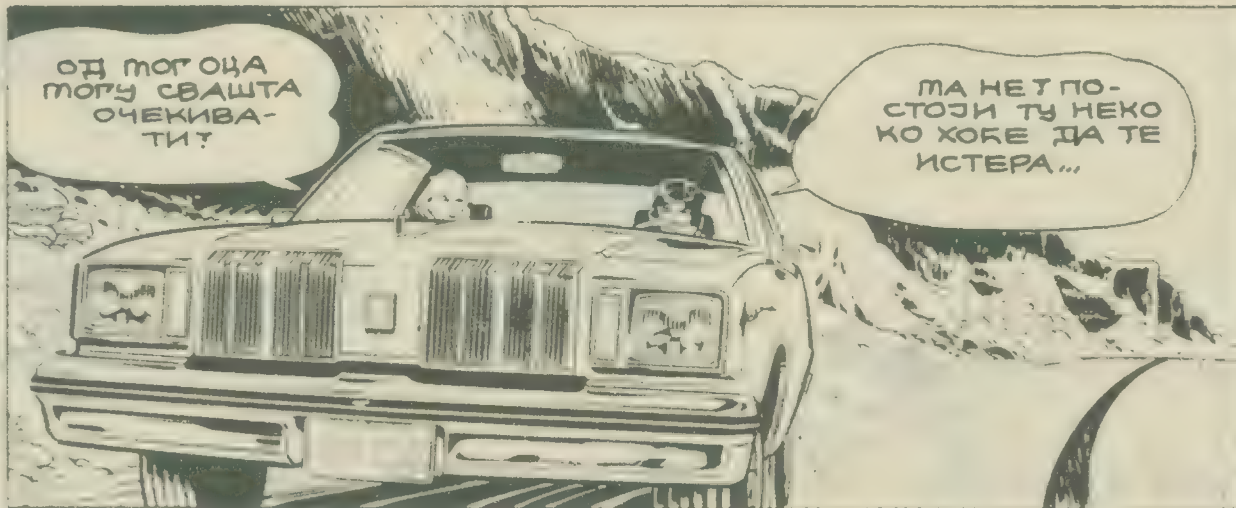

ОХ... ТАКО САМ СЕ УПЛАШИО... ЗА ТЕБЕ...
ОВО ЈЕ ПОТПУНО ЈАСНО - ПОКУШАЈ УБИСТВА!
ИИИИИИ!

ХВАЛА! А САД ЗА КАМИОНОМ!

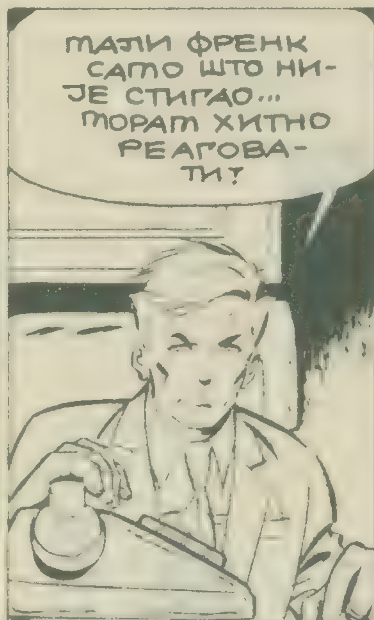

АЛИ, СВЕ ЈЕ БИЛО ДОБРО ИСПЛАНИРАНО - КАМИОН ЈЕ НЕСТАО БЕЗ ТРАГА...
ИЗГУБИО СЕ НЕГДЕ У ПРИРОДИ!

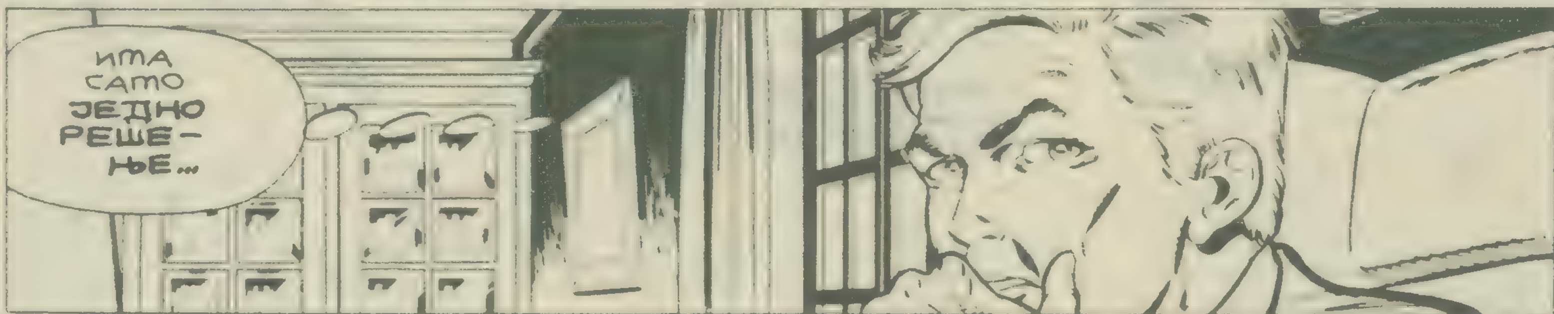

СТОТИНАК КИЛОМЕТАРА ДАЉЕ...
САД САМО ДА ТИ ЈАВЕ ЗА ТРАГИЧАН УДЕС, ПА ДА ОБАВЕСТИМ СТАРОГ КАРСОНА...

И ДОК СУ ФРЕНК И АЛЕН ВОЗИЛИ ДАЉЕ...
ОД ТОГ ОЦА МОГУ СВАШТА ОЧЕКИВАТИ!
МА НЕ! ПОСТОЈИ ТУ НЕКО КО ХОЋЕ ДА ТЕ ИСТЕРА...
ВОЗАЧ КАМИОНА ЈЕ МОРАО БИТИ ОБАВЕШТЕН О НАШЕМ ДОЛАСКУ!

МИСЛИШ?
ДА, И ПРЕСТАНИ ДА СВЕ ПРИПИСУЈЕШ ОЦУ КАО БАЛАВАЦ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...
ШТА?! ПОНОВО ПРОМАШАЈ! ДОБРО, ЈАВИЋУ!

МАЛИ ФРЕНК САМО ШТО НИЈЕ СТИГАО... МОРАМ ХИТНО РЕАГОВАТИ!

ИМА САМО ЈЕДНО РЕШЕЊЕ...

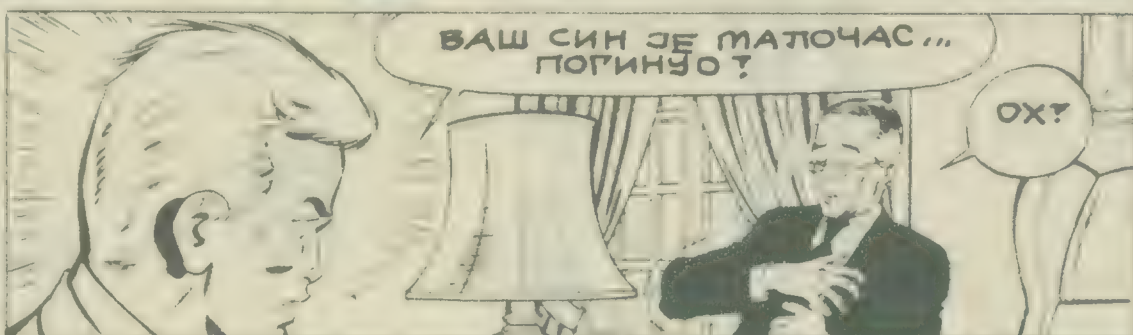

ПОЖУРИ, АЛЕНЕ! ИМАМ ПРЕДОСЕЋАЈ ДА ОЦУ НИЈЕ ДОБРО И ДА ТИ ЗАТО РЕЏИНАЛД НИЈЕ ДАО ВЕЗУ!
ТИМ ГОРЕ ПО ЊЕГА!
ВРУМ!

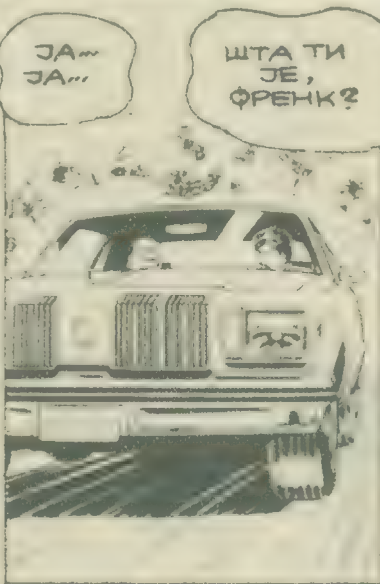

ФРЕНК КАРСОН

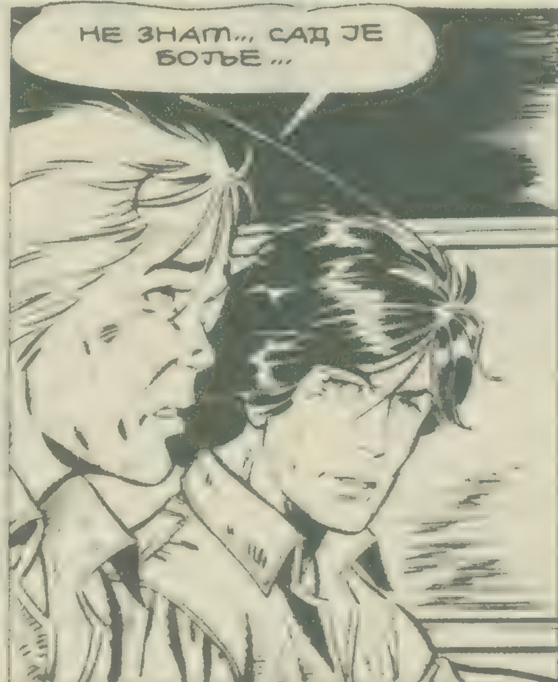

ХМ... СВЕ ВРЕМЕ САМ У ПАНИЧНОМ СТРАХУ...
СВАКОМЕ СЕ ТО ПОНЕКАД ДЕСИ, ФРЕНК!

ГОСПОДИНЕ КАРСОН!
ДА, РЕЦИНАЛДЕ?!

СТРАШНО... ГРОЗНО... ГОСПОДИНЕ КАРСОН!
ШТА СЕ ДОГОДИЛО?

ВАШ СИН ЈЕ МАЛОЧАС... ПОГИНУО!
ОХ!

ЈА... ЈА...
ШТА ТИ ЈЕ, ФРЕНК?

НЕ ЗНАМ... САД ЈЕ БОЉЕ...

БРЗО, ПОЗОВИТЕ ДОКТОРА ЛУИСА! ГОСПОДИН КАРСОН ЈЕ ДОБИО СРЧАНИ УДАР!

НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ...
ГОСПОДИНЕ ФРЕНК, СТРАШНО... ВАШ ОТАЦ... У ВЕЛИКОЈ ЈЕ ОПАСНОСТИ!

1693/8

НЕМОГУЋЕ... НЕЋЕ ВАЉДА...

РАЧУНАЈТЕ НА МЕНЕ, ГОСПОДИНЕ ФРЕНК!
ОХ! ШТА ЋУ САД?

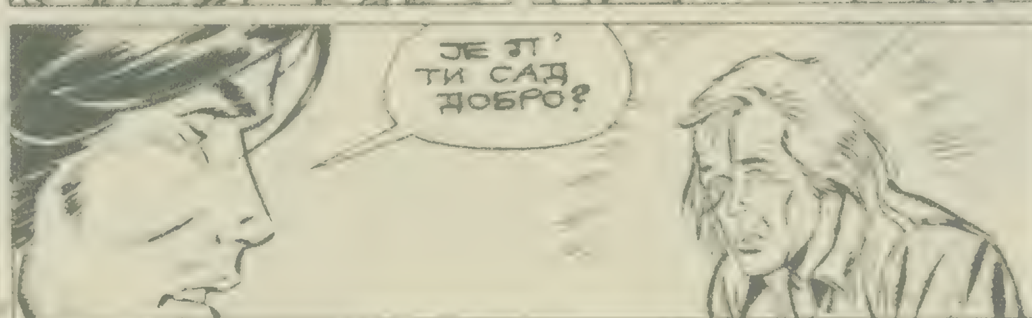

А КАД ЈЕ КРИЗА ПОЧЕЛА?
ПА, ЕТО, НЕКОЛИКО ДАНА МУ ВЕЋ НИЈЕ ДОБРО, А ОНДА, УСРЕД РАЗГОВОРА...

ДОБРО, РЕЏИНАЛДЕ, ПОБРИНИТЕ СЕ О СВЕМУ...
НОРМАЛНО! НЕ БРИНИТЕ!

НОГЕ СУ ТИ СЕ ОДСЕКЛЕ, АЛЕНЕ... ТЕШКО ТИ ЈЕ...
ШТА САД НАМЕРАВАШ?

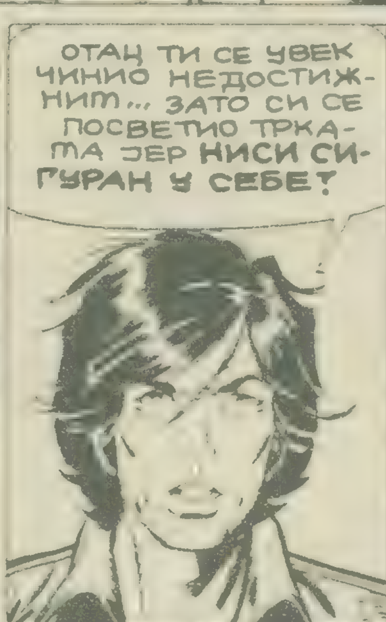
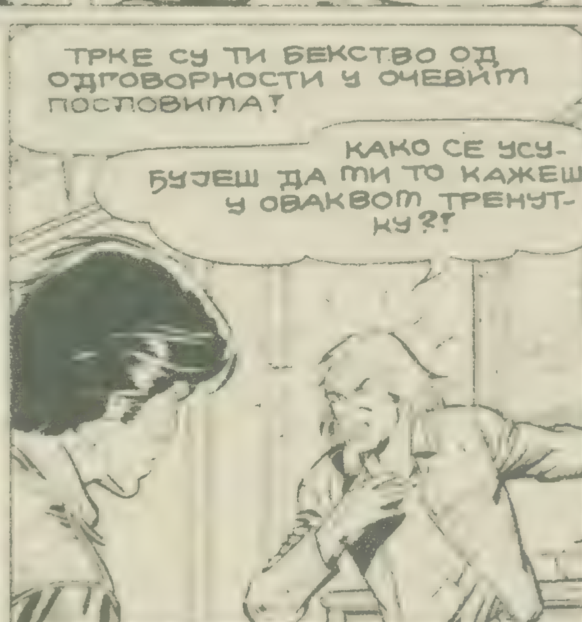

ОСТАЋУ ОВДЕ НЕКОЛИКО ДАНА ДОК СЕ ТАТА НЕ ОПОРАВИ...
А ХОЋЕШ ЛИ УЧЕСТВОВАТИ У ОНОЈ ТРЦИ?

СВАКАКО... НАДАМ СЕ... ТО ЈЕ ФОРМУЛА 1...

ЈЕ Л' ТИ САД ДОБРО?

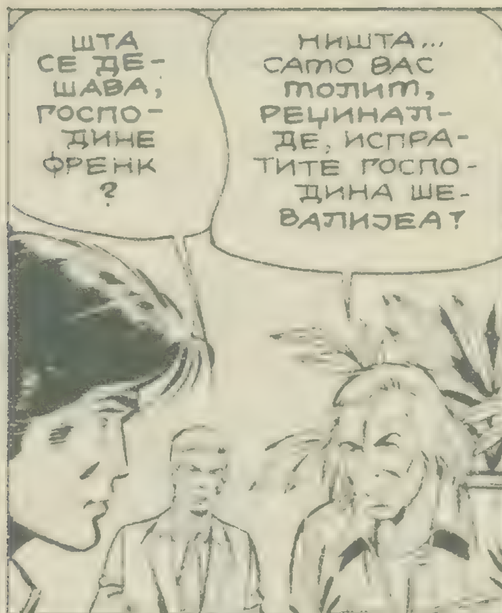

НАРАВНО! МОРАМ НАПРАВИТИ ВЕЛИКУ КАРИЈЕРУ!
СЛУШАЈ, ФРЕНК, ЗНАМ ДА НЕЋЕМО БИТИ ПРИЈАТЕЉИ ПОСЛЕ ОНОГ ШТО ЋУ ТИ РЕЋИ, АЛИ ЖЕЛИМ ТИ ДОБРО...

СЛАБ СИ?
ШТА КАЖЕШ?

НА ЖАЛОСТ! ПОСМАТРАО САМ ТЕ НА ТРКАМА... НЕМАШ ПЕТЉУ...
БАШ ТИ ХВАЛА!

ОТАЦ ТИ СЕ УВЕК ЧИНИО НЕДОСТИЖНИМ... ЗАТО СИ СЕ ПОСВЕТИО ТРКАМА ЈЕР НИСИ СИГУРАН У СЕБЕ!

ТРКЕ СУ ТИ БЕКСТВО ОД ОДГОВОРНОСТИ У ОЧЕВИМ ПОСЛОВИМА!
КАКО СЕ УСУЂУЈЕШ ДА МИ ТО КАЖЕШ У ОВАКВОМ ТРЕНУТКУ?!

МИСЛИО САМ ДА СИ МИ ПРИЈАТЕЉ, А ТИ СИ ОБИЧАН ЗАВИДЉИВАЦ!
У РЕДУ, ДИЖИ СЕ!

КАД СИ У ШКРИПЦУ УВЕК СИ У ЖИВОТУ РАЧУНАО НА ДРУГЕ! ХАЈДЕ, УДАРИ МЕ!
И ХОЋУ! ПОКАЗАЋУ ЈА ТЕБИ...

ШТА СЕ ДЕШАВА, ГОСПОДИНЕ ФРЕНК?
НИШТА... САМО ВАС МОЛИМ, РЕЏИНАЛДЕ, ИСПРАТИТЕ ГОСПОДИНА ШЕВАЛИЈЕА!

ШТЕТА, ФРЕНК, БИО САМ СЕ ПОНАДАО ДА ЋЕШ ИПАК...

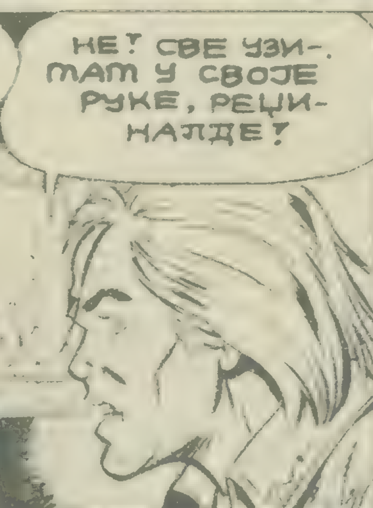

У СТВАРИ, И НЕ ЗАСЛУЖУЈЕ ДА СЕ БРИНЕМ О ЊЕМУ...
ФРЕНК КАРСОН

ХМ, САД ЋУ ЛАКШЕ ДА ИЗИЂЕМ НА КРАЈ С ФРЕНКОМ... СИГУРНО ЋЕ МИ ДАТИ ОВЛАШЋЕЊА, А ОНДА...

ГОСПОДИНЕ ФРЕНК, ВИ САД СИГУРНО ЖЕЛИТЕ ДА, ЗА ПОЧЕТАК, ЈА ВОДИМ ПОСЛОВЕ?
ХВАЛА, РЕЏИНАЛДЕ... СХВАТИТЕ, САД НЕ МОГУ ДА НАПУСТИМ...

НЕДОСТАЈЕ ТИ ПЕТЉА, ФРЕНК!

МОЖЕТЕ СЕ ПОТПУНО ОСЛОНИТИ НА МЕНЕ!

НЕ! СВЕ УЗИМАМ У СВОЈЕ РУКЕ, РЕЏИНАЛДЕ!

СЛУШАЈТЕ, УПРАВЉАТИ ТРУСТОМ НИЈЕ ИСТО ШТО И АУТОМОБИЛОМ НА ТРКАМА!
НИШТА ВАМ НЕ ВРЕДИ... **ОДЛУЧИО САМ!**

ЗА ТАКОЂЕ! САМО ТИ ОЛАКШАВАШ СТВАР, МАЛИ!

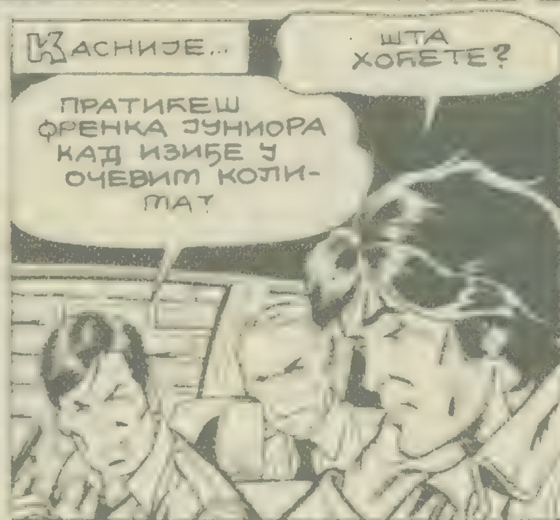

... И ШТА САД РАДИ?
ЧЕКА У КОЛИМА! КАО ДА НЕШТО ПРОВЕРАВА!

СЛУШАЈТЕ, СТВАР ЈЕ ВЕОМА ХИТНА...

НЕ ЗАСЛУЖУЈЕ... АЛИ, ИПАК, КОМЕ ОДГОВАРА ДА ФРЕНК НЕСТАНЕ? МОРА ДА И ОЧЕВА БОЛЕСТ ИМА НЕКЕ ВЕЗЕ...
ФРЕНК КАРСОН

ХМ.. ТАЈ РЕЏИНАЛД...
ОВДЕ СЕ НЕ ПАРКИРА! ИСПРАВЕ МОЛИМ!

НИШТА РЂАВО НИСАМ УРАДИО... АААХ!
ТРАС!

КАСНИЈЕ...
ШТА ХОЋЕТЕ?
ПРАТИЋЕШ ФРЕНКА ЈУНИОРА КАД ИЗИЂЕ У ОЧЕВИМ КОЛИМА!

А АКО НЕЋУ?
ДОБИЋЕШ МЕТАК У ЧЕЛО! БИРАЈ САД!

У РЕДУ...
ЕВО ГА!
ФРЕНК КАРСОН

УШАО ЈЕ У КОЛА! САД ГА ПРАТИ!

ПОСЛЕ НЕКОГ ВРЕМЕНА...
САД ЋЕШ ГА ПРЕТЕЋИ И ВОЗИЋЕШ СТАЛНО ИСПРЕД ЊЕГА... У ПРОТИВНОМ-ПУЦАМ!

ВРУУУУУУУУУМ!

ШТА... ПА ТО ЈЕ АЛЕН...
ГАДЕ, БРЖЕ! ШТА ЧЕКАШ?!
АЛИ, КОЛА ЋЕ ЕКСПЛОДИРАТИ ПРИ ОВОЛИКОЈ БРЗИНИ!

1643/77

АЛЕН... КАКВИ СУ ОНО ТИПОВИ С ЊИМ?

СИГУРНО НИТКОВИ... СТИЋИ ЋУ ГА...

СМИСЛИЛИ СТЕ ДА ДОЂЕ ДО УДЕСА И ДА ФРЕНК ПОГИНЕ? А ОНДА ШЕВАЛИЈЕ, КОЈИ СЕ С ЊИМ ПОСВАЂАО **ПРЕД СВЕДОКОМ**, БУДЕ КРИВ?
ДРЖИ ТАЈ ВОЛАН, ИНАЧЕ...

ПАЗИ, ФРЕНК НАС СЛЕДИ?
СА ОВИМ ЋЕМО СЕ ПОСЛЕ ПОЗАБАВИТИ?

ИМАМ УТИСАК ДА ХОЋЕ ДА НАС СТИГНЕ...
УБИЋЕ ГА КАД ПРИЂЕ... УБРЗАЋУ...

ТРУДИ СЕ СВИМ СИЛАМА ДА УТАКНЕ... АКО ОДУСТАНЕМ, ОНИ ЋЕ ГА СРЕДИТИ...

БИЛА ЈЕ ТО НЕОБИЧНА ТРКА...

НЕ ДАМ МУ ДА ТЕ ПРЕТЕКНЕ. ИНАЧЕ...

ОВАЈ ПУТ МОРАМ ПОБЕДИТИ, АЛИ НЕ ЗБОГ СЕБЕ ВЕЋ ЗБОГ ЊЕГА...

УСПОРИ, ЧУЈЕШ?!

АЛЕН ЈЕ НАГЛО СКРЕНУО НА ПОПРЕЧАН ПУТ...

ИДИ ДО ЂАВОЛА!

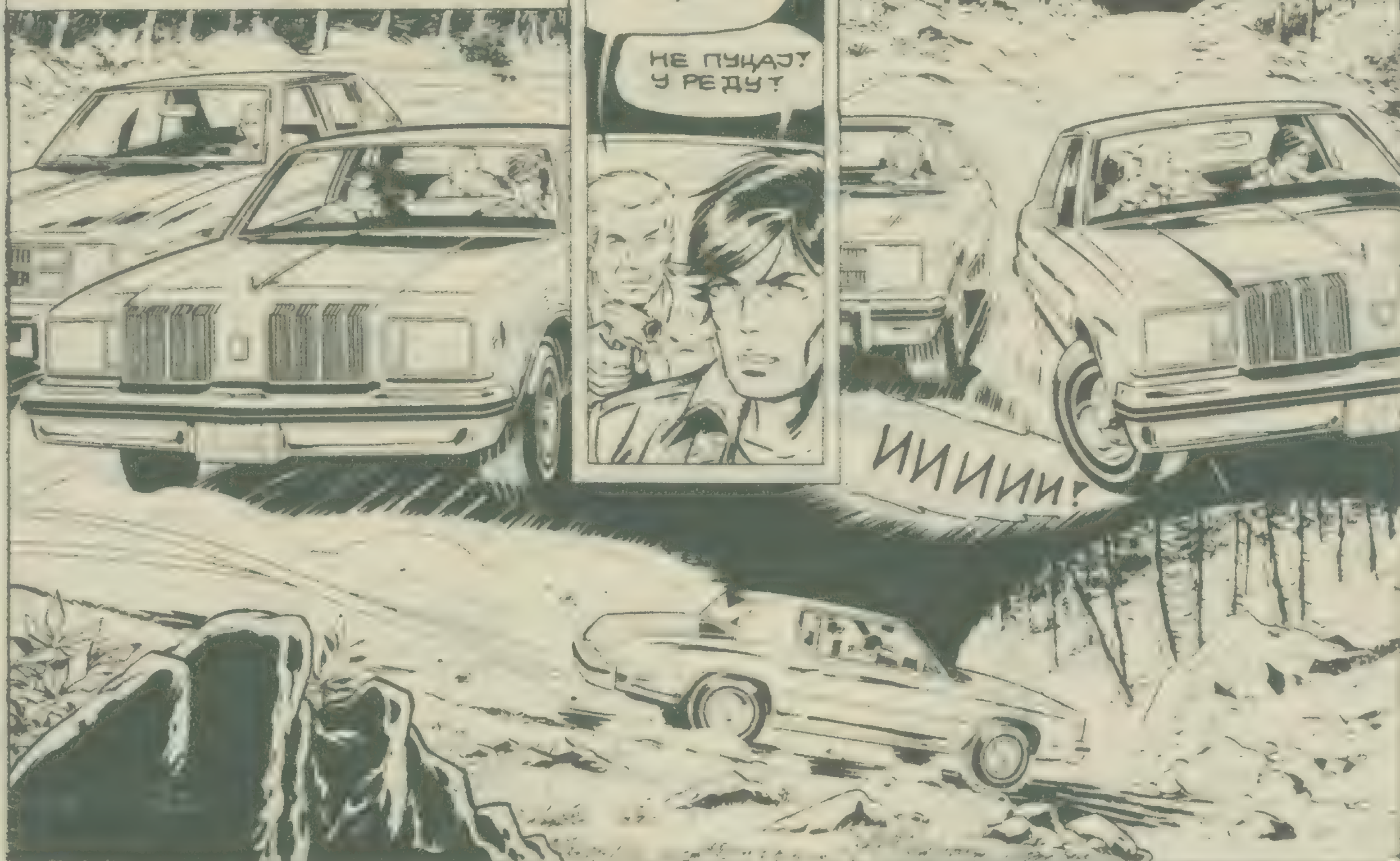
... АЛИ, И ФРЕНК ЈЕ УЧИНИО ИСТО...

ИИИИИ!

ЕВО ГА! СТИЖЕ НАС!

НА ЊЕГОВУ НЕСРЕЋУ, ДАНАС ОДЛИЧНО ВОЗИ...

ОНАЈ ПОЗАДИ ЋЕ ТЕ УБИТИ, А ОВАЈ ЋЕ ПРЕУЗЕТИ ВОЛАН...

У ТРЕНУТКУ КАД ЈЕ ФРЕНК СТИГАО АЛЕНА...
УСПОРИ ИЛИ ПУЦАМ!
НЕ ПУЦАЈ! У РЕДУ!
... АЛЕН НАГЛО ОКРЕЋЕ ВОЛАН...
ИИИИИИ!

ЗАБОГА! АЛЕН!

АЛЕНЕ! НЕМОГУЋЕ... НЕЕЕ!

КАСНИЈЕ...
НЕ БРИНИТЕ, ИЗВУКАО СЕ! ИМАО ЈЕ ВИШЕ СРЕЋЕ ОД ОНЕ ДВОЈИЦЕ!
ДА... ЗНАМ... ОНИ СУ ТЕШКО РАЊЕНИ! АЛИ, ТО СУ И ЗАСЛУЖИЛИ!
ЕВО, ОТВАРА ОЧИ... НЕ ЗАМАРАЈТЕ ГА МНОГО...
КАКО ЈЕ, СТАРИ? А?
ДОБРО... А ТВОЈА ТРКА?

НЕ МИСЛИ НА МЕНЕ...
АЛИ... ТИ СИ МНОГО РИЗИКОВАО...

МАЛО КАСНИЈЕ...
ГОСПОДИНЕ ФРЕНК! ОТАЦ ВАС ОЧЕКУЈЕ... БОЉЕ МУ ЈЕ! ИМА НЕШТО ВАЖНО ДА ВАМ КАЖЕ!

СЈАЈНО! САМО, ПОЗНАТО МИ ЈЕ ШТА ЋЕ РЕЋИ! ОДЗВОНИЛО ТИ ЈЕ, РЕЏИНАЛДЕ!
КРАЈ

ДОКТОР БАКСУЗИЋ:
ПУТУЈУЋИ ТРГОВАЦ

ДА ПРЕЛИСТАМ ПАНЧИТИНУ КЊИГУ ТРОШКОВА И ВИДИМ ШТА ЈЕ ДАНАС КУПИЛА ЗА РУЧАК!

ОБЕЋАЛА ЈЕ ДА ЋЕ ДА ТИ СКУВА ПАСУЉ!

ШТА? ОПЕТ ГА НИЈЕ КУПИЛА!

НИСАМ ГА ЈЕО СТО ГОДИНА!

СТАЛНО МИ КУВА НЕКЕ СВОЈЕ БУЋКУРИШЕ!

КО ЈЕ САД ОНАЈ ТИП ШТО СТОЈИ ПРЕД МОЈОМ КАПИЈОМ!

МОРА ДА ЈЕ НЕКИ ПУТУЈУЋИ ТРГОВАЦ! САКРИЋУ СЕ У СВОЈУ РАДНУ СОБУ!

НЕМАМ НАМЕРУ ДА МУ ОТВОРИМ ВРАТА!

ЈА САМ...

НЕ ЗАНИМА МЕ КО СТЕ! ОДЛАЗИТЕ!

ЖЕЛИМ САМО ДА ВАМ КАЖЕМ...

ОПЕТ ОН!

ПРОКЛЕТА ВРАТА! НЕЋЕ ДА СЕ ОТВОРЕ!

СЛУШАЈТЕ...

МОРАМ ДА ПОБЕГНЕМ ОД ОНЕ ДОСАДЕ!

ТА, САМО САМ ХТЕО...

НЕ, НЕ И НЕЋЕ!

САКРИЋУ СЕ НЕГДЕ ГДЕ МЕ НИКО НЕЋЕ НАЋИ!

ДОКТОРЕ, ВРАТИЛА САМ СЕ!

ПАНЧИТИН ГЛАС! ВАЉДА СЕ ОТРЕСЛА ОНОГ ТИПА!

ВИДЕ ЛИ ТИ ОНОГ ТРГОВЦА?

ДА! ЈА САМ ГА ПОЗВАЛА ДА НАМ ДОНЕСЕ ПАСУЉ...

...АЛ' ПОШТО СТЕ МУ ВИ РЕКЛИ ДА НЕЋЕТЕ, ДАНАС ЋЕТЕ ОПЕТ ДА ЈЕДЕТЕ КЛИН-ЧОРБУ!

DIK BROWNE **ХОГАР СТРАШНИ**

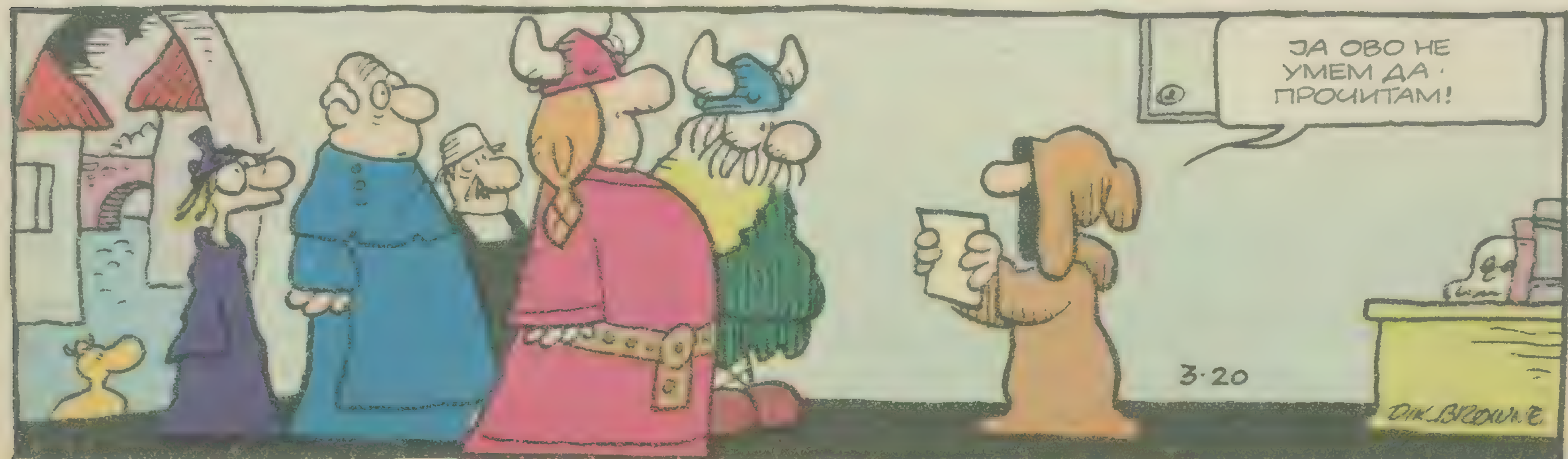

СТЕРЕОФОНСКЕ ТРУБЕ

ПРОНАЛАСЦИ И ПРОНАЛАЗАЧИ

ЗА ДВОКАНАЛНИ СИСТЕМ СНИМАЊА И РЕПРОДУКОВАЊА ЗВУКА МОЖЕМО ДА ЗАХВАЛИМО И ЈЕДНОЈ КРОЈАЧКОЈ ЛУТКИ ПО ИМЕНУ ОСКАР. ШТО СЕ ЧОВЕКА КОЈИ ЈЕ ЧИТАВУ СТВАР СМИСЛИО ТИЧЕ, ОН ЈЕ ДОЖИВЕО САМО ДА ЊЕГОВО ОТКРИЋЕ ДОБИЈЕ САСВИМ НЕОЧЕКИВАНУ ПРИМЕНУ.

На Едисоновом фонографу се уопште нису вртеле плоче него ваљак. Прва права плоча засвирала је тек 1888. године и то сасвим скромно тачно минут и ни секунд више.

Чак је и Јова Јовановић Змај комотно могао да ужива у стереофонској музици. Први стерео-пренос одиграо се још давне 1881. године.

Шта бисте рекли да вам неко каже како је чика Јова Змај уживао у стереофонској музици? Вероватно да је онај ко то тврди потпуно луд... Стереофонија је, верује се, техничко достигнуће неколико последњих деценија. Е па, није баш тако. Још је и чика Јова Змај могао да ужива у верно репродукованом звуку јер се први стереофонски пренос у историји одиграо двадесет три године пре његове смрти.

Тачно минут и квит...

Тридесетог августа 1881. године Француз Келемон Адер патентирао је први систем стереофонског преноса на свету. У први мах никоме није било баш много јасно о чему је реч, али се посетиоцима Светске изложбе у Паризу убрзо пружила прилика да се упознају с Адеровим проналаском. Одважни добровољци могли су, бесплатно, да уживају у преносу концерта који се одржавао неколико километара даље, у Париској опери.

Како је то Клемон извео? Па, помоћу телефона... Сваки посетилац-добровољац располагао је са по две телефонске везе од којих је свака преко слушалица преносила по један „канал" – леви за лево, десни за десно ухо.

Скромно као и сваки почетак, али је Адер ипак наслутио основни принцип стереофоније: без два канала, нема ни верне репродукције звука. И, стереофонија је освојила и плоче? Није. У то доба грамофонска плоча још није била измишљена. На Едисоновом фонографу се, додуше, већ четири године обртао ваљак, али је свет на прву праву плочу морао да причека још седам година.

Коначно, 1888. године Американац немачког порекла Емил Берлинер патентирао је „уређај за репродукцију звука на плоче с ручним погоном за кућну забаву" који је назвао грамофон. Ништа није као што је некад било, па ни плоче: оне Емилове свирале су само с једне стране и то тачно минут и квит... Што се стерео-плоча тиче, о њима тада још нико није ни сањао.

Експеримент Клемона Адера није нарочито узбудио научни свет. За то су постојала бар два јака разлога: као прво, квалитет добијеног звука био је више него скроман, а затим, много је, брате, коштало – ко да плаћа толике телефонске рачуне?

Дакле, прерано за стерео-грамофоне и стерео-плоче, али су зато измишљене стерео-трубе. За време I светског рата немачки војници навелико су користили дотичне трубе које су се састојале од пријемника налик трубама на старинским грамофонима и гумених цевчица преко којих су војници у „стерео-техници" ослушкивали долазак непријатељских авиона.

Фантомске главе

Стереофонија (од грчких речи стереос – чврст, просторни и фоне – звук) је начин снимања, преношења и репродуковања звука при чему слушалац има утисак стварног просторног распореда звучних извора. Тај утисак „дубине" постиже се снимањем са два или више микрофона који су просторно раздвојени, а имају два засебна снимка или канала. Репродукција се врши са најмање два звучника.

Да би се стереофонија применила и на плоче требало је да се прво одигрању две врло значајне ствари: да неко почне серијски да их производи и да се нађе неко ко ће смислити начин да се у један траг на плочи – упишу два канала, а не један као што је случај код моно-плоче.

Што се првог услова тиче, њега је 1895. године испунила америчка компанија „Берлинер грамо-

Адерова телефонска стереофонија имала је једну озбиљну ману: астрономске рачуне за телефон.

фон": прве серијске плоче првог серијског произвођача у то доба су још свирале само с једне стране и то не дуже од 4,5 минута. Тек 1905. године немачка фирма „Одеон" запрепастила је посетиоце лајпцишког сајма својим експонатом: плоче које су изложиле биле су снимљене с обе стране!

Што се другог услова тиче, њега је тако рећи истовремено на два различита краја света испунило неколико људи. У Европи је то био Ален Довер Блумлајн из енглеске фирме „Електрикал енд мјузикал индустриз" (ЕМИ), у САД група научника при Беловим лабораторијама предвођена физичарем Харвијем Флечером и композитором и диригентом Леополдом Стоковским.

Све се одиграло пре тачно пола века. Блумлајн је 1933. после вишегодишњег експериментисања успео да у стерео-техници сними на плочу Моцартову симфонију „Јупитер". С друге стране океана је одмах уследио одговор: Скрјабинов „Прометеј" у стерео-техници.

Какав био да био, квалитет америчког снимка дугујемо извесном Оскару лутки која је за ту прилику позајмљена од једног предусретљивог кројача. Оскар је био Флечерова замисао, а послужио је да му се на месту ушију поставе микрофони како би се приликом снимања звуци регистровали што верније начину на који их региструје прави слушалац. Давно прошла времена?! Не баш. И дан данас се у исте сврхе користе тзв. фантомске главе

Шта би рекао Клемон?

Моцарт и Скрјабин у стерео-техници били су ипак само експерименти. Морале су да протекну још двадесет четири године истраживања и рада да би се на грамофонима коначно завртеле праве стерео-плоче: користећи Блумлајнову технику произвела их је 1957. године америчка фирма „Вестерн електрик".

Много пре плоча озвучили су се филм и магнетофони: прва јавна демонстрација филмског стерео-звука одржана је у САД 1937. године, а први стерео-магнетофони за кућну употребу појавили су се у САД 1949. године. Радио је на стереофонију најдуже чекао – тек у пролеће 1959. у етар је отишао први стерео-програм на свету. Шта би видовити Клемон рекао да је којим случајем могао да га чује?

М. И.

НАДНИЦА ЗА СТРАХ

Сниматељи филма „Кенонбол Ран" могли су само да овековече тренутак трагедије – моменат када се аутомобил астон мартин судара са комбијем. Епилог несреће: Хајди је остала парализована, Цим је прошао са мањим озледама.

ЗА САМО НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА СРУШИО СЕ ЧАРОБНИ СВЕТ МЛАДЕ КАСКАДЕРКЕ КОЈА ЈЕ У ФИЛМУ „КЕНОНБОЛ РАН" ЗАМЕЊИВАЛА ПОЗНАТУ ГЛУМИЦУ ФАРУ ФОСИТ.

КОЧНИЦЕ СУ ОТКАЗАЛЕ, ХАЈДИ!

Хајди фон Белц, иако и даље прикована за инвалидска колица, не губи наду. Сигурна је да ће једног дана проходати и остварити свој давнашњи сан да постане глумица.

У јуну 1980. Берт Рејнолдс почео је са снимањем филма „Кенонбол Ран", главне улоге поверио је америчким звездама Фари Фосит и Роџеру Муру. У овим акционим филмовима, као што је то већ уобичајено, у опасним сценама глумце су замењивали вешти дублери. Није било много двоумљења око тога ко ће у критичним тренуцима ускакати уместо Фаре Фосит: изузетно лепа двадесет трогодишња Хајди фон Белц у филмским круговима била је већ добро позната. Режисери су је ангажовали као дублерку познатим глумицама обећавајући јој самосталну каријеру. Треба стално да буде на оку режисерима, говорили су јој, макар и као дублерка па ће је већ једног дана неко од њих сигурно ангажовати

У „Кенонбол Рану" предвиђена је и сцена у којој Фара Фосит са Роџером Муром вратоломно јури у колима „астон мартин" ауто-путем избегавајући притом возила која им долазе у сусрет. На снимању, за воланом је крај Хајди седео Цим Никерсон, каскадер са дугогодишњим искуством.

Предосећање

Освануо је леп дан, екипа је била спремна. Група сниматеља заузела је места на комбију који је требало да иде помоћном траком упоредо са „астон мартином" и верно бележи вртоглаву јурњаву Фаре Фосит и Роџера Мура, односно Хајди фон Белц и Цима Никерсона.

–Села сам на предње седиште – испричала је касније Хајди – сасвим опуштена јер са таквим професионалцем као што је Цим није било разлога за страх. На знак главног сниматеља Цим је стартовао, у почетку возио је брзином од око шездесет километара на час. Још нисмо почели да се мимоилазимо са возилима која је требало да нам јуре у сусрет. А онда смо зачули наређење преко радија: „Возите брже, брже!"

– Цим је повећао брзину на око сто километара на час. Ни сама не знам због чега, али почела је да ме хвата нека језа. Није ми било први пут да „радим" неку такву сцену, међутим овог пута као да сам нешто предосећала. Баш због тога нисам се изненадила кад ми је Цим тихим али успаниченим гласом саопштио да изгледа да нешто није у реду са кочницама.

Прво возило, неки форд, већ нам се приближавало страховитом брзином. Ми смо возили погрешном траком, као што је сцена захтевала, и покушавали да избегнемо сва кола која су нам долазила у сусрет. Форд смо успели једва да мимоиђемо. Нисмо прешли ни стотинак метара а испред себе угледали смо један већи комби.

Покушавала сам да се смирим, да не мислим на најгоре, да саму себе убедим да ће све бити у реду. Понављала сам: „Не плаши се, биће све у реду!" Али, у моменту кад је Цим покушао да избегне комби, занео се због велике брзине на погрешну страну ибочним делом закачио возило. Осетила сам страшан ударац, стакло је почело да прашти, ја сам полетела напред јер у нашим колима није било сигурносних појасева.

Тих неколико секунди остаће ми у памћењу за цео живот. После ужасног ударца остали смо приковани за комби. Нисам изгубила свест све док спасилачке екипе нису дојуриле до „астон мартина" и почеле да нас извлаче из смрсканог аутомобила, сећам се да су тешком муком развалили врата настојећи да ме извуку. Последње што памтим било је да сам изговорила реченицу: „Пустите ме да умрем!" Онда сам се онесвестила

Ипак ћу ходати!

Хајди је дошла себи тек сутрадан, у болници. Лекари су били беспомоћни. Могли су само да констатују да је остала парализована од врата надоле. Када је отворила очи још није била свесна своје ужасне судбине. Али, убрзо је све схватила – није могла да покрене ни руке ни ноге.

– Тешко речима могу да изразим како сам се осећала. Покушала сам да плачем, да вриштим, чак ни за то нисам имала снаге. Једино што ми је враћало наду у живот били су моји најближи који ме нису остављали ниједног тренутка саму. Непрекидно су бдели крај мог кревета и бодрили ме. Долазили су и сви из екипе, доносили ми цвеће. Неколико пута посетила ме је и Фара Фосит. Кад сам видела да се осећа крива, ја сам њу на крају тешила!

Хајди фон Белц остала је у болници седам месеци, из ње је изашла у инвалидским колицима. Непрекидно одлази на специјалне терапијске вежбе. Недавно је успела да покрене десну руку, већ може, мада са тешком муком, да напише неколико реченица. Уз помоћ физиотерапеута и сестара стоји неколико секунди

Од америчког осигуравајућег друштва добила је одштету од око осам и по старих милијарди, рекорд који је друштво исплатило. Наравно, Хајди тај новац ништа не значи осим што јој омогућава да плати најбоље стручњаке који се труде да је врате у нормалан живот.

– Пре несреће моја главна амбиција – каже Хајди – била је да постанем глумица. Те жеље се ни до данас нисам одрекла јер – ја сам сигурна да ћу једног дана поново моћи да ходам!

В. С.

АВИОНИ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

НУЛА СА ПАЦИФИКА

ПРВИХ ГОДИНА РАТА ЛОВАЦ ЗЕРО-СЕН ЗАДАО ЈЕ АМЕРИКАНЦИМА ГРДНЕ НЕВОЉЕ. НИКО НИЈЕ МОГАО ПРЕТПОСТАВИТИ ДА ЈЕ ЈАПАНСКА МОРНАРИЦА С ВЕЛИКИМ ПОДОЗРЕЊЕМ ДАЛА САГЛАСНОСТ ЗА ЊЕГОВУ ПРОИЗВОДЊУ.

Где год се појављивао јапански ловац зеро остављао је иза себе пустош. Од њега су зазирале не само посаде америчких ратних бродова, већ и становници острва широм Тихог океана. Ипак, придаван му је већи значај него што је по борбеним својствима заслуживао јер о правом разлогу – свеукупној војној надмоћи Јапана над Сједињеним Америчким Државама првих месеци рата – обичан човек није много знао.

У америчком списку шифрованих имена за јапанске снаге ловац је називан – Зики. Име ЗЕРО или нула добио је зато што морнари броје од нуле а не од један, а управо је америчка морнаричка авијација, стационирана на Далеком истоку, долазила у додир са тим авионима. Под службеном ознаком Мицубиши А6М2 био мало познат. У његову конструкцију није био упућенији ни штаб америчке пацифичке флоте. Требало је да прође готово годину и по дана од почетка жестоких борби на пацифичком ратишту, па да га се Американци дочепају. Помогао им је случај. Оштећени ловац зеро којим је пилотирао потпоручник Кога принудно се спустио на острво Акутан. Кога је погинуо, а авион је одмах пренет у Сједињене Америчке Државе где је расклопљен до последњег заковка!

Тајни распис

Оно што су стручњаци утврдили изненадило их је. Зеро је имао добра својства, али и неколико веома изразитих мана. Одгонетка је, дакле, лежала у томе што су зерои нападали изненада, уројевима као осице. Требало их је благовремено дочекати. Закључак је био исправан: захваљујући служби прислушкивања и осматрања и непрестаним ваздушним патролама „хелкети" и „корсери" који су узлетали са америчких носача авиона пред њихов долазак просто су их косили.

Али, Јапанци нису седели скрштених руку. Зеро је усавршаван па је основна верзија А6М2 добила браћу. И не само то: авион је стицао све више присталица у врховима јапанске армије иако су по мишљењу неких стручњака ловци „накајима" и „кавасаки хин" вредели колико и зеро, а „кавасаки хин" који се појавио пред крај рата био и далеко бољи.

Зеро се родио у мукама. Додуше, конструктори нису никад сумњали у њега, али командни кадар са застарелим схватањима није тако мислио, понајмање да ће представљати камен темељац јапанске ловачке авијације, што се касније догодило.

Цела прича о зероу зачела се тридесетих година када је јапанска морнарица послала тајни распис војним произвођачима. Потребан је такав и такав авион да помаже, писало је. Захтев је почивао на стеченом искуству. Још 1923. на једном носачу авиона формиран је одред летача, а три године касније при команди морнарице и морнаричко ваздухопловство.

Првих месеци 1937. штаб конструктора завршио је планове новог авиона који може да узлеће са носача. Пројект је предат на реализацију концерну Мицубиши. Стручњаци су започели радове и убрзо дигли руке. Неизводљиво, рекли су. Шеф конструктора Јиро Хорикоши са својим људима начинио је нов пројект. Замислио је да авион буде ловац, самоносећи нискокрилац и са трапом на

увлачење. Покретао би га мотор од 14 цилиндара постављених у двоструку звезду јачине 875 коњских снага. Означио га је са А6М1. Авион је напустио Мицубишијеву опитну халу у Нагоји фебруара 1939, а средином марта у великој тајности пренесен на аеродром Кагамигахара. После темељних испитивања на земљи, пробни лет је обављен 1. априла 1939. Двокраки пропелер је замењен трокраким. Армија је званично примила ловац 14. новембра исте године.

Лед је пробијен

Одговорни људи у морнарици нису били задовољни. Стављали су замерке новом авиону. Од свега одговарала им је само максимална брзина. У трећи примерак авиона уграђен је ваздухом хлађени мотор од 14 цилиндара у двострукој звезди из Накајиме типа „сакае 12". Развијао је 950 коњских снага на висини од 4200 метара. Маринцима ни то није одговарало.

Мицубишијеви стручњаци се нису поколебали. Остали су упорни. Крајем децембра 1939. завршили су и почели да испитују нову верзију ловца. Означили су је са А6М2. У јануару следеће године узлетео је на испитивање и други авион исте верзије. Оба авиона су показала добра својства. Команда морнарице и даље је показивала подозрење. Крајем јула 1940. наручила је само тридесет авиона и од њих формирала две ескадриле. Стационирала их је у Ханкау и опробала у борби против кинеских авиона. Борбени учинак је задовољио, лед је пробијен. Последњег дана јула поринут је у море нови носач. На његову палубу слетели су ловци А6М2 модела 11. Од тада они су се стално ту налазили. Добили су име зеросен.

Прошло је само месец дана, а зерои су у једном окршају слистили 27 кинеских „поликарпова" и „кертиса хауг III".

Крајем 1940. године јединица Кокутаи имала је више од стотину зероа модела 11 и 21 којима је потпуно одржавала премоћ над небом Кине. У међувремену, на ловцу су вршене измене. Модел 65, на пример, добио је иновацију – крила чији су се врхови могли „преломити" те га је дизалица с лакоћом спуштала у утробу носача.

Приликом мучког јапанског напада на Перл Харбур учествовало је и 79 зероа. У то време целокупна флота Земље Излазећег Сунца имала је на носачима 521 авион, од чега 328 типа Мицубиши А6М2. На захтев морнарице, од модела 11 начињен је хидроавион, па је зеро учествовао и у амфибијским операцијама.

Без бензина за повратак

Рат на Пацифику затекао је Сједињене Америчке Државе неспремне. Било је јасно да предстоји борба на живот и смрт. Индустрија је радила даноноћно. После почетних јапанских успеха полако се успостављала равнотежа снага. Авиони са америчких носача све успешније су се супротстављали зероима. Јапански стручњаци усавршавали су га и тако одржавали корак. Још почетком децембра 1941. настала је верзија А6М2-Н. Испитивања је обавио конструктор Јокосука, а серијска производња започета је априла следеће године. Првих дванаест авиона добила је јединица Јокохама кокутаи. Премештена је на острво Тулаги у Тихом океану да брани ваздушни простор изнад Соломонских острва. Авиони су свакодневно узлетали. Били су велика опасност за америчку летећу тврђаву, бомбардер Б-17.

Ова верзија зероа учествовала је и у операцијама на Алеутима грчевито бранећи базе Кисак у Атуу. После јапанског повлачења са Алеутских острва преостали ловци пребачени су у базу Шимуцу на Курилским острвима. Авион А6М2-Н учествовао је и у одбрани Јапана бесомучно јуришајући чак на америчке супертврђаве Б-29.

Рат је наметао све сложеније захтеве. Ловац А6М2-Н је побољшаван, настале су и нове верзије. Склопљен је и зеро за обуку пилота А6М2-Н-К. Пробе су почеле у новембру 1943, а већа производња тек три недеље пред крај рата. Авион је био двосед и имао дупле команде. На висини од 4000 метара летео је брзином од 476 километара на час.

На испитивању нове, такозване верзије А6М3, радило се и 1941. године. Уместо мотора „сакеа 12" уграђен је мотор „сакеа 21" са двостепеним компресором. Његова јачина од 1130 коњских снага омогућавала је да авион лети брзином од 540 километара на час на висини од 6000 метара. Тежак мотор захтевао је и промене на трупу летелице. Због недостатка материјала често је долазило до застоја у испоруци авиона.

После јапанског пораза код Мидвеја и америчког искрцавања на Гвадалканалу, зерои су морали да долећу са удаљених аеродрома. Мотори „сакеа 21" трошили су много горива. Због утрошеног бензина авиони су у повратку падали у океан. Решење је нађено: на спољним крајевима крила додати су помоћни резервоари за гориво. Враћена су и крила чији су се врхови „повијали". Авион је добио ознаку А6М3а.

Следећа верзија – А6М4 није доживела ватрено крштење иако је поседовала турбокомпресор. Склопљена су само два авиона. Због тешкоћа у изради армија није дала сагласност за производњу. Определила се за нову верзију – А6М5. Постоји податак да је највише произведено авиона овог типа. Они су летели до краја рата.

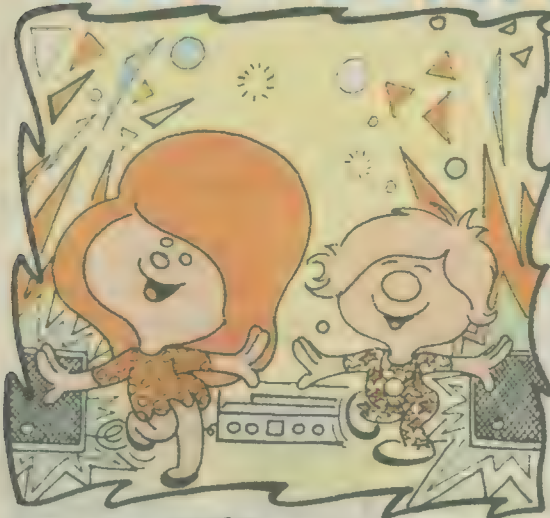
Последња верзија – А6М8 летела је брзином од 572 километра на час на висини од 6000 метара. Упркос безизлазној ситуацији у којој се Јапан нашао дат је налог за производњу 6300 авиона те верзије. Склапање је вршено упоредо у три Мицубишијеве фабрике. До краја рата, међутим, ниједан серијски А6М8 није напустио монтажну халу.

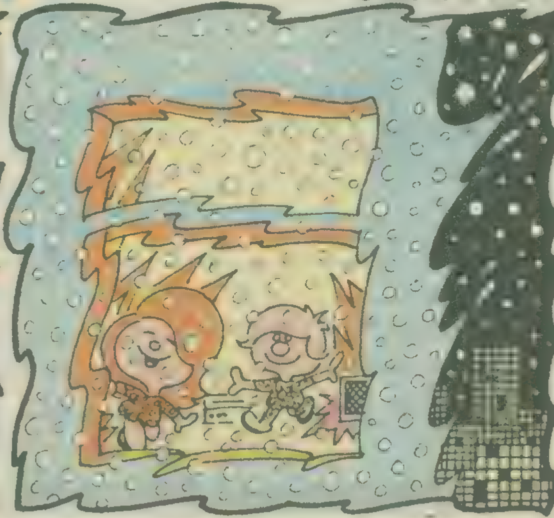
Миленко ТОДОРОВИЋ

TIN i TINA

НОВА ГУМА ЗА ЖВАКАЊЕ

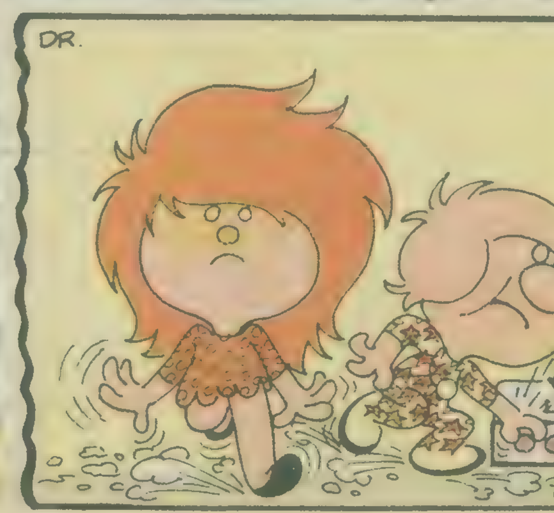

ПРИЧА О МУЗИЧАРУ ФИНИХ МАНИРА

СТИВИ ЗВАНИ ОРКЕСТАР И ХОР

Док његови пајташи по угледу окупљају све бројније и све славније сараднике он је све хтео и све извео потпуно сам

– Као клиња свуда сам ишао са магнетофоном. Нисам имао довољно пара да купим добру машину на којој бих могао да наснимавам по неколико пута одређене идеје. Зато сам себи обећао да ћу једног дана имати сву потребну технику да радим онако како замислим. Много година је требало да прође док сам оспособио свој студио и комплетирао скупоцене играчке за експериментисање са звуком.

Тако прича Стиви Винвуд, 33-годишњи музичар, који управо слави две деценије интернационалног успеха. Почео је 1963. у групи Спенсера Дејвиса. Са дозволом родитеља пошао је на прву турнеју и то, вероватно, захваљујући брату Мафу који је такође свирао у саставу као басиста. Одлични мултиинструменталиста и певач 1967. оснива супергрупу Трефик (Traffic) и предводи је пуних седам година, са изузетком авантуре у ансамблу Блаинд фејт (Blind Faith), 1969.

Мада је током прве деценије каријере имао тачно 15 светских хитова, Стиви се никада није уклопио у слику рок звезде.

– Нисам успео да постанем звезда. Занимљиво, то нисам ни жудео да будем. Немам дара за уништавање хотела, испаде, оргије, малтретирање људи или наркоманске сеансе.

Средином 1974. распушта Трефик и повлачи се на своје имање у Енглеској. На наговор познаника, у време панк еуфорије издаје први соло албум (назван просто Steve Winwood) и славно пропада. Музика је била врло „дуби-дуби". После тога је пристајао да се појављује на соло плочама пријатеља као што су Џорџ Харисон или Маријан Фејтфул.

Онда је нашао довољно пара и у подруму своје куће опремио студио. Готово три године је сам снимао нову плочу.

Резултат је албум „Arc Of A Diver" којим осваја сасвим нову генерацију дискофила и критике. Плоча добија и награду као најбоља током 1981. према америчком часопису „Billboard". Срећан што је његова „самостална кућна радиност" наишла на разумевање упушта се у нову авантуру и уз помоћ супруге, помоћника-сниматеља и једног песника снима трећи соло албум, „Talking Back To The Night". Та несвакидашња синтеза америчких музичких традиција које су Винвуда занимале у почетку каријере и европских културних наслеђа која су му по природи ближа, поново наилази на изузетан пријем публике. То га тера да опет окупи групу и крене у „живе свирке". Велики концерти су најављени за ово лето.

На питање да ли је очекивао успех „под старе дане", поготово ако зна да му почетак соло каријере није баш пуно обећавао, Стиви одговара:

– Све више откривам да рокенрол не захтева само младост и дух. Да би се направила добра музика, неопходно је умеће и искуство. Другачије се не може издржати бреме којим си у овом послу увек претоварен.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

„ИМА ЈЕДНА РЕКА"

„There's River"

Музика и текст: **Стиви Винвуд и Вил Џенингс**
Извођач: **Стиви Винвуд**

There's a river pouring
From a pure and a crystal stream
And it carries my heart along
Carries me all my life
And I know it will bring me home

There's a choir singing
With a force that can light the sky
I will join with a voice deep inside
Anthems for joys gone by
And for jous I am sure will come

Golden treasure in the evening sky
It's good to be alive
Golden measure, hear the music cry
When my heart sings
Of golden things

Theres' a dove ascending
Like my though in the summer sky
And she carries my soul along
Clear to eternity
And I know I am not alone

ДИСКОГРАФИЈА О ДИСКОГРАФИЈА

BLONDIE

Група Блонди, чији је заштитни знак прелепа Деби Хари (Debbie Harry), од октобра прошле године више не постоји. Највећа поп легенда последњих година, која је својом активношћу обележила другу половину седамдесетих година, оставила нам је за собом мноштво слика, неколико видео-касета, 15 синглова и чак 7 (углавном одличних) албума:

1. **„Blondie" (1977)**
2. **„Plastic Letters" (1978)**
3. **„Parallel Lines" (1978)**
4. **„Eat To The Beat" (1979)**
5. **„Autoamerican" (1980)**
6. **„The Best Of Blondie" (1981)**
7. **„The Hunter" (1982)**

НОВА ПЛОЧА

„КАЛАБАЛАК" – ЛЕБ И СОЛ (Југотон)

Изузетни скопски трио већ је годинама синоним за одличну свирку. Ни њихов седми албум „Калабалак" није изузетак, чак би се могло рећи да у извесном смислу својом свежином представља квалитативан корак напред у односу на претходне плоче. На укупно осам композиција аутора Влатка Стефановског и Бодана Арсовског очигледно је да група лагано, али све више напушта раније строго одређено џез-рок опредељење и полако креће ка фанку, што ће у будућности вероватно постати њихова трајнија оријентација.

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

ДА ЛИ ВОЛИТЕ AC/DC?

1. AC/DC су пореклом из:
   а) Енглеске
   б) Америке
   в) Аустралије
2. Певач Бон Скот и браћа Јанг почели су заједно
   а) 1972. године
   б) 1973. године
   в) 1974. године
3. Први албум групе звао се...
   а) „High Voltage"
   б) „Let There Be Rock"
   в) „Back In Black"
4. ...и издат је:
   а) 1974. године
   б) 1975. године
   в) 1976. године
5. Група је до данас издала:
   а) пет албума
   б) осам албума
   в) десет албума
6. Бон Скот је умро:
   а) 1979. године
   б) 1980. године
   в) 1981. године
7. Нови певач Брејен Џонсон некада је певао у групи:
   а) Mud
   б) Sweet
   в) Geordie
8. Први албум групе са новим певачем звао се
   а) „Dirty Deeds Done Dirt Cheap"
   б) „Highway To Hell"
   в) „Back In Black"
9. Заштитни знак AC DC су кратке панталоне
   а) Ангуса Јанга
   б) Малколма Јанга
   в) Брајена Џонсона
10. Најстарији члан групе је
   а) Брајен Џонсон
   б) Клиф Вилијемс
   в) Ангус Јанг

ТАЧНИХ ДЕСЕТ: 1. в; 2. б; 3. а; 4. в; 5. б; 6. б; 7. в; 8. в; 9. б; 10. в

ФОТО-ПРИЧА

ПАРНИ ВАЉАК

Током протеклих осам година популарна загребачка група успешно се прилагођавала сваком времену које је дочекала и испратила и до данас остала као једна од највећих југословенских концертних атракција. Кроз Парни ваљак прошао је низ познатих загребачких музичара (Пико Станчић, Фума Миксић, Зоран Цветковић, Јурица Пађен, једно кратко време чак и Џони Штулић), да би данашња постава изгледала овако: **Аки Рахимовски** (вокал), **Хусеин Хасанефендић** (гитара), **Ведран Божић** (гитара), **Срећко Кукурић** (бас) и **Паоло Сфећи** (бубњеви).

У име те љубим

BEATLES

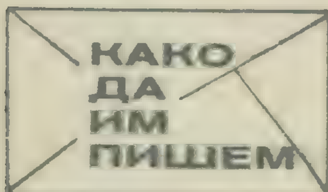
– Идеја за то име дошла ми је у сну – испричао је једном **Џон Ленон**. – Дух је долетео на летећем тањиру и рекао: „Од сада се твоја група зове Beatles са великим А уместо другог е у речи „beetles" (бубе). А је прво слово и ви ћете бити први." И, кренуло нам је...

РОК ДАТУМ

24. јун 1944.

Рођен је Џеф Бек (Jeff Beck) у Сарeју, Енглеска. Један од пет највећих енглеских рок гитариста постаје познат као човек који смењује Клептона у саставу Yardbirds. Године 1967. креће путевима соло-каријере предводећи увек групу која врви од сјајних музичара: Қози Пауел, Рон Вуд, Род Стјуарт, Кармин Апајс, Тим Богерт, Макс Мидлтон, Боб Тенч, Јан Хамер... Остаје неразјашњено да ли је овај мајстор гитаре увео у практичну употребу и студијска снимања ефекат „микрофоније".

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ

VAN HALEN
The Van Halen Fan Club
P.O. Box 2128 North Hollywood,
California 91602, USA

J. GEILS BAND
EMI – America
1370 Avenue of the Americas,
New York, N.Y. 10019

ТУНЕЛ
Влада Јанковић-Џет
Кичевска 12.
11000 Београд

О КРИТИЦИ

„Критичари толико пишу о Елвису Костелу јер су, као и он, неугледни и носе цвикере."
Еди Ван Хален

КАКО САМ ПОЧЕО

ЗЛАТКО МАНОЈЛОВИЋ

– Своју музичку каријеру почео сам већ у трећој години певајући фамилији и гостима у то време најпопуларније шлагере. После сам похађао музичку школу где сам свирао виолину и контрабас, а када сам имао петнаест година победио сам на такмичењу „Студио VI вам пружа шансу" са сопственом композицијом „Пролазим". У то време већ ме је привукла рок музика па сам почео да свирам у мањим саставима. Тада сам имао и своју прву електричну гитару коју сам сам направио, додавши акустичној један велики бели магнет, што је био изузетан догађај у мом животу. Онда сам основао састав Лордови, да бих 1970. године доживео свој други почетак у групи Џентлмени, када смо вежбали и по дванаест сати дневно, што је публика умела да цени па смо у то време били јако популарни. Мислим да данас нико толико не ради...

РОК ПОЈМОВНИК

Ју Ту (U2)

После успешних албума „Boy" и „October", ирски квартет U2 стигао је са својом изванредном плочом „War" директно на прво место британске топ листе и побрао све похвале критике. Певач Боно, гитариста Еџ (Edge), басиста Адам Клејтон (Adam Clayton) и бубњар Лари Мјулен (Larry Mullen) једно су од најпријатнијих изненађења ове сезоне

Yu група

После тринаест година рада, шест албума, десетак хит синглова и чувеног наступа у лондонском „Марки" клубу 1973. године, Yu група је данас помало у заборав, иако с успехом наступа широм Југославије. Поново у својој најславнијој постави (Драган Јелић, гитара и вокал, Жика Јелић, бас гитара и вокал, и Раша Ђелмаш, бубњеви), ветерани југословенске рок сцене најављују да ће ова година, између осталог, бити упамћена и по њиховом новом албуму који управо припремају. Бубњар Раша такође ради на свом другом солистичком ЛП-ју.

Јураја Хип (Uriah Heep)

Настали су још 1969. године и до данас имају чак шеснаест снимљених албума. После почетних успеха, групу је средином седамдесетих захватила криза која ће потрајати више од пола деценије, да би тек крајем 1981. године оригинални гитариста Мајк Бокс (Mick Box) успео да окупи одговарајућу поставу и с њом сними одличан ЛП „Abominog". Уз њега, чланови састава су: бубњар Ли Керслејк (Lee Kerslake), басиста Тревор Болдер, певач Пит Гоулби (Pete Goalby) и клавијатуриста Џон Синклер (John Sinclair). Управо им је изашао нови албум „Head First".

ПОПАЈ

ОЧЕКУЈЕМ ОД ТЕБЕ СТОПРОЦЕНТНО ИСКРЕН ОДГОВОР!
НЕКА УПАДНЕМ У ЂАВОЉИ ТРОУГАО АКО СЛАЖЕМ!

РЕЦИ ОНДА: ШТА ОСЕЋАШ ПРЕМА МЕНИ?
ТИ СИ МОЈА ДОБРА СИРЕНА, МОЈ ПО-ВОЉНИ ВЕ-ТАР...

'АЈДЕ ДАЉЕ... ШТА СИ СТАО?
ТВОЈЕ ОЧИ СУ ГАЛЕ-БОВЕ, РУКЕ ХОБО-ТНИЦЕ, А СТАС ЈЕГУЉИН!

ЈЕ Л'? И...
ХМ...
ПА, ПАМЕТ ТИ ЈЕ К'О У ГИРИЦЕ, А...

ОХ, ЈАДНА ЈА! ЗАР ТАКО ТИ МЕНИ, ЈЕДНОЈ НЕЖНОЈ БИЉЧИЦИ?
ЗАБОРАВИО САМ НЕШТО...

...НОС ТИ ЈЕ К'О МОР-СКИ КРАСТАВАЦ!

ТАКО МИ И ТРЕБА КАД САМ СЕ ЗАКЛЕО У ЂАВОЉИ ТРОУГАО!
© 1983 King Features Syndicate, Inc. World rights res

990+10 ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 990+10

Фигурице ПЕЗ КАМИЛА добили су чланови клуба чије чланске карте носе следеће бројеве:

64079 64100 64129 64161 64197 64232 64254
64297 64360 64373 64375 64378 64438 64449
64507 64521 64630 64703 64716 64769 64797
64798 64800 64814 64826 64837 64863 64864
54876 64883 64920 64922 64928 65014 55019
65261 65272 65305 65316 65323 65399 65425
65496 65548 65550 65565 55570 65613 55668
65730 65793 65795 65814 65821 65824 85870
65915 65922 65927 85954 65968 65977 65991
65992 66029 66153 66157 66165 66167 66279
56303 66308 66330 66349 66365 66380 66402
66461 66477 66480 66555 66564 66647 66679
56684 66694 66695 66714 66724 66734 66746
56762 66765 66776 66651 66875 66879 56887
66893 66897 66932 66935 66978 66995 67025
67045 67076 67085 67110 67120 67121 67125
67172 67218 67225 67253 67290 67380 67385
67404 67462 67517 67547 57612 57665 67697
67726 67742 67785 67810 67876 67877 07926
67988 67989 68007 68016 68017 58038 68055
68069 68076 68131 68137 68204 68211 68264
68302 68330 68332 68341 68363 68454 68469
68473 68503 68516 68562 68622 68639 68664
68679 68690 68732 68739 68745 68756 68758
68828 68846 68861 69045 69055 69119 69135
69151 69171 69217 69258 69335 69336 69383
69390 69438 69464 69505 69538 69554 69638
69645 69683 69687 69776 69831 69834 69914
[illegible]

70059 70075 70078 70112 70136 70146 70175
70194 70208 70228 70262 70289 70329 70393
70471 70474 70477 70484 70543 70546 70551
70721 70745 70769 70773 70876 70902 70910
70996 71011 71065 71076 71096 71117 71137
71138 71156 71158 71168 71184 71202 71231
71237 71244 71277 71282 71294 71388 71411
71445 71451 71480 71485 71508 71551 71564

71602 71628 71661 71665 71693 71719 71778
71787 71841 71927 71934 71341 71996 72210
72251 72290 72359 72370 72378 72402 72441
72497 72514 72518 72541 72559 72676 72699
72751 72772 72808 72813 72883 72930 72954
72983 73023 73043 73061 73125 73132 73190
73270 73330 73391 73392 73403 73428 73440
73457 73493 73531 73545 73577 73613 73614
73660 73661 73674 73685 73690 73698 73699
73721 73756 73777 73797 73813 73898 73966
73981 74041 74079 74155 74283 74331 74421
74443 74485 74508 74513 74521 74535 74571
74658 74706 74747 74762 74791 74807 74811
74817 74831 74834 74859 74880 74888 74889
74931 75086 75089 75112 75145 75146 75241
75242 75243 75249 75303 75321 75421 75474
75507 75541 75577 75580 75593 75667 75582
75763 75765 75769 75811 75889 75939 75950
75966 75983 75988 75989 76060 76083 76098
76147 76151 76162 76172 75307 76312 76333
76357 76370 76452 76474 76510 76573 76582
76591 76671 76674 76693 78706 76735 76764
76771 76780 76780 76823 76828 76999 77016
77095 77102 77119 77141 77164 77177 77199
77239 77255 77258 77276 77298 77304 77337
77345 77422 77514 77527 77543 77578 77759
77766 77832 77894 77910 77972 77996 77997
78014 78023 78043 78082 78150 78158 78240
78278 78318 78516 78576 78578 78595 78616
78643 78719 78734 78740 78742 78775 78822
78835 78871 78883 78887 78927 78981 79008
79094 79191 79217 79317 79322 79356 79356
79381 79384 79386 79395 79423 79427 79488
79525 97527 79545 79586 79582 79588 79622
79625 79645 79662 79688 79669 79698 79701
79748 79754 79773 79787 79809 79852 79870
79966 79981

80038 80040 80041 80129 80172
80207 80215 80260 80389 80400 80404 80419
80445 80451 80505 80568 80570 80559 80601
80703 80709 80712 80731 80753 80796 80832
80836 80889 81030 81085 81097 81101 81112
81115 81119 81148 81154 81182 81326 81402
81432 81486 81488 81498 81516 81568 81693
81705 81708 81734 81806 81842 81925 81939
81945 81963 81979 81987 82000 82002 82005

82037 82048 82052 82098 82129 82153 82191
82194 82224 92282 82266 82283 82307 82317
82355 82360 82393 82396 82410 82422 82438
82487 82555 82578 82590 82503 82672 82679
82701 82719 82764 82776 82786 82804 82832
82835 82841 82851 82674 82896 82899 82933
83089 83141 83271 83318 83329 83332 83397
83488 83508 83542 83546 83572 83582 83601
83636 83649 83650 83670 83702 83705 83741
83742 83778 83807 83819 83822 83885 83893
84006 84051 84073 84119 84130 84151 84217
84230 84259 84274 84289 84365 84371 84412
84420 84482 84483 84494 64554 84589 84668
84700 84714 84795 84812 84831 84849 84879
84898 24912 84925 84956 84971 85032 85043
85198 85205 85237 85242 85269 85335 85340
85386 85401 85463 85464 85500 85526 85543
85575 85580 85631 85660 85676 85726 85775
85849 85877 85909 85915 95974 85985 85987
85991 86005 86059 86075 86085 86096 86129
86141 86229 86296 86312 86362 86371 86382
86398 86407 86444 86480 66487 86594 86604
86606 86614 86664 86709 86710 86762 86764
86775 86768 86795 86803 86859 86879 86940
87040 87045 87076 87093 87172 87209 87226
87288 87326 87355 87384 87412 87422 87458
87460 87552 87602 87642 87562 87710 87799
87879 87887 88009 88035 88052 88053 88166
88174 88179 88211 68214 88239 88249 88250
88269 88306 88324 88336 88381 88415 88485
88487 88540 88622 88626 88636 88654 88670
88686 88707 88753 88794 88799 88882 88887
88900 89019 89082 89096 89185 89186 89187
89199 89210 89249 89253 69265 89268 89339
89431 89464 89543 89600 89606 89637 89693
89704 89745 89751 89762 89770 89809 89825
89837 89850 89910 89930 89955 89978 89979
[illegible]

90037 90040 90110 90152 90201 90205 90248
90266 90278 90311 90346 90354 90361 90372
90435 90456 90475 90530 90532 90570 90594
90637 90644 90674 90806 90861 90880 90910
91012 91015 91057 91106 91145 91207 91254
91304 91314 91402 91430 91449 91496 91502
91591 91613 91708 91710 91714 91742 91750

91771 91790 91902 91999 92000 92015 92019
92094 92144 92177 92261 92290 92306 92327
92458 92471 92484 92518 92541 92574 92578
92627 92630 92669 92672 92699 92719 92729
92783 92787 92798 92820 92670 92915 92948
93007 93021 93024 93063 93065 93079 93081
93148 93167 93195 93213 93242 93270 93272
93288 93308 93319 93413 93423 93496 93502
93540 93547 93579 93588 93594 93660 93708
93725 93766 93826 93836 93845 93853 93858
93869 93877 93984 94007 94055 94059 94077
94082 94136 94165 94192 94197 94201 94215
94220 94240 94290 94346 94358 94429 94484
94486 94499 94518 94606 94615 94645 94646
94746 94769 94810 94843 94867 94881 94933
94948 94986 94992 95041 95069 95151 95193
95284 95332

ПЕЗ МАЈИЦЕ ДОБИЛИ СУ

69368 69417 71885 72395 75041 77082 84338
86210 87702 92681

Награде ћемо испоручити поштом.

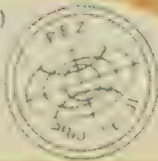
Код PEZ-а је увек нешто ново!

Ако радо узимаш PEZ бомбоне
и играш се PEZ фигурицама,
пошаљи нам 5 омотница
PEZ бомбона, а ми ћемо
ти послати лепу PEZ књижицу.
Као пријатељ PEZ-а користићеш
све погодности које ћемо ти
нудити из месеца у месец.
Читај сваког петка
на овом месту о новостима
за пријатеље PEZ-а.

Омотнице шаљи на адресу:
„PEZ ПРИЈАТЕЉ", 61111 — ЉУБЉАНА, п. п. 8 заједно са твојим подацима. (Име и презима, улица, кућни број, место и поштански број)

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА

ИСТИНИТА ДЕТЕКТИВСКА ПРИЧА

СВИРАЧ

КАО И УВЕК КАД ЈЕ БИО ДЕЖУРАН НЕНАД ЈЕ НЕШТО ПОСЛЕ ПОНОЋИ СТИГАО НА ЖЕЛЕЗНИЧКУ СТАНИЦУ. ДОЧЕКАЛО ГА ЈЕ НЕКОЛИКО ОСВЕТЉЕНИХ ПРОЗОРА И ТУЖАН ЗВУК СВИРАЛЕ...

Киша је сипила данима увлачећи се под кору оголелог дрвећа и влажећи зидове кућа. Била је средина децембра и осећало се да је зима на прагу.

Идући средином тротоара милиционер Ненад Берић је узалуд покушавао да заобиђе барице које су се надовезивале једна на другу. Мрзео је овакве ноћи кад се киша спусти на пусте улице равничарског града. Тада је увек једва чекао да преда смену.

Пошто је обишао цео рејон, кренуо је на железничку станицу. Сви возови су већ давно отишли: први је кретао тек у зору. Ресторан је био затворен и једина светлост допирала је из чекаонице. Ушао је.

Име ме не интересује

Из угла, поред пећи, проливао се тужан и отегнут звук свирале. Застао је: ти звуци су га за тренутак вратили у детињство. Полако је пришао свирачу.

На ивици клупе седео је крупан четрдесетогодишњак, црне косе и густих бркова. Био је обучен у похабано плаво радничко одело и кабаницу. Грубе црте лица и велике жуљевите шаке говориле су да га живот није мазио па ипак, ти чворновати прсти извлачили су из фруле врло лепу мелодију.

Остали путници дремали су склупчани на клупама. До њих свирка није допирала.

Ненад је пришао свирачу и спустио се поред њега на клупу.

– Одакле си? – упитао је а онда додао као да се извињава: – По свирци бих рекао да ниси из овог града.

Човек га је љубопитљиво погледао и спустио свиралу у крило.

– Шта да кажем, одакле сам. Издалека. Готово ни да сам више не знам: стално сам у покрету. Зидар сам и у потрази за послом путујем из места у место. У вашем граду сам био месец дана, радио сам ту на једној кући. Данас смо све завршили па сам кренуо даље.

Човек је говорио споро, застајкујући и не дижући поглед са свирале. Све време док је причао окретао ју је и разгледао као да је први пут види

Ненад је имао утисак да једва чека да заврши разговор и настави да свира. Ипак, упитао је радознало:

– А код кога си радио? Дуго живим овде и вероватно га знам.

– Код Милоша – одговорио је човек – у ствари, не. Није Милош. Звали су га Миле а како му је право име нисам га питао. То ме и не интересује. Важно је да ми је поштено платио и да могу жени и деци да пошаљем новац.

„Опасан" поглед

Упркос томе што човек очито није показивао вољу за разговором, Ненад је и даље остао да седи поред њега. Никако му се није ишло напоље, у влажну ноћ. Више је волео да настави разговор да још мало слуша звук свирале.

– Лепо свираш – рекао је.

Човек није ништа одговорио али није ни наставио да свира. Ненада је то мало изненадило: није очекивао такву реакцију. Збуњен насталом тишином почео је да се огледа око себе. Ех, колико је већ пута долазио овако касно у чекаоницу. Обично су то били рутински обиласци али, понекад је морао и да интервенише. Није увек била реч о смиривању бахатих пијанаца који су узнемиравали путнике: неколико пута је ту открио криминалце за којима се трагало.

Ненад пређе погледом преко зидова. Већ годинама на њима су висиле исте слике бањских лечилишта, пешчаних плажа са купачицама у демодираним костимима, панораме градова. Са зидова, спустио је поглед на под. Упркос томе што је редовно чишћен, био је прекривен опушцима, згужваним хартијама, мрвама. Под клупом на којој је седео свирач, лежала је велика црна торба и добро напуњен џак. Кад је видео да се Ненадов поглед задржава на њима, махинално је почео да гура џак дубље под клупу.

– А ти се баш натоварио? – упитао је Ненад – Изгледа да је тај џак добро напуњен.

Уморан и поспан

Човек ништа није одговорио само је још дубље гурнуо џак. Неко време је ћутао а онда рекао:

– Па, ето, има ту којечега... А сад, извините, али ја бих хтео да мало одремам. Радио сам целог дана а сутра ме чека тражење посла.

Ненад се зачудио: човек му није деловао нимало уморно и поспано. Зашто онда хоће да прекрати разговор? Није ли то мало чудно? Поглед му се поново спусти на црну торбу. Из ње су вириле неке зидарске алатке а цела површина била јој је прекривена прахом од малтера.

– Покажи ми личну карту – затражио је.

Човек му је пружио.

– А шта ти је то у џаку? – упитао је.

– Па рекао сам већ, ништа нарочито – одговорио је свирач невољно.

– Да погледамо то у Станици? – више је предложио него наредио Ненад и устао са клупе.

Изашли су на кишу. Свирач је стрпао свиралу у џеп, пребацио џак преко рамена и узео торбу. Ћутке су кренули ка центру града. Ненад је све време размишљао о томе да крај њега сасвим сигурно корача криминалац и да га он никад не би открио да није било оног чежњивог звука свирале.

У Станици, дежурни га је обавестио да је те ноћи обијена продавница у Караџићевој улици. Непознати провалник је направио отвор у зиду и тако ушао унутра. Провером је утврђено да је провалник био човек са свиралом.

* * *

Знате ли зашто је Ненад Берић одлучио да приведе свирача? Да ли сте погодили, проверите у решењу на страницама „Мале поште".

КАИШ СА ТОРБИЦОМ

За овај модеран каиш који се носи уз летње хаљине и блузе потребно вам је око 1,5 метара траке оне ширине која одговара алкама, затим око 20 (ако су веће) или до 30 (ако су мање) алки, и парче тканина 20 × 30 cm за торбицу. Можете користити алке за завесе које су од метала или пластичне које имају предност јер су различитих боја. Најпре како да направите торбицу која је веома једноставна.

Исеците два комада тканине као на црт. 1. Ови комади могу бити од истог материјала, али и од различитог, јер је једна страна у ствари постава. Ставите поставу и лице једно уз друго и прошијте по цртицама као на црт. 2 тако да остане један отвор кроз који ћете преврнути ово што сте сашили. Приликом спајања лица и поставе (црт. 2) поставите материјале тако да лица оба материјала буду једно на другом, а наличја окренута ван. Кад сте ташну преврнули (црт. 3) узмите две траке дугачке од 10 до 12 cm, пресавијете их и пришијете на левом и десном рубу ташне (црт. 4 и 5). Ташну спојте по цртицама као на црт. 5. На цртежу 1. цртицама је приказано како треба материјал пресавити да би се добила торбица и поклопац. На поклопцу такође зашијете од танке траке петљу за закопчавање, а на одговарајуће место дугме (црт. 5).

А сада модеран каиш. Поређајте алке једну преко друге као на црт. 6, па провлачите траку као на црт. 7. Када желите да ставите торбицу, навуците петљу за качење као на црт. 8, па тек онда наставите да провлачите даље траку – црт. 9. Тако исто урадите и са другом петљом за качење. Слободне крајеве траке вежите било око струка, било на кук, како вам одговара. Готов део каиша са торбицом види на црт. 10, а како се ставља око струка приказано је на црт. 13.

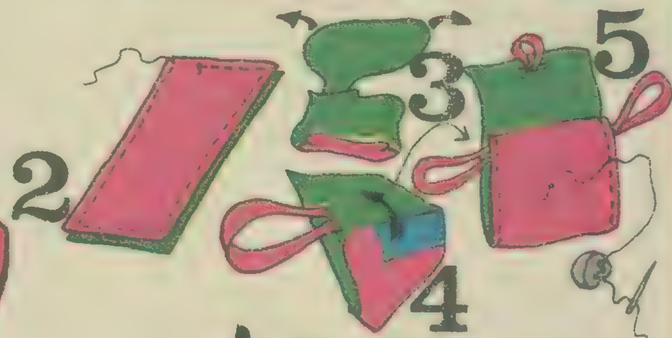
Осим каиша овај систем се може користити да се направи и наруквица – црт. 11 (тако можете направити комплет са каишем) или ознака за ваш салвет. – Свакон у кући можете направити ознаку, мењајући боју траке (црт. 12).

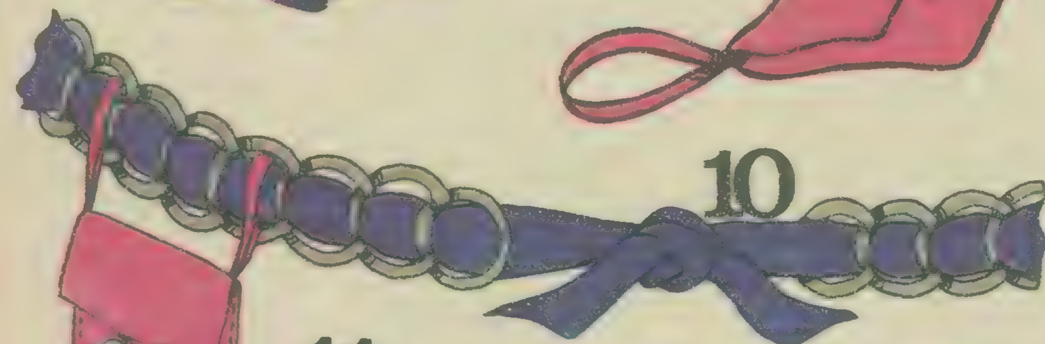

МАЛО ВИШЕ ЗНАЊА

Пол Андерсон

Брус Харкер се једва провлачио кроз набујалу башту свог недавно стеченог пријатеља Витвита на планети Трилија. Иако средњег раста, морао је да се сагне када је улазио у кућу, јер су Трилијци били мајушни. Витвит је искочио из једне од соба и љубазно затрубио добродошлицу:

– Најљубазније добар дан, драги дечаче... – и ту застао као укопан накострешивши длаке свог крзна јер је угледао цев лејзерског револвера уперену у своје груди.

– Остани где си! – нареди му Харкер кроз зубе, што је представљало страшну увреду за Трилијца јер није било пропраћено уобичајеним извињењем и молбама.

– Бојим се да сте ангажовани неким очајничким подухватом – звиждао је Трилијац – па вас понизно преклињем за част да ми великодушно дозволите да вам помогнем у циљу ослобађања од ваше невоље.

И поред китњастих речи и очигледне физичке немоћи, одсуства оружја које уопште није постојало на цветној планети, Харкер је био свестан да су Трилијци поседовали умеће и одређену врсту храбрости. Отиснули су се у далеки свемир сопственим примитивним бродовима јер нису имали финансијских могућности да купе нешто боље од Соларне Заједнице. Све што су имали створили су сами и то за релативно кратко време развоја од потпуног примитивизма до полуиндустријализације. И тако, док је Заједница славила 4.000 година технолошког развоја и господарила на више галаксија, мала Трилија је упорно али сигурно трупкала напред тргујући уметничким предметима. Била је довољно мала и удаљена да се лако заборави и поред свог мирног многомилионског становништва.

Харкер и његови другари, Сол Долгоров и Еинар Олафсон, стигли су на Трилију једним бродом Заједнице који је био натоварен робом са намером да се обогате, али не трговином, као што су објаснили капетану који их је свесрдно убеђивао да се врате са њим јер следећи брод није долазио ни за годину дана. Трилијци су им допустили да носе оружје јер су им тројица Земљана објаснили да је то питање части и традиције.

– Сад ме слушај пажљиво – рече Харкер напокон. – Ми смо у ствари дошли да отмемо један ваш брод и то ћемо спровести у дело. Ако сарађујеш, можда ћеш извући живу главу и бити награђен новцем Заједнице. У супротном ћу те убити. Као што знаш, неки припадници најинтелигентније врсте не презају да употребе грубу силу. Е, ја сам један од њих.

– Али, за име свих светова – зујао је Витвит кроз своју ружичасту издужену њушку, – ако допустите да употребим овакав израз, то је сасвим несхватљиво! Шта ће вама наш несавршен гломазан, непоуздан свемирски брод, кад сте ви сами стигли на једном који представља резултат задивљујућег техничког развоја?

– Сазнаћеш касније. А сад се спреми. Данас треба да летиш с робом, а ми ћемо ти се придружити.

Витвит се накостреши и крену.

– Сол и Еинар су их чекали код летећег клобука који их је одвезао до свемирске луке. Контролор са торња дао је дозволу за полетање. Харкер је бацио још један поглед на уистину дивну Трилију која је подсећала на описе Земље пре можда две хиљаде година.

– Успели смо – рече тихо. – Сад нас ништа више не може зауставити. Постаћемо најбогатији људи свих откривених галаксија, краљеви свемира!

СЛАТКОРЕЧИВИ ВИТВИТ СЕ ЗАДОВОЉНО СМЕШИО ГЛЕДАЈУЋИ БЕСПОМОЋНОГ ХАРКЕРА.

– Да ли смем понизно да затражим расветљење ове... извините... сулуде отмице једног неадекватног брода по свим стандардима вашег напредног друштва? – пиштао је Витвит уз кратке уздахе.

– Смеш – одврати Харкер. – Дакле, ми смо, искрено говорећи, криминалци. Код куће има људи који би нас одмах ликвидирали кад би сазнали за неке наше послове. На жалост, ниједан нам није донео богатство. Ти си изабран јер си најбољи пилот на Трилију и неожењен а волиш да причаш, па сам тако добио мноштво корисних информација...

– Не значи да нисам уживао у том друштву... невољно убаци Харкер.

– Међутим, моје запрепашћење због ваше жеље да се домогнете трилијског брода још није уминуло.

– Брод, као такав, није нам потребан осим за приказивање. Нама су потребни планови, нацрти брода.

– Ах, мили моји уважени гости! Па њих сте могли једноставним начином купити! – запишта Витвит највишим тоновима. – Чак веома јефтино. Ако је за научне сврхе...

– Дај, прекини, пискавац, – рече Олафсон грубо. – Од тог речника сам готово полудео ових шест месеци! Нама је потребан брод баш зато што је једноставан, што се може лако копирати. Схваташ? Кад би неком примитивном острвљанину дали као узорак кану, он би могао да направи исти, али би му били потребни векови да сагради копију нуклеарне подморнице. Заједница је одавно забранила продају планова наших васионских бродова примитивним народима са других планета. Казна за то је смрт на лицу места. Зашто? Зато што нису сви као Трилијци. Већина су варварски, борбени народи, који имају само једно на уму: да крену у свемир, у отимачину, у поробљавање.

– Сећаш се ваљда Великог Рата када је Заједница скоро поражена – прекиде га Харкер – јер је штедро делила своја већ саграђена техничка достигнућа свим новооткривеним народима. Тада је створена Свемирска Лига и Суд Сазвежђа са најстрожим законима. Земљани су најзад закључили да се сваком народу мора дати довољно времена за психолошки развитак који ће ићи у корак са његовим научним достигнућима. Претпоставка је да их онда неће користити у погрешне сврхе. Ха! Каква заблуда и лаж! Па први су се Земљани између себе толико закрвили да су се готово истребили што би се и десило да у том часу није пронађен начин за одлазак у Далеки Свемир.

– Схватам – мрмљао је Витвит. – Ви можете продати наше скромне нацрте примитивним народима који се налазе на прото-индустријском стадијуму развоја. Одајем дужно поштовање натпросечном уму који је дошао на ову идеју, али упитао бих зашто не бисте једноставно купили планове и препродали их другима?

– Због те проклете свуда присутне Лиге и њених агената – Долгоров пљуну. – Она региструје сваку продају нацрта сваког брода. Пре или касније наишла би на забелешку о нашој куповини и то би нам био крај.

– Али, ми имамо право да купујемо... – збуњено завапи Витвит.

– Свакако, Трилијцима је дозвољена слободна куповина али је ви, на жалост не користите јер су цене астрономске, а такве су зато што Заједница сматра да је боље за вас да се постепено придружите нашем свету. Међутим, варварским културама није дозвољена никаква куповина нити продаја.

– Схватам – дувао је Витвит. – Један примитиван брод као овај не би изазвао нарочиту сумњу својим нестанком, а тројици инжењера било би релативно лако да копирају и сагради многе сличне... За име свих звезда Плаве Галаксије, па то би било право крвопролиће! Ужас! Ратовање и убијање! Знате ли шта бисте изазвали у свемиру? Никад не бисте могли да се вратите кући!

– То и не желимо – одврати Харкер мирно. – Моћ, богатство, власт над милитаристичким нацијама... то желимо. Постаћемо интерстеларни краљеви! Варвари нас очекују.

– Али, ако смем да приметим... Лига... зар вас неће открити?

– Не у почетку, а кад нас открије биће већ касно јер ћемо имати своју флоту коју ћемо, свакако уз огромна средства, модернизовати до савршенства.

Брод је напуштао трилијско златно сунце и кретао се према простору мање гравитационе силе. Харкер је испитивао сваки део летелице. Наишао је на танак цилиндар дужине једног метра и запањио се:

– Па то је Соларни одашиљач!

– Тачно – затресе Витвит својим пенушастим крзном. – За поруке у случају хитне помоћи, поштовани господине. Једна јединица за хипер-вучу, један ауто-пилот, један радио за одашиљање координата...

– Знам, знам! Али зашто нисте саградили ваш одашиљач?

– Па, ако бисте себи дозволили да размислите о овој ствари, дошли бисте до закључка да би све што ми саградимо пружало спору и непоуздану интервенцију. Мала је вероватноћа да би неки други брод на Трилији био у могућности да одмах полети ако затреба. Овај одашиљач је у сталној вези са људском станицом на планети Оаза... ах, једна лепа англиска реч која значи...

– Знам, знам! Тамо је постављена једна мала станица Лиге.

– Тачно. Због суперлативне брзине људских бродова, помоћ би стигла за кратко време. Свакако, за ту могућу услугу Трилија плаћа годишњу накнаду.

– Хм, нисам знао да сте купили овакве машине.

– Па, нисмо их сасвим купили – прошапта Витвит и нежно погледа Херкера.

– Ниси ти лош момак, Витвит – рече Харкер и помилова га по елипсастој глави. – Ако нам све ово успе, а мора, бићеш награђен.

– Пут до куће биће оно што најпонизније могу затражити – зацвркута Трилијац. – Иако не знам како би се суочио са својим сународницима после учешћа у оваквом крвопролићу – затрепта тужно.

– Добро, добро, у сваком случају не можемо те још дуго пустити да не би избрбљао о нашим плановима. Али, ако нам свесрдно помогнеш, тај период се може скратити.

– Веома лепо од вас – рече Витвит. – Одмах почињем откривањем једне тајне: одашиљаче нисмо купили већ смо их прибавили.

– Како? Где?

– Јесте ли чули за планету коју су

људи открили и назвали Парадокс?

– Да, присећам се... То је било током Првих Истраживања... Велика, зар не? Са чудном атмосфером... довољно кисеоника за човека... појачана сила гравитације...

– Дивим се вашем знању. Када су га напустили, људи су оставили много вредних инструмената на Парадоксу. Недавно, када смо и ми кренули у свемир, пронашли смо њихов напуштени логор и међу осталим машинама и неколико одашиљача, који су случајно заборављени. Ваша цивилизација, ако дозволите, помало је расипничка. Остало је много драгоценог материјала, као и оружја, које нам ничему не служи.

– Хм. Како то да све није пропало током векова? – упита Харкер сумњичаво.

– Заборављате да инструменти потичу из времена стабилних метала.

– Па да, свакако! – Одмах је проверио податке о Парадоксу. Све се слагало са оним што је и сам знао и чуо од Витвита. После саветовања са друговима закључио је да губитак од неколико дана не би значио ништа у поређењу са материјалом који би могли покупити са Парадокса. Сматрали су да могу пажљиво надгледати Витвита приликом слетања, и да га у случају неке диверзије могу ликвидирати и укључити аутопилот. Ризик је би минималан. Зато кренуше на Парадокс.

Био је већи него што су очекивали. Кад су се приближили тлу, угледали су логориште зарасло у зеленило и машинерије које су се само понегде промаљале из густог растиња.

– Можемо слетети – рече Харкер. А ти ћеш, Витвит, први изаћи напоље.

– Ох, не, не, не! Преклињем вас најлепше што умем. Мили, најфинији пријатељу, тамо је врло хладно, тежина ће нам се утростручити...

– Ако не престанеш да шуштиш и дуваш, главу ћу ти откинути!

Слетели су и отворили излаз. Пријатан ваздух прострујао је бродом. Утоплили су се и истерали Витвита првог напоље, а затим и сами кренули за њим.

Витвит се задовољно смешио. Нешто није у реду, помисли Харкер и извади револвер.

– Брод више не може да узлети. Проверите сами. Уједно, не бих вам саветовао да ме убијете јер ја могу потврдити члановима Лиге, коју ћемо позвати у помоћ, да сте кренули са мном да извидите могућност трговине и да смо пали на Парадокс због квара ауто-пилота. Без мене ваша прича не би звучала уверљиво – рекао је Трилијац.

Олафсон оде на брод да провери инструменте. Ниједан није радио!

– Као што видите, једина алтернатива, осим да позовете Лигу, јесте да овде умрете на веома непријатан начин. У противном, Лига ће нас вратити на Трилију где нема смртне казне и где ћете отплаћивати своје недело откривањем знања из инжињерства и технике. Можда се под старе дане и вратите на Земљу.

– Мислим да смо надмудрени – закључи Харкер. – Али зашто? Како? Зашто брод не може да узлети?

– Ах, само мало више знања, драги пријатељи! – затруби Витвит мирно. – Због хелијума у атмосфери. Његов мајушни атом пролази готово кроз сваки материјал. Земљани су одавно превазишли овај проблем, али ми нисмо. Ја сам био први који је слетео на Парадокс и последњи, из истих разлога. А сад, најбоље да позовемо Лигу, т.ј. Оазу. Пожурите морамо се спремити да сачекамо помоћ. На посао, драги дечаци.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	ФРАНЦ. ПИСАЦ ФЛОБЕР	ОСОБИНА И СТАЊЕ ОЗЛОВОЉЕНОГ	МЕСТО КОД ЗАЈЕЧАРА	ВРЕМЕНСКИ ОДСЕК	У ОВОЈ МЕРИ	НАТРИЈУМ-КАРБОНАТ	КРОЗ ЦЕО КОНТИНЕНТ
ПОНОСИТОСТ							
РАЗЛОГ ЗА ОПРАВДАЊЕ							
ФУДБАЛСКИ КЛУБ I ЛИГЕ							
САВ, ЦЕЛОКУПАН (ЛАТ.)							
"АРХИВ ВОЈНОИСТОРИЈСКОГ ИНСТИТУТА"			ЗНАК ЗА ИТАЛИЈУ		"СУМПОР" / ПОКВАРИТИ		
АМЕРИЧКА ПЕВАЧИЦА САРА			ДЕО ТЕЛА, БОК				
ГЛАВНИ ГРАД СИРИЈЕ	14. И 1. СЛОВО ЋИРИЛИЦЕ			ОРГАН ЧУЛА ВИДА / ГОРА КОД ЧЕЉА			
СЛОВО ЛАТИНИЦЕ			МЕТАР / ГОМИЛАТИ БЕЗ РЕДА		ВЛАДИМИР НАЗОР / ЈУЖНО ВОЋЕ		
ПРЕДАК							
ЧЛАНОВИ БРОДСКЕ ПОСАДЕ							
ЛЕК ПРОТИВ БОЛОВА							
ПРОСТОРИЈА ЗА СТАНОВАЊЕ					ЗНАК ЗА ТЕЛУР / НАЧИНИТИ		
ЗНАК ЗА "КИЛО"		МАТЕРИЈА ЗА ШТАВЉЕЊЕ / 3.					
ПАМЕТ, ИНТЕЛЕКТ	ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			ТОКСИЧАН		НАВИЈУТАК	
АУТООЗНАКА УРОШЕВЦА			МЕМБРАНА / РИГОРОЗАН				
ВЕТАР У ФРАНЦУСКОЈ							
"ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"	ЕЛЕКТРИЧНИ ВОД	ЛИВАДСКА БИЉКА / ШТАБ ДРУШТВА					
РУСКИ СЛИКАР КОНСТАНТИН							
СИЛОВИТ, НАПРАСИТ							ПИСАЦ БЕРНАРД
БОГАТ ЧОВЕК							
ЛЕОН ШТУКЕЉ			НИЈЕДНА ОСОБИНА				

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ ПРОЈА

ВОДОРАВНО: стражар, пионири, откивак, наслада, Ана, и, Нкомо, издавач, славине, фа, Аћин, стел, Ла, Хокејаш, а, „ура", е, намотак, шевар, с, Нигер, враћати, иа,НЕБ, „рома", јн, анима, и, Тиролац, Икарија.

КАМЕНОПИСЦИ НА ОКУПУ

НЕ ДИЖИТЕ

Прошло је доста времена откако је „Забавник" објавио прву рубрику посвећену [illegible], онима који су заинтересовани да [illegible] оживе камен. Обећали смо да ћемо добром каменописцима [illegible] да покажу своје радове и [illegible]. [illegible] смо се да [illegible] не остану [illegible] и да се претворе у [illegible] забавни [illegible].

Почела су да пристижу [illegible] са [illegible] и варијацијама [illegible] терета. Камен је престао да буде тежак. Са посебним интересовањем дочекивали смо сваку нову пошиљку.

И као што је већ [illegible] и [illegible] одређен избор. Неко је добио више, неко мање простора у листу, а у једном од прошлих бројева представили смо вам и [illegible]: Весну Стојановић из Врњачке Бање и [illegible].

Дужни смо и једно [illegible]. Наиме, ако нешто и нисмо објавили то је због [illegible]. Овим [illegible] свој [illegible] којем морамо да се повинујемо, па ће нешто можда [illegible] и касније. [illegible] каменописци [illegible] оригинални. А то може да се поправи. Зато, не дижите руке!

[illegible] на учешће [illegible] изабрани [illegible] добијају [illegible] сваки [illegible] са [illegible] да [illegible].

Д. Варагић

Снимио: Љубомир Патрногић

Марија Секуловска, Тетово

Трајанка Шолева, Титов Велес

Југослав Дудић, Ћуприја

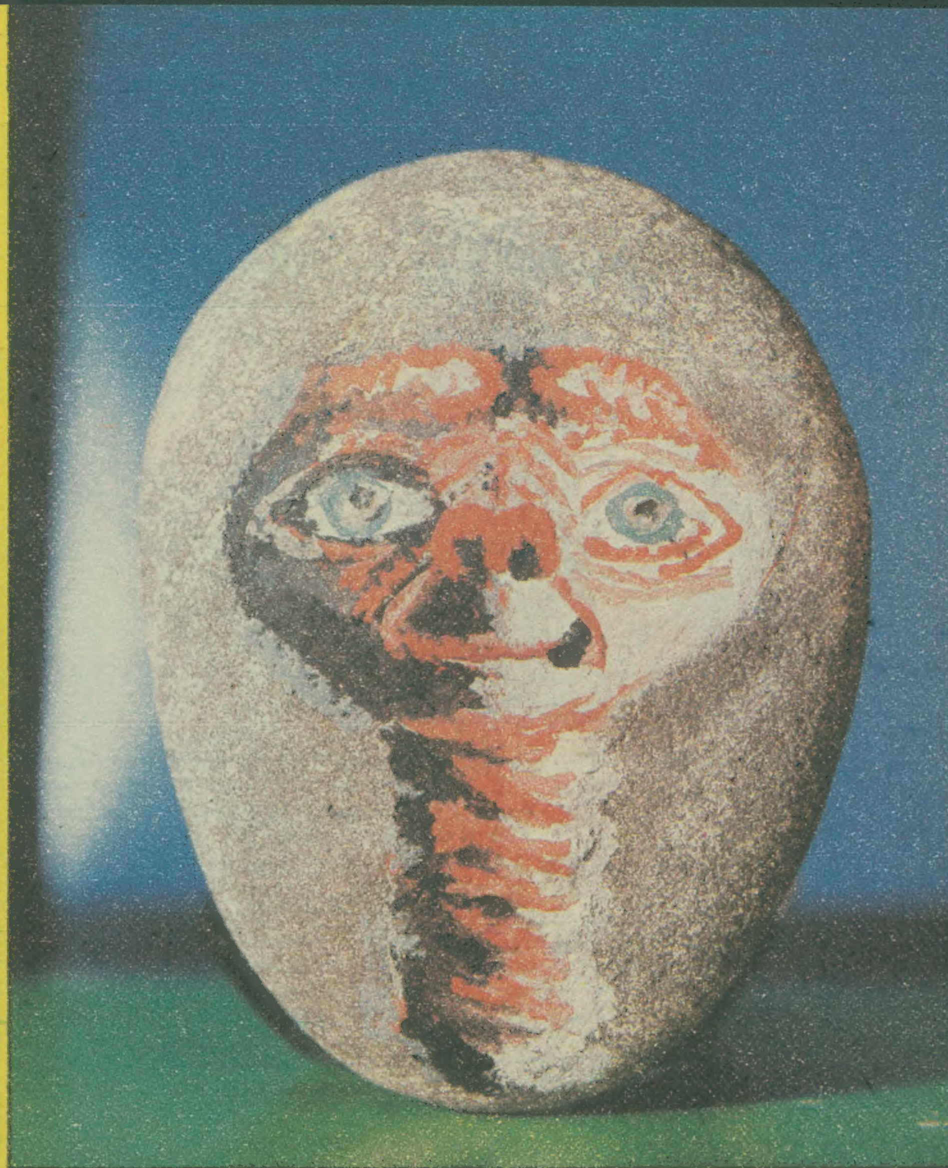
РУКЕ!

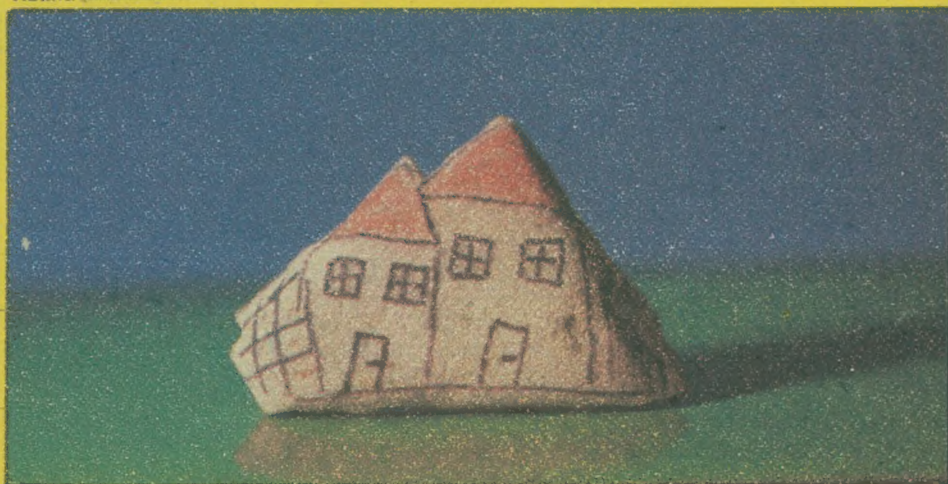
Лидија Јозиковић, Бабина Греда

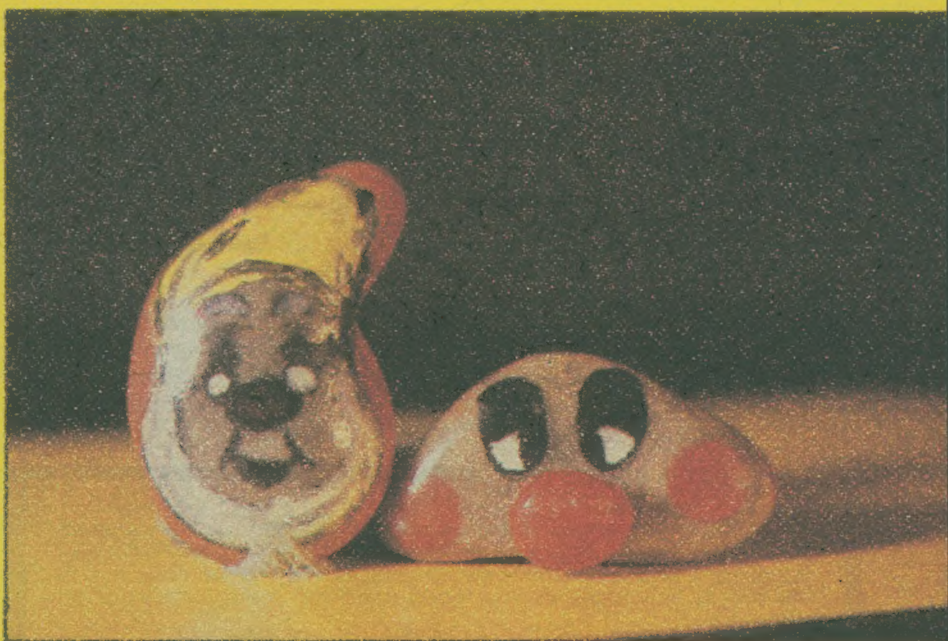
Милица Голуб, Надаљ

Ивана Милошевић

Снежана Шимек, Тиват

Нада Стојковић

ЗАМКА ЗА ШАУМ

Пишем ти већ четврти-пети пут увек се надајући да ћеш ми баш тог пута одговорити а ти – ништа. А хтела бих да знам како се праве шампите, шта треба да упишем да бих постала певачица и одакле води порекло моје име?

СЛАВИЦА,
Нови Пазар

Рецепт за шаум-питу смо већ дали, према томе нема разлога да се љутиш на нас. Међутим, пошто се из твог писма види да ти је до њега необично стало, објавићемо га још једном (надајући се да сада неће промаћи свим заинтересованима), али у нешто скраћеној верзији односно без упутства за припремање кора јер оне могу да се купе у свакој боље снабдевеној самоуслузи. Дакле, пошто купиш пакованье лиснатог теста и од њега испечеш две коре које не треба да буду дебље од 1 центиметра, направићеш надев. Он се припрема тако што се 200 гр шећера стави у шерпу, прелије мањом винском чашом воде и кува док не постане густ. Да би била сигурна да је сируп довољно укуван, направи замку од танке жице па њоме захвати сируп и дуни кроз замку. Ако мехур шећера излети из ње, значи да је сируп довољно густ. Кад је шећер готов, измакни са ватре и брзо улупај чврст снег од 10–12 беланаца у које ћеш постепено додавати 200 гр шећера у кристалу. Затим у снег додај сируп и добро га измешај жицом. Кад масу изједначиш, додај пола литра умућене слатке павлаке (ако у твом граду не можеш да је нађеш, покушај са шлагом из кесице) и овим надевом премажи једну од кора у висини од 4 прста. Пошто и то урадиш, стави преко надева и другу кору, па шаум-питу исеци на четвртасте комаде које ћеш посути прах шећером измешаним са ванилин шећером. Овако припремљена пита може да се одржи 2–3 дана.

Да би постала певачица, није довољно да завршиш неку одређену школу тј. не постоји таква из које се регрутују певачи. Међутим, то не значи да би ти извесно музичко знање било наодмет, па ти саветујемо да се пријавиш на аудицију за музичку школу.

Што се тиче твог имена, оно води порекло од именице слава.

УЗ НАЗНАКУ

Молим те да ми одговориш да ли је могуће да добијем тромјесечну претплату на „Забавник" и то ћирилично издање. Ако јесте, гдје то да назначим?

МАРИЈА СТАЗИЋ,
Пут Драгутина 36
Трогир

На уплатници којом ћеш извршити претплату напиши да желиш ћирилично издање „Забавника". Колико она износи и на који жиро-рачун се уплаћује наћи ћеш на 51. страници у сваком „Забавнику".

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Све што је човек са свиралом рекао о себи било је прихватљиво осим податка да је управо тог дана завршио посао на изградњи куће. Био је почетак зиме а сезона грађевинских радова давно је већ завршена. С обзиром на кишу која је данима падала није било никаквих услова да се она продужи.

Писмо недеље

САМО СУ СЕ ШАЛИЛИ

Сада кад сам постао апсолвент другови ми кажу да мање учим јер бих од учења могао да полудим. Да ли то заиста може да се догоди и која би исхрана била најбоља за развој мозга?

ДОНЧО,
Драчево

Колико ми знамо, а уверени смо да смо добро обавештени, нико није полудео од – учења. „Полудели" су али од бриге они који то нису радили у довољној мери, па су неспремни дочекали време испита. Али, шалу на страну, учење не утиче на настанак душевне болести тј. лудила како ти кажеш. Бар такви узроци до данас у медицини нису забележени. Према томе, разлога за забринутост нема, а твоји другови су вероватно хтели само да се нашале мало с тобом.

Што се тиче развоја, и мозга и тела, препоручује се исхрана богата беланчевинама, витаминима, угљеним хидратима. У сваком случају, нека буде што разноврснија.

ЗАШТО ИСТОВРЕМЕНО?

Интересује ме због чега кад трепћемо истовремено склапамо оба капка?

МИЛАН,
Босанска Градишка

Трептање је одбрамбено-рефлексна активност очних капака која се заснива на њиховој покретљивости. Постоје два основна облика трептања: спонтано и рефлексно. Прво представља истовремену реакцију оба ока односно, за време будног стања, човек у одређеним временским интервалима отвара и затвара капке. Спонтано трептање се иначе јавља код свих кичмењака који имају очне капке а чија је животна средина ваздух.

За разлику од спонтаног, рефлексно трептање се манифестује брзим затварањем капка под утицајем неког спољног фактора, рецимо, улети ли нам нека бубица или зрнца песка у око, реагујемо тако што затварамо капак тог ока. Међутим, без обзира о којој врсти трептања је реч, оно се одвија у две фазе а то су отварање и затварање капка. Отварање капка се остварује подизањем горњег и дискретним спуштањем доњег капка а затварање, склапањем капака тако да се њихове ивице додирују. Приликом затварања долази до истовременог склапања оба капка због тога што се ова фаза остварује контракцијом (грчењем) кружног мишића ока чија су влакна кружно постављена у оба капка и што импулси за контракцију долазе до свих влакана овог мишића.

ПЛОЧА ИЗМЕЂУ ДВА СТАКЛА

У једном од бројева одговорили сте Бати из Бора да грамофонске плоче које су се деформисале од стајања на сунцу не могу да се исправе. Међутим, моја искуства нису таква. Плоче ипак могу да се исправе и то на следећи начин: треба их ставити између два дебља стакла и изложити сунцу. Када се плоча довољно загреје и омекша, склонити је са сунца у хлад. Стакло ће тежином учинити своје – угрејана плоча ће се охладити и остати равна.

ИВАН,
Славонски Брод

Твој је рецепт, Иване, добар што се тиче самог исправљања. Али ми га ипак нисмо дали јер, заједно са плочом не могу да се исправе и бразде урезане у њој. Оне ће остати деформисане па тако не само што звук неће бити исти као раније већ може да дође до оштећења главе грамофона. У том случају, штета ће свакако бити већа. Али, препустимо Бати да сам одлучи шта ће урадити.

НА ЛИЦУ АТИНА

Молио бих вас да ми нешто више кажете о новчићу чију вам фотографију шаљем. Колика је његова нумизматичка вриједност?

ЂОРЂЕ,
Херцег-Нови

Судећи по фотографијама које нису најјасније у питању је слабо урађена копија атинске тетрадрахме (на лицу је Атина, на наличју сова) каснијег типа. Практично, овај новчић нема никакву нумизматичку вредност.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Петр Кутин, СССР, 103006 Москва, Ул. Каљевскаја 5, кв. IIIа – 29 година сакупља плоче, музичке часописе, воли музику, сликарство и књижевност. Дописивање на српскохрватском, словеначком, пољском, енглеском и, наравно, руском.

Зоран Јокић, 15312 Завлака, село Цветуље – 15 година, сакупља цртане романе, навија за Звезду.

Дарија Пожега, 54000 Осијек, И. Маринковића 6 15 година

Весна Станојевић, 23265 Книћан, Лењинова 100а – 12 година, воли мини моду, народну и забавну музику, сакупља салвете, навија за Звезду.

Гордана Козић, 18420 Блаце, Радоша Јовановића Сеља 8 – воли све што воле млади, жели да се дописује и са вршњацима из иностранства.

НА ТЕБИ ЈЕ ДА ОДЛУЧИШ

Занима ме гдје бих могао купити неки приручник за бродомоделаре почетнике и гдје бих могао набавити књигу с описом старих бродова и опреме старих једрењака или нацрте за израду бродова. Такође ме веома занима шта значи моје име и име моје сестре Наташе.

НИКОЛА МАРКОВИНОВИЋ,
Загреб

У Центру за ваздухопловно моделарство, Тимочка 18 у Београду можеш наручити и књиге о бродомоделарству а исто тако и комплете бродова „Санта Марија" и „Дубровачка галија" и планове

„Санта Марије", „Дубровачке галије", „Дубровачке наве", „Баунтија", „Кати Шарк", „Конститјушна" и „Јадрана". Нацрте, комплете и сав потребан материјал можеш да наручиш и од Центра за моделарство, Првомајска 67 из Пуле. Овај Центар има комплете „Санта Марије", „Дубровачке галије", „Санта Марије"-наве, „Дубровачке наве", „Баунтија", „Кати Шарк", „Конститјушна", затим нацрте, комплете дрвене грађе и комплете опреме.

Тумачење и твог и имена твоје сестре смо већ више пута објавили, али да поновимо још једном: Никола је изведено од грчког Николаос што значи „народ-победник" а Наташа је руско име одмила од Наталија што је изведено од латинског придева наталис што значи „родни". Овим придевом је означаван и дан Христовог рођења, па је име Наталија давано девојчицама рођеним на тај дан.

ИЊЕКЦИЈА ЗА БЕБУ

Мој комшија има пса који је оболео од штенећка, па те молим да ми кажеш да ли је та болест опасна по живот?

МИОДРАГ ЗДРАВКОВИЋ,
Шуматовачка 8
Крушевац

Штенећак је врло опасна болест: пас који оболи од ње нема никакве изгледе да преживи, па је зато и неопходно на време вакци-

нисати свако штене. То је уједно и прва ињекција коју добије. Вакцина се обнавља сваке друге године. Симптоми штенећка су повраћање, дијареја и кочење удова. Ова болест, смртоносна за псе, није нимало безопасна ни за људе, па се зато одмах обрати лекару у случају да си био у додиру са болесном куцом.

СОЊА

Молим те да напишеш значење мог имена ако оно уопште постоји.

СОЊА,
Загреб

Соња је у руском име одмила изведено од Софија што на грчком значи „мудрост".

КАКО ОБУЗДАТИ НОГЕ?

Имам 13 година и висок сам 175,4 cm, носим ципеле број 44 а неке чак и 45. Молим те да ми кажеш шта да предузмем да ноге престану да ми расту јер ме због њих задиркују. Узгред, овај проблем не мучи само мене него и четворицу мојих другова. Молим те да ми што пре одговориш.

С. М.
Пирот

Мораћемо да те разочарамо: не постоји никакво средство ни начин којим би се обуздао раст односно дужина ногу и стопала. Шта је, ту је, и с тим се треба помирити. Уосталом, дугачка стопала и нису баш неки разлог за патњу: да је друкчије, хиљаде твојих вршњака би имало разлога да буде дубоко несрећно и да ни нос не помоле из куће. Што се задиркивања тиче, сигурни смо да су она плод непромишљености и нетактичности твојих другарица и другова а не срачуната намера да те повреде. На крају крајева, мало је оних који имају изванредне пропорције па бисмо, ако бисмо хтели, сваком могли да пронађемо неку ману.

У целом твом „случају" постоји и нешто утешно: са 13 година ти ћеш још да растеш. Висина коју сада имаш износи отприлике 80% оне висине коју ћеш имати кад се твој раст оконча. Са твојим стопалима ствари стоје нешто друкчије: мало је вероватно да ће наставити да се издужују.

НЕ ЗАОБИЛАЗИ СТАРЕШИНЕ!

Тренутно се налазим на одслужењу војног рока, у морнарици сам, и јављам ти се јер ме интересује да ли могу да тражим скраћење рока с обзиром да сам хранилац породице. Наиме, моји родитељи су разведени и живе у граду где сам и ја пријављен мада сам остао на селу са бабом и дедом. Како су и баба и деда седамдесетогодишњаци, једино сам ја способан за обрађивање земље. Коме да се обратим ради евентуалног скраћења војног рока?

МОРНАР из Шибеника

Не знам зашто си заобишао старешине и ниси њих питао све оно што те интересује? Наравно, ни сада није касно да то учиниш. Ако постоји неки разлог зашто то не желиш, онда замоли бабу или деду да се обрате општинском орга-

ну за народну одбрану: једино је он надлежан да донесе одлуку о скраћивању војног рока. Неки конкретнији одговор не можемо ти дати јер ниси навео у којој републици живиш а то је веома важно јер свака република има посебно регулисане прописе о томе ко може да стекне својство хранилаца породице.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.–
СР НЕМАЧКА	ДМ	115.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр.	107.–
ФРАНЦУСКА	Ффр.	267.–
ШВЕДСКА	Шкр.	271.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

Walt Disney

МИКИ

